

Volební program Zelených

Pro volební období 2017-2021

1. Zdravé prostředí pro život	2
2. Šetrná a efektivní doprava	7
3. Kvalitní potraviny, rozvoj venkova a zemědělství	20
4. Ochrana zvířat	24
5. Fungující demokracie otevřená občanům a občankám	28
6. Silnější hlas pro občany a občanky	33
7. Kultura je srdcem společnosti	37
8. ČR v srdci silné a jednotné EU	41
9. Respektované Česko ve světě	46
10. Důstojný život v moderní společnosti	50
11. Právo na zdravý život	65
12. Kvalitní školy, věda a výzkum	69
13. Oživení ekonomiky a kvalitní pracovní místa	77
14. Spravedlivější a přívětivější daňový systém	85
15. Čistá energetika: nižší účty za energie a nová pracovní místa	88
16. Média, internet a informační společnost	98

1. Zdravé prostředí pro život

Ochrana přírody a krajiny

1. Problematiku klimatických extrémů – povodní a sucha – chceme řešit systematicky a ve větší míře než současná vláda.

Prosadíme taková řešení, která zadrží vodu v krajině. Upřednostníme hospodaření s vodou na přírodě blízkých principech. Navrhujeme takové legislativní nástroje, které budou efektivně předcházet nebezpečí sucha a povodní, včetně hmotné odpovědnosti vlastníků a nájemců za povodňové škody způsobené bezohledným obhospodařováním pozemků.

2. Zajistíme, aby Adaptační strategie ČR nebyla pouze kusem papíru, ale dokumentem, kterým skutečně můžeme napravovat problémy a kterým se budou všechny složky státu řídit.

V současnosti máme Adaptační strategii ČR a na ni navazující dokumenty jako Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice nebo Národní akční plán adaptace na změnu klimatu a další strategie. Tyto dokumenty však nejsou respektované a využívány. Proto chceme prosadit, aby se bezodkladně začaly dodržovat.

3. Místo budování přehrad chceme v krajině obnovovat mokřady, tůňe, lužní lesy, nivní louky i malé vodní nádrže. Obnovíme také výkon veřejného vlastnictví a správy vodovodní infrastruktury s tím, že zákonem stanovíme povinnost obcí spravovat ji bez dalšího pronajímání soukromým společnostem.

Nejsme zastánci ryze technických opatření v krajině. Proto odmítáme stavbu neefektivních přehrad a velkých vodních nádrží. Chceme, aby byly z Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod a z Politiky územního rozvoje vypuštěny všechny lokality v přírodně cenných nebo chráněných územích. Ušetřené finance investujeme do přírodě blízkých opatření a obnovy vodních biotopů. Jako závažnou hrozbu vnímáme betonářskou lobby i stavbu průplavu Dunaj-Odra-Labe, kterou prosazují nezodpovědní politici. Tato stavba svým provozem ekonomicky zatíží budoucí generace, omezí rozvoj obcí, rozvrátí vodní režim na obrovském území

a navíc nenávratně zničí mimořádně cenná přírodní území.

4. Chceme změnit zákon o ochraně přírody a krajiny, vytvořit závaznou strategii ochrany přírody a zavést efektivní systémy dotační podpory. Je to zásadní krok k postupné obnově biodiverzity a stability krajiny.

Dlouhodobý a významný pokles biodiverzity dokazuje, že způsoby ochrany přírody na státní úrovni jsou přežitá a neefektivní. Krajinu musí především chránit pozitivně motivovaní a dobře informovaní hospodáři. To se neobejde bez zjednodušení státní správy a metodického vedení na základě nejnovějších poznatků i místní tradice. Do rozhodovacích procesů více zapojíme místní obyvatelstvo, obecní složky, soukromé a neziskové subjekty. Hospodáře v krajině budeme motivovat prostřednictvím dotací.

5. Krajinu a přírodu budeme chránit koncepčně – posilováním systémů ekologické stability a rozumnými pozemkovými úpravami.

V současnosti nejsou dostatečně využívány komplexní nástroje na ochranu krajiny. Územní ekologické systémy musí mít srozumitelnou vizi i metodiku a musí být respektovány. Rozšiřování zelené infrastruktury je důležitým nástrojem v boji proti klimatickým extrémům. Pásky zeleně v zemědělské krajině mohou sloužit nejen protierozně, ale i jako opatření pro snížení výparu. Dřevinná vegetace rostoucí mimo les dokáže chránit nejen půdu, ale také vodní zdroje. Komplexní pozemkové úpravy musí sloužit všem uživatelům a funkcím krajiny, nikoliv jen zemědělské velkovýrobě, jak je tomu dosud.

6. Chceme, aby v národních parcích vznikly větší a ucelenější bezzásahové zóny a ty chceme zachovat jako divočinu. V chráněných krajinných oblastech podpoříme šetrné hospodaření a měkké formy cestovního ruchu. Zasadíme se o vyhlášení národních parků Křivoklátsko, Jeseníky a Soutok (Moravy a Dyje).

Podporujeme plošnou ochranu chráněných území s cílem dochování přirozených procesů a krajinného rázu. Jsme zastánci participace občanů v zájmu ochrany přírody, nikoliv v podpoře komerčního využití.

7. Obnovíme pestrou mozaiku společenstev systematickou péčí o krajinu. Podpoříme status významných krajinných prvků dokončením prováděcí vyhlášky a větší finanční podporou.

Naším cílem je obnova přírodě blízkých biotopů prostřednictvím ochrany

významných krajinných prvků. Prosadíme krajinné plány pro samosprávné celky, kde bude zohledněna dlouhodobá vize ochrany a správy krajiny.

8. Smysluplným plánováním v krajině zamezíme další fragmentaci a záborům krajiny.

Chceme omezit výstavbu na „zelené louce“ a více využívat stávající stavby a opuštěné průmyslové prostory. Krajina, která je propletená umělou sítí dálnic a produktovodů, není stabilní. Naše půda je cennější než evropská překladiště.

9. Podpoříme přírodě blízké principy hospodaření v lesích. To zajistíme certifikací státních lesů v režimu FSC.

Naším cílem je zajistit efektivní hospodaření, v němž skloubíme produkční i mimoprodukční funkce lesa v poměru 50 : 50. Snížíme využívání holosečného hospodaření a používání jehličnanů nejen v nížinách, ale i pahorkatinách. Systémovým řešením u Lesů ČR a Vojenských lesů a statků je jejich zapojení do certifikace FSC, která kontroluje a garantuje šetrné postupy hospodaření a sociální aspekty v lesním hospodaření.

10. Prosadíme novelu zákona o myslivosti, která vyřeší problematiku škod způsobených zvěří na lesních a zemědělských kulturách. Je nutné, aby platil ten, kdo zvěř obhospodařuje, nikoliv stát.

Legislativně podpoříme opatření, která povedou k omezení škod způsobených zvěří a vyřeší, kdo je za škody odpovědný.

11. V zákonech, které se týkají těžby nerostů, vytvoříme možnost pro širší uplatnění přírodě blízké obnovy namísto technických rekultivací.

Chceme také, aby zákon o lesích a o ochraně zemědělského půdního fondu více zohlednil možnosti ekologické obnovy přirozeným vývojem. Technické rekultivace by měly probíhat až jako poslední řešení.

12. Ministerstvu životního prostředí vrátíme kompetence v oblasti lesů, vod a územního plánování.

Chceme posílit status Ministerstva životního prostředí, aby mohlo více rozhodovat o stavu naší krajiny a přírody. Výkon správy lesů, vodního hospodářství a územního plánování by měl primárně spadat do působnosti MŽP. Nárůst nároků na práci MŽP

i dalších složek ochrany přírody je nutné řešit transparentní personální politikou – politické chráněnce a trafikanty ve všech funkcích nahradit kvalifikovanými osobnostmi schopnými koncepčně rozhodovat a efektivně komunikovat s ostatními resorty i veřejností.

Ochrana životního prostředí

13. Prosadíme zákaz používání palmového oleje jako součásti paliv a krmných směsí pro zvířata.

Likvidace a vypalování pralesů za účelem rozšiřování plantáží palmy olejné považujeme za největší ekologickou katastrofu počátku 21. století. Česká republika by měla jako vyspělý stát aktivně podporovat opatření omezující spotřebu palmového oleje, například více zdanit používání palmového oleje v potravinářském průmyslu.

14. Budeme legislativně chránit lidské zdraví a životní prostředí před nebezpečnými chemikáliemi.

Na základě principu předběžné opatrnosti omezíme nebo zakážeme používání ftalátů, bifenyly, parabenů a jiných zdraví škodlivých látek. Zavedeme doplňující monitoring procesních kontaminantů v potravinách a širší monitoring prachové frakce PM₀₁. Postaráme se o aktivní navrhování látek na kandidátní listinu nařízení REACH – Registrace, evaluace a autorizace chemických látek.

15. Zaměříme se na prevenci vzniku odpadu a omezíme paušální poplatky za odpad – tam, kde je to možné, bude výše poplatků závislá na množství nevytříděného odpadu každé domácnosti.

Odpady představují srovnatelně zásadní problém jako dopady klimatické změny. Naším heslem je: „Čím více se vytrídí, tím se méně zaplatí.“ Chceme zefektivnit třídění odpadu a snížit objem směsného odpadu. Do vyčerpání potenciálu třídění a znovuvyužívání odpadu jsme proti výstavbě nových spaloven komunálního

odpadu.

16. Omezíme zdroje hluku v průmyslu a dopravě. Obnovíme noční oblohu a zamezíme světelnému smogu.

Jako jedna z mála politických stran vnímáme vážný problém znečištění životního prostředí hlukem a světlem. Hluk je velmi nebezpečný nejen pro živočichy, které ruší v jejich životních cyklech, ale způsobuje komplikace i lidem. Dalším opomíjeným problémem je stav noční oblohy. Chceme do zákona o ochraně ovzduší vrátit ochranu před světelným znečištěním. Posílíme pravomoci krajských hygienických stanic.

2. Šetrná a efektivní doprava

Veřejná doprava

1. Chceme rozvíjet veřejnou dopravu dostupnou pro všechny bez ohledu na jejich příjem, velikost obce či pohybový handicap.

Prosazujeme systém rychlé, pohodlné a cenově dostupné veřejné dopravy, která bude časově srovnatelná s cestou automobilem. Tam, kde se takový systém nedá provozovat kvůli řídkému osídlení, musí zůstat zachována základní obsluha veřejnou dopravou pro ty, kteří nemohou nebo nechtějí jet autem. Chceme stanovit priority druhu dopravy a dopravní obslužnosti, včetně jejich vzájemného propojení.

Upřednostníme páteřní síť veřejné dopravy, především železniční, aby nejen krajská města, ale též všechna rozhodující spádová centra v České republice i v blízkém zahraničí byla propojena levnou, rychlou a kvalitní hromadnou dopravou. Do této kategorie patří i střediska průmyslu, turistiky a lázeňství. Do těchto a z těchto míst směřuje velmi silná individuální automobilová doprava, v řadě případů srovnatelná jako do některých měst krajských, případně i vyšší. Totéž platí o spojení významných center v České republice s obdobnými v blízkém zahraničí.

2. Zavedeme po etapách jednotnou jízdenku na všechny druhy dopravy s veřejnou podporou.

Zavedeme nejdříve jednotnou jízdenku na všechny vlaky objednávané státem a kraji, bez ohledu na výběr dopravce. Na základě existujících krajských integrovaných dopravních systémů postupně zahrneme vlakovou, autobusovou i městskou hromadnou dopravu do jednoho systému s jednotnou jízdenkou a navazujícími spoji.

Otvírání trhu ve státem a kraji objednávané železniční dopravě novým dopravcům už je dnes realitou, pro zachování síťového charakteru dopravní služby je však nezbytné, aby ve všech dotovaných vlacích platily jednotné jízdenky garantované státem. Tím nebude dotčena možnost jednotlivých dopravců nabízet vlastní akční jízdenky jen pro své spoje. Tarif musí být navržen tak, aby umožnil postupné zapojení všech ostatních dopravních služeb objednávaných kraji a obcemi, a musí vyjít z existujících krajských integrovaných dopravních systémů (IDS). Cílem je

umožnit jednu jízdenku na všechnu veřejnou dopravu, jako již dnes funguje v některých krajích a na celostátní úrovni například ve Švýcarsku.

3. Dopravu budeme plánovat ve spolupráci s kraji a obcemi.

Vlaky, autobusy a městská hromadná doprava na sebe musí navazovat bez ohledu na to, zda konkrétní spoj objednává stát, kraj nebo obec. Statistika ukazuje, že dobré návaznosti společně s tarifní integrací vedou k významným nárůstům počtu cestujících.

4. Budeme prosazovat propojování veřejné dopravy s dalšími druhy dopravy. Podpoříme budování tras pro pěší a cyklisty ke stanicím a zastávkám a budování terminálů pro přestupy i odstavení osobního auta (Park and Ride) nebo jízdního kola (Bike and Ride). Zasadíme se o zlepšení podmínek pro přepravu jízdních kol ve vlacích tak, aby bylo možné je snadno a pohodlně využívat i pro každodenní dojíždění.

Veřejná doprava může být skutečně rychlou a pohodlnou alternativou jen v kombinaci se všemi druhy dopravy individuální (pěší, cyklistická, automobilová). Tzv. integrovaná mobilita je dnes realitou, naráží však mnohdy na nedostatečné podmínky. V současné době musí výstavbu nových zastávek hromadné dopravy financovat obce. Proto prosadíme, aby rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) obsahoval novou položku ve výši cca 0,5 mld. Kč ročně, která pokryje výstavbu přestupních terminálů a železničních zastávek (zhruba dvacet ročně), případně přemístění již existujících na vhodnější místo podle potřeb cestujících.

SFDI z ní bude přispívat externím subjektům (zpravidla samosprávným – obcím a krajům) do výše 90 % vynaložených nákladů. Investorem výstavby železničních zastávek i přestupních terminálů musí být Správa železniční dopravní cesty (železniční část) ve spolupráci s obcemi (přednádražní prostory včetně autobusových nástupišť, parkoviště Park & Ride a Bike & Ride).

Za priority považujeme: zřízení přestupních terminálů tam, kde jsou železniční a autobusová nádraží umístěna na rozdílných místech; zřízení parkovišť P+R u všech zastávek a stanic v okolí velkých měst; zřízení odstavných míst pro jízdní kola (B+R) u všech zastávek a stanic v okolí spádových měst. Při kombinaci veřejné a cyklistické dopravy je mnohdy užitečné cestovat i při každodenním dojíždění s jízdním kolem. Proto budeme prosazovat zlevnění přepravy kola prostředky hromadné dopravy a uzpůsobení vozidel, stanic a zastávek. Stejně tak je třeba zlepšovat dostupnost zastávek pěšky a na kole.

5. Podmínky výběrových řízení na dopravce musí zohledňovat zájmy zaměstnankyň a zaměstnanců v dopravě.

Výběr dopravců ve veřejné dopravě probíhá formou výběrových řízení s kritériem nejnižší ceny. Tlak na snižování nákladů, ze kterých významnou část tvoří mzdy, v konečném důsledku poškozuje řidičky a řidiče. Veřejná správa nesmí vyžadovat nízké ceny dopravy na úkor lidí, kteří provoz zajišťují, proto změněme pravidla tendrů tak, aby nezvýhodňovaly automaticky firmy s nízkými mzdami.

6. Podporujeme carsharing (systémy sdílení automobilů).

Sdílení vozidel umožňuje jejich efektivnější využití – a zejména efektivnější využití parkovacích kapacit ve městech, protože běžné soukromé vozidlo naprostou většinu svého času stojí nevyužito. Zavedeme podporu pro sdílená vozidla, např. parkování zdarma nebo slevu v MHD pro uživatele.

7. Budeme rozvíjet příměstskou kolejovou dopravu s využitím železnice, tramvají a kombinovaného systému tram-train a podporovat aglomerační spolupráci spádového města s okolními obcemi.

V Česku je řada míst, kde intenzita příměstské dopravy už dávno vyžaduje kolejovou dopravu. Někde lze využít potenciál železnice; jinde je možné prodloužit tramvajovou síť. To se dříve i na českém území dělo zcela běžně – více než polovina tramvajových provozů v ČR zasahuje i na území okolních obcí. Od roku 1989 se však tato forma dopravy nerozvíjí. Umožníme obnovení výstavby tramvajových tratí za administrativní hranice měst. Také umožníme rozvoj systémů tram-train – vlakotramvají (jízda tramvají po železničních tratích) a využití jiných dopravních sítí, jako jsou např. povrchově vedené metro, nepoužívané železniční tratě nebo vlečky. Vlastníky tramvajových sítí jsou totiž města a ta nemají motivaci ani finanční a majetkové podmínky prodlužovat tramvajovou síť za své hranice. To chceme změnit. Městské dopravní podniky by se měly přeměnit na aglomerační dopravní podniky, jejichž vlastníky by kromě samotného města (metropole aglomerace) byly i blízké obce a příslušný kraj. Tyto podniky by měly mít možnost na rozvoj příměstských kolejových systémů čerpat dotace z centrálních zdrojů (např. SFDI, fondy EU).

Přeprava nákladu

8. Budeme usilovat o narovnání podmínek mezi železniční a silniční dopravou.

Současné nastavení ekonomických a legislativních podmínek zvýhodňuje silniční dopravu. Železniční nákladní doprava je vinou takového nastavení v trvalém úpadku. Markantní je např. rozdíl v platbách za použití dopravní cesty: železniční síť je zpoplatněna celá a pro všechny vlaky, zatímco silniční a dálniční síť jen ze 2 %. Následky takového přístupu neseme všichni, ať v podobě dopadů na klima, znečištění ovzduší, hluk, rozbité silnice nebo dopravních nehod. Nepřímým důsledkem je pak rušení železničních tratí, které se bez nákladní dopravy nevyplatí udržovat.

9. Zavedeme satelitní mýtný systém pro nákladní automobily nad 3,5 tuny na celou síť veřejných pozemních komunikací.

Chceme rozšířit mýto pro nákladní auta na všechny silnice I. až III. třídy a na místní komunikace. Mýtné sazby musí motivovat tranzitní dopravu k přednostnímu využití hlavních tahů, abychom předešli objíždění zpoplatněných dálnic, poškozování silnic nadměrnou zátěží a obtěžování a ohrožování obyvatel tranzitní dopravou. Mýtné musí být nastaveno tak, aby zajistilo financování údržby a oprav dopravní sítě v rozsahu, v němž ho těžká vozidla opotřebovávají, a současně aby demotivovalo od využívání vedlejších silnic, které pro hustý provoz těžkých vozidel nejsou postaveny a navíc často procházejí obytnou zástavbou.

Silnice nižších tříd a místní komunikace mají nákladní dopravě sloužit jen k překonání „první a poslední míle“, nikoli ke zkracování cesty. Jelikož dopravci mají uzavřené dlouhodobé smlouvy a investovali do kamionů značné prostředky, chceme cílového stavu dosáhnout postupně, s jasně stanovenými termíny pro jednotlivé kroky.

Připravíme a zavedeme nový systém placení mýtného, založený na principu satelitního sledování polohy. Nebudeme řidiče zatěžovat další administrativou, řidič pouze před jízdou vloží do zařízení ve vozidle údaj o hmotnosti nákladu.

10. Podpoříme zachování jednotlivých vozových zásilek na železnici.

Železnice může a musí být alternativou i pro zásilky rozsahu menšího než jeden vlak. Může jít o přepravu dřeva, stavebních materiálů, obilí, hnojiv a především přepravních prostředků kombinované dopravy. Na železnici je nutné dostat i zboží, které se nyní přepravuje pouze po silnici (vstupní polotovary do výroby, hotové

výrobky, zásobování megaskladů, rozvoz zboží z megaskladů do regionálních specializovaných skladů atd.). K tomu lze výhodně využít kombinovanou dopravu, přičemž železnice přepravuje přepravní prostředky (kontejnery včetně speciálních) na rozhodující části trasy a automobilová doprava pak obstarává rozvozovou část, tzv. poslední míli. Tento systém se zásadně liší od současného pojetí kombinované dopravy, kdy jde především o dopravu do námořních přístavů, rozvoz automobily na vzdálenosti několika stovek kilometrů s potřebou drahých specializovaných překladišť.

Budeme hledat takové nástroje, které podpoří jednotlivé vozové zásilky a zároveň nebudou považovány za nedovolenou veřejnou podporu dle evropských pravidel. Pouze železniční doprava mezi hustě rozmístěnými obslužnými body na celé železniční síti (včetně vleček) dokáže výrazně odlehčit silnicím a tím snížit negativní účinky silniční dopravy. Zachováme existující slevy na poplatku za dopravní cestu pro vlaky přepravující jednotlivé zásilky, vedle toho ale musíme hledat i další způsoby, jak podpořit zachování celoplošné obsluhy území železnicí.

11. Rozšíříme víkendový zákaz jízdy kamionů.

Prosadíme sjednocení doby, po kterou je zakázána jízda kamionů, s Rakouskem, tj. od soboty 15 hodin do neděle 22 hodin a pro vozidla nesplňující stanovený hlukový limit také v noci každodenně. Kamiony tak v době rakouského zákazu přestanou jezdit přes ČR. Prázdninový rozšířený zákaz jízd chceme zachovat. Podobný cíl obsahuje Dopravní politika ČR a dřívější jednání vypovídají o tom, že víkendové a noční zákazy jsou pro tuzemské dopravce akceptovatelné.

12. Zavedeme program podpory železničních vleček a technologií kombinované dopravy, který budeme financovat ze silničního mýtného.

Budeme podporovat přímé železniční přepravy mezi vlečkami i kombinovanou dopravu se systémy horizontální překládky. Změnou současné legislativy podpoříme výstavbu nových a revitalizaci stávajících vleček všude tam, kde je naděje na využití železnice. Podpoříme významné zvýšení počtu vozových zásilek, a tím i podnikání v tomto segmentu. Cestou k tomu bude časově omezená úleva na daních a využití části plateb mýtného.

Vytvoříme podmínky pro vznik dostatečně husté sítě překládacích terminálů silnice/železnice s cílem rozvozové vzdálenosti silniční dopravou 10 až 40 km (podle místních poměrů). Vytvoříme podmínky k tomu, aby vznikala překladiště horizontální překládky, a to nejen v místech železničních stanic nebo nákladišť, ale především ve vhodných místech v blízkosti nově vytvořených průmyslových a skladových zón (tj.

překladiště v takových zónách napojená vlečkou na nejbližší železniční trať).

Železniční a silniční infrastruktura

13. Podpoříme přípravu a co nejšetrnější výstavbu moderní sítě vysokorychlostních a příměstských železnic. Na prvním místě spojení Praha–Brno, které bude hotovo do patnácti let a jehož jízdní doba bude pod 60 minut.

Má-li být veřejná doprava pro uživatele náležitě atraktivní, musí být nejen komfortní, ale i dostatečně rychlá. Budované čtyři železniční koridory k tomu nestačí, protože železnice ani po jejich dokončení nebude ve většině směrů dálkové dopravy konkurenceschopná vůči dopravě silniční. Jedním z posledních příkladů je spojení Prahy a Drážďan: po dobudování dálnice D8 zaostává souběžný železniční koridor v cestovní době opět za silnicí.

Považujeme za nezbytné vybudovat i v České republice vysokorychlostní železniční tratě (VRT), po nichž vlaky pojedou rychlostí 250 až 360 km/h. Jedině tak dosáhne česká železnice v dohledné době evropského standardu a dokáže plnohodnotně konkurovat automobilové dopravě.

Chceme zkrátit cestovní dobu mezi nejvýznamnějšími městy České republiky i blízkého zahraničí (přednostně na tratích Praha–Brno a Brno–Ostrava, a to na méně než hodinu). Současně výstavba VRT zvýší kapacitu tratí v okolí velkých měst tak, aby umožnila interval příměstských vlaků minimálně 15 minut a aby i nákladní vlaky mohly souvisle projíždět delší traťové úseky.

Investice chceme směřovat také do rozvoje příměstské dopravy, včetně nových tratí a zastávek. Provozní režim příměstských vlaků by měl být upraven tak, aby byly vedeny do vnitřních částí velkých měst. Tam, kde to místní poměry umožňují, by měl být aplikován průjezdný systém příměstské železnice. Zasadíme se o návrh bezpečných železničních přejezdů a v případech nových křížení zrušíme úroňového křížení železnice a pozemní komunikace.

14. Budeme usilovat o modernizaci celostátních i regionálních železničních tratí včetně zdvoukolejnění přetížených tratí a elektrizace důležitých dosud

neelektrifikovaných tratí. Modernizace musí být provedena v parametrech, které umožní plné využití železničních tratí pro osobní i nákladní dopravu, a to včetně zvýšení jejich kapacity stavebními i organizačními opatřeními.

Ačkoliv je železniční síť České republiky v globálním měřítku považována za předimenzovanou a tím pádem schopnou převzít podstatný podíl přepravy z přetížené silniční sítě, vyskytuje se v ní několik tratí, kde se potřeby osobní i nákladní dopravy kumulují. Protože svou kapacitou nepostačují k pokrytí přepravních nároků, je nutné je zdvoukolejnit. Jmenovitě se jedná o zbývající úseky IV. koridoru Praha – České Budějovice, trať Praha – Kladno, Blažovice – Přerov, Otrokovice – Zlín, Plzeň – Domažlice, Vratimov – Frýdek Místek (úsek Ostrava Kunčice – Vratimov již dvoukolejný je), Velký Osek – Hradec Králové a zbývající úseky tratě Pardubice – Hradec Králové.

Zaměříme se na odstranění kapacitních hrdel i na dalších železničních tratích. Kapacitu budeme zvyšovat nejenom přidáváním kolejí. Chceme budovat nové výhybny tak, abychom zkrátili úseky tratí, kde se vlaky nemohou křížovat či předjíždět.

Tratě musí mít takovou kapacitu, aby po nich mohla být vedena jak všechna požadovaná osobní, tak nákladní doprava. Jsou místa, kam se nákladním vlakem lze dostat jen s obtížemi a velmi draho. Budeme chtít stanovit rovnováhu mezi využíváním železniční sítě pro nákladní dopravu a pro rozšiřující se trh v oblasti osobní dopravy.

Na tratích sloužících intenzivní nákladní dopravě budeme podporovat prodloužení staničních kolejí na délku 780 m, stanovenou směrnicemi pro interoperabilitu evropského železničního systému. Při modernizaci tratí budeme v zájmu bezpečnosti cestujících požadovat peronizaci stanic, tedy doplnění nástupišť ve stanicích včetně bezbariérových přístupů.

Budeme usilovat o elektrizaci důležitých dosud neelektrifikovaných tratí, neboť v podílu elektrizovaných železnic (cca 33 %) patříme k nejhorším v Evropě. Samozřejmostí bude dokončení modernizace čtyř tranzitních koridorů včetně průjezdů velkými železničními uzly.

15. Budeme usilovat o modernizaci a kultivaci železničních stanic a zastávek ve spolupráci s obcemi.

Stanice a zastávky jsou vedle dopravních uzlů také vstupními branami do obcí. Proto je třeba jejich správu a investice do nich provádět v úzké spolupráci

s obcemi. Při modernizaci stanic je nutné vedle splnění technických parametrů dbát na jejich přívětivost a reálné potřeby cestujících. Nedobрым příkladem je rekonstrukce hlavního nádraží v Olomouci, kde došlo k citelnému snížení komfortu pro cestující tím, že nástupiště jsou příliš úzká.

16. Zasadíme se o šetrnou výstavbu silniční infrastruktury, a to jak z hlediska ochrany životního prostředí, tak z hlediska investičních a provozních nákladů.

Zasadíme se o racionalizaci plánů na výstavbu silniční infrastruktury. Budeme trvat na zavedení zákona na určení strategie dopravní politiky v ČR. Tato strategie musí obsahovat plán výstavby, který bude závazný na léta dopředu, a stanovit zásady plánování se zaměřením na udržitelnost dopravy – doprava má sloužit, nikoliv komplikovat život občanům.

Současná strategie dopravy neodpovídá dopravním trendům v Evropě, je zastaralá a uvízla v 70. letech minulého století. Nevyužívá moderní metody projektování, trasování, technické novinky v navrhování mostů a tunelů, protihlukových opatření, správy majetku a řízení dopravy.

Budeme prosazovat hospodárnou výstavbu obchvatů měst a obcí zatížených tranzitní dopravou. Budeme se zasazovat o důsledné vedení tranzitní dopravy po existujících kapacitních komunikacích, odstraňování úzkých hrdel na nich a výstavbu přivaděčů pro průmyslové zóny. Dobudujeme mezinárodní propojení dálniční sítě, která již existuje.

17. Navýšíme prostředky na údržbu železnic a silnic, zkvalitníme její plánování.

Údržba a oprava dopravních cest je dlouhodobě podfinancovaná. Kvůli tomu se jejich kvalita neustále zhoršuje a narůstá vnitřní dluh. Nejvíce zanedbávaná je obnova dopravních značek na silnicích II. a III. třídy ve vlastnictví krajů. Na železnici je zvláště naléhavé urychleně opravit traťové úseky, mosty, tunely a železniční přejezdy, kde je z bezpečnostních důvodů zavedena pomalá jízda.

Již dlouhodobě je na údržbu a opravu dopravních cest poskytováno méně finančních prostředků, než jejich správci považují za nezbytné. Současně však musíme zkvalitnit plánování údržby a oprav tak, aby byla volena vždy ta nejvýhodnější technologie. A dále je třeba regulovat těžkou nákladní dopravu na

silnicích nižších tříd, které tomuto provozu konstrukčně neodpovídají.

18. Rozšíříme využití inteligentních dopravních systémů (ITS), které nám umožní efektivněji využít stávající dopravní stavby.

Chceme dobudovat a využívat systémy dopravní telematiky pro zlepšení plynulosti a bezpečnosti provozu. Na silnicích I. a nižších tříd a místních komunikacích budeme využívat kamerové systémy umístěné na portály pro identifikaci průjezdu nákladních vozidel. Zavedeme přísnější kontroly a sankce při nedodržování pravidel omezení těžkých nákladních vozidel.

Zkratka ITS označuje celou řadu aplikací, které umožňují zvýšit bezpečnost, plynulost, hospodárnost a ekologičnost dopravního provozu. Mnohé z nich se opírají o služby evropského satelitního systému Galileo. Mezi tyto systémy patří například eCall (celoevropský systém automatizovaného oznámení o dopravní nehodě na evropském čísle tísňového volání 112), AWAKE (hlídání bdělosti řidiče), ACC (adaptivní automat řídicí rychlost a odstupy vozidel v podélném směru), na železnici ERTMS (evropský systém řízení vlakové dopravy), EGNOS v letecké a RIS ve vodní dopravě. Jelikož evropský systém Galileo – na rozdíl od dosavadních systémů (např. GPS americké NASA) – poskytne uživateli záruku, že služba funguje dle předepsaných parametrů, otevírá se zde velký prostor pro vytváření nových aplikací.

To bude také důležitou motivací pro český průmysl, aby se ještě více angažoval v segmentu kosmických technologií a služeb.

Pěší a cyklistická doprava

19. Budeme zlepšovat podmínky pro cyklistickou a pěší dopravu jak pro mobilitu obyvatelstva, tak pro rekreaci a jako jeden z pilířů cestovního ruchu.

Budeme podporovat cyklistickou a pěší dopravu nejen ve městech a obcích, ale i pro jejich vzájemné propojení a napojení na železniční dopravu. Budeme usilovat o zajištění prostupnosti krajiny prostřednictvím stezek, polních a lesních cest

i pěšin. Budeme podporovat rozvoj udržitelné městské mobility. Ztotožňujeme se s Národní strategií rozvoje cyklistické dopravy a zásadami pro „Města s dobrou adresou“. Zaměříme se na vzorová řešení pro zajištění bezpečnosti chodců a cyklistů v obcích i mimo ně. Při rekonstrukcích průtahů silnic obcemi budeme zohledňovat požadavky obcí a budeme klást důraz na jejich humanizaci ve prospěch pěších, veřejné dopravy a cyklistů. Sídla orgánů státní správy vybavíme cyklostojany pro personál i návštěvy.

20. Plánované páteřní stezky pro pěší a cyklisty vymežíme jako veřejně prospěšné stavby.

Plánování, příprava a výstavba leží dnes na bedrech obcí, v lepších případech jejich dobrovolných svazků. Pro vytvoření páteřní sítě, kterou je pak možné zahušťovat, je nutné vytvořit legislativní podmínky z úrovně státu a koordinaci z úrovně kraje. Není možné, aby páteřní cyklotrasy byly trasovány pouze na základě dohody či nedohody s majiteli pozemků. Páteřní cyklistické trasy by tak měly být stejně jako všechny ostatní liniové stavby veřejně prospěšné stavby, jejichž plánování začíná v zásadách územního rozvoje krajů.

21. Při stavbách a opravách silnic zohledníme také pěší a cyklistický provoz.

Správci silnic v současnosti nemají povinnost řešit dopravní bezpečnost cyklistů a cyklistek ani pěších. V řadě míst dnes silný provoz automobilů brání pěším a cyklistům používat silnice, nutí lidi zbytečně jezdit autem i na krátkou vzdálenost. Obce jsou nuceny řešit bezmotorovou dopravu výstavbou samostatných komunikací mimo silniční pozemek i v případech, kdy lze bezpečnost zajistit jinak, např. rozšířením krajnice. Změníme silniční zákon tak, aby při novostavbách a rekonstrukcích silnic, kde to hustota provozu vyžaduje, měl správce dopravní stavby povinnost připravit a financovat řešení bezpečného prostoru pro pěší a cyklisty přiměřené místním potřebám. Zajistíme tak bezpečnost provozu a současně zefektivníme výstavbu těchto komunikací.

22. Budeme podporovat projekty bezpečných cest do škol a školních plánů mobility.

Chceme nejen upravit fyzické prostředí v okolí škol, ale také zapojil děti, rodiče a pedagogy/pedagožky do přemýšlení o jejich dopravním chování a o prostředí, ve kterém se pohybují.

Čistá silniční doprava

23. Podpoříme čisté pohony a budeme bojovat se smogem

Budeme motivovat k výběru čistého pohonu (elektromobilu) při nákupu nového vozu. Ve veřejné sféře budeme pro služební účely pořizovat primárně elektromobily. Usnadníme obcím zavádění opatření pro zmírňování smogu. Pro velká města zavedeme povinnost pořízení regulačního plánu, který bude tato opatření zahrnovat. Města, kde je doprava hlavní příčinou překračování hygienických limitů škodlivin v ovzduší, musí při smogové situaci účinným způsobem regulovat individuální automobilovou dopravu - např. krátkodobě zavést či zvýšit poplatek za vjezd do centra, zpřísnit pravidla nízkoemisní zóny, nebo omezit vjezd jen na vozidla zajišťující dopravní obsluhu.

24. Budeme iniciovat celostátní programy na podporu elektromobilů, včetně slev z nákupní ceny a daňových úlev.

Individuální automobilová doprava tvoří v současnosti téměř 60 % z celkového objemu dopravy a je největším zdrojem emisí v dopravě téměř ve všech sledovaných položkách. Její podíl stále narůstá a významně se tak podílí na znečištění ovzduší ve městech, mimo jiné zhoršuje smogové situace. V období 2000–2015 se v důsledku dopravy zvýšil obsah polyaromatických uhlovodíků v ovzduší o 163 %. V současné době je přitom v ČR jedinou podporou vozů s alternativním pohonem osvobození od silniční daně, které se navíc týká pouze firemních vozidel. Chceme proto iniciovat celostátní programy na širší podporu elektromobility, které by zahrnovaly daňové úlevy nebo slevy z nákupní ceny a zajistily kvalitní síť napájecích stanic s úplným či částečným zajištěním energie z obnovitelných zdrojů (např. fotovoltaickým napájením), a to pro firemní i soukromá vozidla.

Vodní a letecká doprava

25. Podpoříme smysluplnou vodní nákladní dopravu na Labi zlepšením podmínek mezi Střekovem a hranicí s Německem technickým řešením, které nebude v rozporu s ochranou cenné přírody. Jsme zásadně proti stavbě průplavu Dunaj–Odra–Labe.

Chceme jednoznačně vymezit pravidla pro rozsah vodní dopravy a strategii maximální možné výstavby vodních cest s vymezením ekologicky chráněných lokalit. Vodní nákladní doprava prochází v ekonomických podmínkách po roce 1989 hlubokým úpadkem. Omezuje se prakticky pouze na část toku řeky Labe. Jednou ze základních příčin jejího úpadku je skutečnost, že během roku není možné garantovat požadovanou hloubku ponoru v úseku mezi Střekovem a státní hranicí s Německem. Stejně tak na saské straně není ambice říční dopravu více rozvíjet.

Návaznost kanálu Dunaj-Odra-Labe na Odru je nereálná, neboť Odra není splavná se stejným ponorem jako kanál D-O-L. Kanál navíc nemá dopravní význam, neboť ho v hojné míře zastupuje železnice. Výstavba kanálu je tedy ekonomicky nereálná. Kromě toho by přinesl rozvrácení vodního režimu v krajině a příliš mnoho ekologických škod.

26. Výstavbou železnice zlepšíme dostupnost ruzyňského letiště namísto nekoordinovaného rozvoje regionálních letišť.

Stále nedořešené kapacitní napojení pražského letiště zhoršuje jeho dostupnost z regionů. Některá krajská města jsou tak motivována k nesystematickému rozvoji svých letišť, přestože i ve větších evropských městech lidé běžně dojíždějí na letiště vlakem stovky kilometrů. Proto chceme vybudovat železniční trať na ruzyňské letiště, a to s komfortní návazností na vlakové spoje přijíždějící do Prahy ze všech směrů. Letecká doprava nemá železniční dopravu nahrazovat, ale doplňovat ji na trasách, které lze po povrchu překonat jen obtížně.

27. Budeme usilovat o zdanění letecké dopravy.

Česká republika je vázána evropskou směrnicí a mezinárodními úmluvami k tomu, že nebude zdaňovat spotřební daní palivo pro mezistátní lety. Možností jak zdanit

leteckou dopravu je zdanění letenek, které funguje například v Německu, Francii, ve Spojeném království či na Maltě. Zdanění by se týkalo letenek na odlety z České republiky bez ohledu na to, v které zemi jsou letecké společnosti registrovány.

Protože se jedná o zdanění na mezinárodní úrovni cestujících z různých zemí, budou prostředky z daně z letenek využity na financování mezinárodní rozvojové spolupráce, především na odstraňování následků klimatické změny.

Letecká doprava je velmi energeticky náročná, a tím environmentálně neúměrně škodlivější než železniční a silniční doprava. Díky svému daňovému zvýhodnění jim však silně konkuruje a zejména v rámci pevninské Evropy nad nimi získává iracionální převahu.

Spravedlivé zdanění letecké dopravy musí jít ruku v ruce s rozvojem pozemní dopravy, která tuto službu dokáže poskytnout udržitelněji, a to včetně železnice a vysokorychlostních tratí.

3. Kvalitní potraviny, rozvoj venkova a zemědělství

1. Prosadíme udržitelné plánování měst

Zabráníme roztahování měst do volné krajiny, výstavbu tzv. sídelní kaše. Kolem větších měst je nutné chránit volnou krajinu k bezprostřední rekreaci a připouštět intenzivnější rozvoj pouze těch obcí, které jsou napojené na ekologickou veřejnou dopravu. Posílíme tak kompetence krajů k usměrnění rozvoje jednotlivých obcí. Při územním plánování měst se zasadíme se o důsledné dodržování pravidel, která vedou k umístování bydlení v co nejbližší vzdálenosti potřebných služeb, především školek a základních škol. Tím snížíme dopravní zátěž měst a dostaneme děti ven z aut jejich rodičů. Budeme důsledněji prosazovat využívání architektonických soutěží ze strany veřejných investorů. Tento typ výběru projektanta veřejných staveb bude zakotven do podstatné části dotačních a rozvojových programů. Tím zajistíme zlepšení architektonické kvality veřejných investic. Zasadíme se o pokračování celostátních programů regenerace panelových sídlišť, aby se stávala společensky i energeticky příznivou variantou bydlení pro všechny skupiny obyvatelstva. Zvyšováním atraktivity měst budeme bojovat proti útěku bohatších lidí na předměstí.

2. Prosadíme takovou reformu společné zemědělské politiky EU a zemědělských subvencí v rámci ČR, která bude účinně chránit biologickou rozmanitost, kvalitu půdy a vody a posilovat místní ekonomiky. Součástí reformy bude také omezení veřejné podpory pro největší zemědělské podniky a agrokomplexy.

Evropská zemědělská produkce také nesmí ohrožovat životní prostředí ani ekonomiky ostatních států. Zpřísníme podmínky, omezíme plošné subvence a prostředky přesuneme na podporu ekologického zemědělství. Chceme změnit tradiční odpor ČR k zastropování přímých plateb (pro největší příjemce). Budeme prosazovat omezení podpor plošného exportu zemědělských komodit a některých potravin (např. sušeného mléka). Takový export bude vždy součástí rozvojové spolupráce.

3. Změníme standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES, GAES) tak, aby skutečně zajišťovaly ochranu přírody a krajiny.

Podmínky nemusí být podrobné, ale účinné. Např. ochranné pásy podél vodních toků nestačí nehnojit, je třeba je obhospodařovat tak, aby účinně zadržovaly zejména dusík a fosfor. Připravíme podmínku omezující zhutňování půdy. Omezíme rozlohy dílů půdních bloků orné půdy, resp. maximální délky po spádnicí (povinné zakládání mezi jako prevence vodní eroze).

4. Připravíme komplexní zákonnou ochranu půdy, která omezí všechny typy hrozeb: erozi, ztrátu organických složek, zhutnění, zábory pro výstavbu a zpevňování povrchu, kontaminaci škodlivými látkami a využívání průmyslových hnojiv.

Na úrovni EU budeme usilovat o schválení rámcové směrnice o půdě. Na podkladu existující evropské tematické strategie ochrany půd připravíme komplexní tuzemský zákon o půdě, který omezí všechny typy hrozeb: i) erozi, ii) ztrátu organických složek, iii) zhutnění, iv) zábory pro výstavbu a zpevňování povrchu a v) kontaminaci škodlivými látkami.

5. Posílíme postavení vlastníků půdy a pomůžeme jim v odpovědném nakládání s ní.

Toto posílení je míněno v poměru k současnému příliš silnému postavení uživatelů-nájemců zemědělské půdy. Jednou z možností je zřizovat strukturu podobnou společenstvím vlastníků bytových jednotek – společenství vlastníků zemědělské půdy, a to buď v jednom půdním bloku, v jednom katastrálním území, nebo s jedním společným uživatelem. Takto sdružení vlastníci by mohli koordinovaně jednat s uživateli o podmínkách pachtovních (nájemních) smluv, a to jak o podmínkách ekonomických, tak o požadavcích na ekologizaci technologií (a obecně hospodaření), případně na úpravu osevního postupu (omezení podílu některých dočasně výnosných, ale environmentálně problematických plodin). Vyšší pachtovné, fakticky podíl na subvencích, by používali v první řadě na komunikaci, koordinaci, porady od nezávislých odborníků a podobně.

6. Zasadíme se o důsledné naplňování směrnic EU, které vyžadují snižování dávek pesticidů a průmyslových hnojiv.

Používání průmyslových hnojiv a pesticidů je spojeno s tlakem na navyšování výnosů kulturních plodin. Bohužel se tak děje na úkor kvality půdy. Ta se během

několika málo let degraduje a její produkční schopnosti rychle klesají.

7. Výrazně posílíme a zefektivníme podporu ekologického zemědělství a produkce a distribuce biopotravin. Přehodnotíme subvence, které dodatečně přerozdělují prostředky ve prospěch úzké skupiny zemědělců a distribučních řetězců.

Takové subvence fakticky stimulují poškozování životního prostředí (např. vratka většiny spotřební daně z uhlovodíkových paliv, tzv. zelená nafta). Naopak ekologické zemědělství je jedním z prostředků trvale udržitelného rozvoje, proto podporujeme rozvoj ekologických farem a zvýšení podílu ekozemědělství na celkové výměře zemědělské půdy.

8. Podpoříme všechny formy přímého kontaktu prvovýrobce potravin a zákazníka.

Přímý kontakt prvovýrobce a zákazníka zvyšuje konkurenceschopnost místních zemědělců i dostupnost jejich produkce a snižuje koncové ceny. Proto se zasadíme o legislativní podporu drobných prvovýrobců, kteří zajišťují odbyt bez mezičlánku distribučního řetězce. Logicky odstupňujeme podmínky pro prodej ze dvora a maloprodej zemědělské produkce – podle zásady čím menší objem (dosah), tím menší regulace.

9. Zastavíme dotace pro velké potravinářské podniky.

Velké potravinářské podniky dotace nepotřebují. V jejich dotování nespatřujeme žádný veřejný zájem.

10. Prosadíme nabídku lokálních potravin, pokud možno v biokvalitě. Zamezíme plýtvání potravinami podporou potravinových bank.

Tyto potraviny mají být dostupné ve školních jídelnách, nemocnicích, zdravotnických a sociálních zařízeních a státních institucích. Dostupnost zdravých a chutně připravených jídel ve školách má zásadní vliv na zdraví dětí a nastavuje jejich budoucí stravovací návyky.

11. Posílíme osvětu a vzdělávání o kvalitě potravin již od základní školy, budeme zdůrazňovat příklad ekologického zemědělství a biopotravin, lokální výroby a obnovy tradic.

Posílíme osvětu o používaných potravinářských aditivech a konzervantech a zavedeme povinnost poskytovat zákazníkům v obchodech seznamy aditiv

(„éček“).

12. Podpoříme osvětu a informovanost o biopotravinách z veřejných prostředků. Zasadíme se též o zkvalitnění výuky ekologického zemědělství na zemědělských školách a univerzitách.

13. Navrhne povinné označování výrobků, které pocházejí od zvířat krmených geneticky modifikovanými plodinami.

Každý člověk má právo být informován o všech látkách obsažených v potravinách, o jejich nutriční hodnotě, původu a možných dopadech na životní prostředí.

14. Zasadíme se o stejnou kvalitu potravinářských, kosmetických a dalších výrobků, v jaké se prodávají ve vyspělých státech EU

4. Ochrana zvířat

1. Zachováme povinnost obce postarat se o opuštěná zvířata

Útulky pro opuštěná zvířata mají problém vyrovnat se s nárůstem opuštěných zvířat, chybí jim kapacita, kvalifikovaný personál i finance. Zachováme povinnost obcí postarat se o zvíře a na své náklady o něj pečovat. Navrhujeme také rozšíření grantových dotací pro provoz útulků a zároveň podpoříme návrh na plošnou kastraci toulavých zvířat, zejména koček, za předpokladu, že je to v zájmu dobrých životních podmínek zvířat, aby nedocházelo k nárůstu počtu toulavých zvířat. Zároveň podpoříme projekty pro vznik záchranných stanic pro nemocná a handicapovaná zvířata.

2. Odmítáme pokusy a testování kosmetiky na zvířatech, podporujeme zavádění alternativních způsobů testování v průmyslu, vědě a medicíně.

Podporujeme postupné omezení až úplné zrušení pokusů na zvířatech. Budeme prosazovat zavádění moderních alternativ těchto pokusů a odstranění vícenásobného testování jedné substance více výrobci či vědeckými pracovišti. Chceme také, aby se lépe využívalo Evropské centrum pro validaci alternativních metod, aby se více podporoval výzkum těchto metod a jejich zavádění do praxe. Souhlasíme s evropským zákazem testování kosmetiky a podporujeme jeho rozšíření i na testování přípravků pro domácnost.

3. Budeme prosazovat zákaz využívání zvířat pro představení v cirkusech a varieté.

V České republice využívají cirkusy pro svá vystoupení jak zvířata volně žijící, tak zvířata domestikovaná. Cirkusy nejsou schopny vytvořit zvířatům vhodné podmínky pro přirozený život. Cirkusy neplní vzdělávací či výchovnou funkci, protože ukazují zvířata v nepřirozených podmínkách a jejich nepřirozené chování, které je vyvoláno stresem a strachem z trestu. Cirkusy tak vyvolávají mylný dojem a představu o zvířatech a jejich přirozeném chování, zatímco filmy a knihy nabízejí možnost seznámit se se zvířaty v jejich přirozeném prostředí. Požadujeme proto zákaz využívání veškerých zvířat pro představení v cirkusech a varieté, ať už mobilních, či stabilních.

4. Zrušíme zákonnou výjimku na ochranu zvířat proti týrání, která umožňuje porážku zvířat bez předchozího omráčení z náboženských důvodů.

Podporujeme svobodu náboženského vyznání a respektujeme náboženské zvyky, avšak rovněž podporujeme právo zvířat na důstojný a bezbolestný život, které nadřazujeme náboženským zvyklostem. Společnost považuje za humánní takové metody porážení zvířat, kterým předchází omráčení zvířete, aby se zabránilo jeho zbytečnému utrpení. Porážení zvířat bez omráčení považujeme za neetické a neospravedlnitelné. Považujeme je za týrání zvířat, neboť jde o usmrcení zvířete způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení. Proto podporujeme úplný zákaz rituální porážky zvířat bez předchozího omráčení.

5. V rámci Společné zemědělské politiky EU podpoříme ekologické chovy a chovy s vyšší úrovní životní pohody (welfare) zvířat.

Nepodporujeme intenzivní průmyslové chovy hospodářských zvířat, protože nerespektují životní potřeby chovaných zvířat. Chceme odstranit výjimky v zákoně na ochranu zvířat, jakým jsou kastrace bez umrtvení, odštěpování zubů, odrohování, amputace ocasů, upalování zobáků apod. Prosazujeme opatření napomáhající k postupnému přechodu od intenzivní živočišné produkce k udržitelným a humánním způsobům chovu hospodářských zvířat. Zavedení méně intenzivních chovů s vysokou úrovní pohody zvířat by prospělo jak samotným zvířatům, tak i plnění ostatních základních cílů Společné zemědělské politiky, včetně snížení spotřeby a znečištění vody, zlepšení kvality půdy, zvýšení biodiverzity a zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva.

6. Prosadíme zákaz transportu jatečných zvířat na vzdálenost větší než 300 kilometrů a zákaz jejich převážení přes území ČR.

Současný stav umožňuje transportovat živá zvířata přes území mnoha států po desítky hodin. Každým rokem miliony zvířat při přepravě při takto dlouhých transportech trpí žízní, stresem, bolestí, nedostatkem prostoru, přehřátím či naopak podchlazením. Při převozu dochází u zvířat k mnohým poraněním, fyzickému vyčerpání či úmrtí. Zvířata jsou navíc při nakládce a vykládce vystavována hrubému zacházení personálu zejména kvůli chybějícím či nevhodným rampám. Navrhujeme, aby hospodářská zvířata byla porážena co nejbližší místu jejich původního chovu či odchovu a aby transporty zvířat byly co nejkratší, maximálně do vzdálenosti 300 kilometrů.

7. Prosadíme úplný zákaz chovu zvířat pro kožešinu.

V současnosti je na kožešinových farmách v České republice chováno přibližně 15 tisíc zvířat, celosvětově je pak kvůli kožešině zabito přes 90 milionů zvířat každý rok. Tzv. kožešinová zvířata jsou nucena žít v naprosto nepřirozených podmínkách, kde nemohou naplňovat ani ty nejjzákladnější etologické potřeby. Zvířata vykazují známky stereotypního chování, jsou frustrovaná a deprimovaná, uchylují se k sebepoškozování. Kožešinové farmy představují současně také zbytečnou zátěž pro životní prostředí. Při zpracování kožichů se navíc používá značné množství chemických prostředků. Při zohlednění všech negativních externalit, které s sebou kožešinový průmysl přináší, se kožešinová produkce ukazuje jako zcela neefektivní a neetická.

8. Požadujeme, aby stát určil zákonné podmínky pro vznik chovů psů a koček a určil jasná pravidla fungování chovných stanic.

Česká legislativa nezná pojmy množirna a množitel. Stát musí být mnohem razantnější v přístupu k obchodníkům, kteří nelegálně obchodují se zvířaty. V novele veterinárního zákona musí dojít ke změně registrační povinnosti i na chovatele bez živnostenského oprávnění. Stát musí také jasně definovat podmínky chovu a sankce za jejich porušení. Kontroly Státní veterinární správy nemohou být předem hlášeny, navíc by měly být častější a v lepší součinnosti s neziskovými organizacemi a policií. Účinným krokem pro prevenci vzniku množíren je dohled nad plněním registrační povinnosti chovatelů, jejich prověření a pravidelná kontrola.

9. Prosadíme efektivnější fungování státních orgánů ochrany zvířat – Ústřední komise pro ochranu zvířat a Státní veterinární správy.

Minimální standardy na ochranu zvířat stanovené platnou legislativou jsou vesměs velmi nízké, a přesto jsou v praxi porušovány kvůli nedostatečné kontrolní činnosti či benevolenci dozorových orgánů. Zasadíme se proto o efektivní fungování Ústřední komise pro ochranu zvířat a vytvoření samostatného správního orgánu ochrany zvířat, který by měl meziresortní působení. Namísto zemědělců, kteří z živočišné produkce i omezování welfare zvířat profitují, by měli v Ústřední komisi na ochranu zvířat zasednout zástupci neziskového sektoru ochrany zvířat a nezávislí veterináři. Také budeme prosazovat lepší fungování a kontrolu činnosti Státní veterinární správy k zajištění plnění platné legislativy na ochranu zvířat. Je třeba zvýšit počet namátkových inspekcí a posílit společenský význam této kontrolní činnosti tak, aby inspektoři mohli důsledně vyžadovat plnění platných předpisů. Zásadní musí být změna předem hlášených kontrol chovů.

10. Podpoříme dostupnost alternativního stravování, které omezuje spotřebu živočišných produktů.

Živočišná strava představuje velkou ekologickou zátěž pro životní prostředí. Chovy hospodářských zvířat produkují pětinu celosvětové produkce skleníkových plynů. Celosvětově rostoucí poptávka po živočišných produktech naráží na dostupnou biologickou kapacitu. Z těchto důvodů vítáme snahy o omezení konzumace živočišných výrobků a podporujeme udržitelné způsoby stravování, které se snaží živočišné produkty omezit nebo zcela vynechat. Nechceme lidem tuto stravu vnucovat či diktovat zákonem, ale informovat o její prospěšnosti a umožnit tuto volbu. Podpoříme také lepší dostupnost bezmasého stravování povinnou nabídkou vegetariánského nebo veganského jídla ve školních a veřejných jídelnách, nemocnicích, ústavech sociální péče, věznicích a dalších zařízeních.

5. Fungující demokracie otevřená občanům a občankám

Nestranná veřejná správa, justice a účinná opatření proti korupci

1. Zrychlíme soudní řízení v civilních věcech.

Rychlosti soudů pomůžeme navyšováním administrativních a pomocných sil soudcům a soudkyním nebo posilováním mediační činnosti. Do právního řádu zavedeme institut hromadné žaloby.

2. Reformujeme trestní řízení.

Zavedeme nový trestní řád s cílem posílit práva obětí trestných činů v rámci trestního řízení a změňme sankční politiku uplatňovanou vůči pachatelům méně závažných trestných činů, kteří by napříště měli být častěji než dosud postihováni tresty nespojenými s odnětím svobody.

3. Vyčleníme vhodné soudní agendy, v nichž budou rozhodovat k tomu povolané mimosoudní orgány.

V zájmu zrychlení výkonu soudnictví a snížení nákladů na jeho chod přesuneme část zátěže na mimosoudní orgány při zachování práva na následný soudní přezkum. Takovými mimosoudními orgány by mohly být například správní tribunály – ty by mohly nahradit odvolací, případně mimoodvolací orgány působící na vybraných úsecích státní správy. Jejich přezkumná pravomoc by vedla k odbourání této agendy u dnešních správních soudů. Zároveň by integrovala odbornou i právní kontrolu vydaných správních rozhodnutí na jedno místo, a byla tak větší zárukou kvalifikovaného rozhodování.

4. Zřídíme Nejvyšší radu soudnictví a třístupňovou soudní soustavu.

Považujeme za nutné oddělit odbornou správu soudnictví od státní výkonné moci (od Ministerstva spravedlnosti). Cílem této rady, coby ústavního orgánu, bude ochrana nezávislosti soudců a odpovědnost za řádný výkon soudnictví (nikoli však

pouze jako soudcovská samospráva). Zásahy exekutivy do soudnictví se musí omezit na vytváření jeho ekonomického zázemí; kontrola, opravné mechanismy a personální agenda by měly přejít do rukou soudcovské samosprávy. Jen tak se posílí nezávislost našeho soudnictví. Čtyřstupňová soudní soustava by měla být zredukována o jeden stupeň (pravděpodobně zrušením Vrchních soudů), neboť je příliš komplikovaná a nepružná. Česká republika má nejvyšší počet soudců na počet obyvatel.

5. Změníme zákon o státním zastupitelství v zájmu posílení vnější nezávislosti státního zastupitelství (depolitizace) a nezávislosti rozhodování jednotlivých státních zástupců.

Cílem je rovněž důslednější vyvozování odpovědnosti státních zástupců v případech, kdy dojde k jejich profesnímu selhání. Státní zastupitelství nemá být pouze veřejnou žalobou, ale také garantem zákonnosti trestního řízení.

6. Budeme prosazovat, aby byly důsledně a rychle vyřizovány zjevné nároky na odškodnění za nezákonné či nesprávné rozhodnutí.

Nesprávný, tj. i nespravedlivý úřední postup státu a jeho orgánů musí vést k odškodnění, stejně jako k vyvození odpovědnosti osob, které tyto škody svým jednáním způsobily.

7. Zavedeme účinnou právní ochranu oznamovatelů korupce (whistleblowerů) a podpoříme zákon o zřízení protikorupčního státního zastupitelství.

Korupce je nebezpečným společenským jevem a zájem na jejím potírání a potírání jejího rozšíření zejména ve sféře veřejných zakázek odůvodňuje potřebu vzniku specializovaného státního zastupitelství. Vedle toho je potřeba zákonně chránit ty, kteří korupci oznamují – zákon ochrání slušné úředníky a zaměstnance před politickým tlakem při kritice předražených a často zbytečných státních zakázek. Může přinést roční úsporu minimálně 25 miliard korun, a to pouze v oblasti tzv. ostatních externích služeb státních institucí a státem ovládaných společností.

8. Podpoříme rozšíření pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu na samosprávné celky, obce a firmy s podílem státu.

Obecní a státní firmy operují se stamiliardami korun, ale neexistuje dostatečná kontrola jejich hospodaření. Političtí zástupci v dozorčích radách očividně selhávají. Pravomoc NKÚ to umožní prošetřit a předejít mnohým kauzám spojeným s korupcí

a s plýtváním veřejnými prostředky. NKÚ bude moci kontrolovat například hospodaření ČEZu, Českých drah, ČSA či pražského dopravního podniku.

9. Zpřístupníme anonymizované rozsudky soudů.

Po vzoru Slovenska zpřístupníme rozsudky obecných soudů, ve kterých budou anonymizovány osobní údaje. Takto zpřístupněné rozsudky umožní vyšší transparentnost justice a vyšší jistotu všech občanů v právním prostředí. Výjimky ze zveřejnění v oprávněných a podrobně odůvodněných případech stanoví zákon, například v případě, kdy je z projednávání u soudu vyloučena veřejnost.

Ke zvyšování důvěry v právní stát a soudy jako jeho důležitou součást přispívá transparentnost v oblasti justice. Slovensko a některé další země zveřejňují plné texty soudních rozhodnutí a další dokumenty. Umožňuje to porovnávání kvality práce soudců – těm patří odpovědnost za rozhodnutí, ale veřejnosti náleží právo kontroly. Zveřejňování rozhodnutí přinese také tlak na jejich kvalitu. Soudci, soudkyně a další lidé, pohybující se v justici, také mohou porovnávat, jak se soudí podobné případy na různých místech.

10. Zavedeme do veřejné správy rozklikávací rozpočty a transparentní účty.

Předložíme univerzální metodiku pro tvorbu veřejných rozklikávacích rozpočtů, jejich doplnění o napojení na smlouvy, objednávky a faktury a také na transparentní účty veřejných institucí. Budeme podporovat cílový stav, kdy všechny jednotlivé transakce s veřejnými financemi bude možné dohledat v tzv. otevřeném účetnictví. Jednotná metodika rozklikávacích rozpočtů a otevřené zveřejňování podkladových dat umožní jejich jednoduché srovnávání a vyhodnocování. Víáme, že mnoho veřejných organizací nebo samospráv začalo zveřejňovat tzv. rozklikávací rozpočty. Bez jejich ustálené podoby se v nich ale občané budou jen složitě orientovat, protože každá organizace bude používat odlišný postup. K opravdovému naplnění funkce rozklikávacího rozpočtu navíc patří i napojení na registr smluv, faktur a objednávek a zpřístupnění doopravdy zcela otevřené a kontrolovatelné.

11. Připravíme novelu zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, která umožní veřejnou kontrolu evidence skutečných vlastníků a bude lépe vymáhat informační povinnosti firem, zejména zveřejňování uzávěrky.

Anonymní či schránkové firmy nepůsobí problémy jen ve veřejném sektoru ale také při zadávání zakázek, udělování dotací nebo výběru daní. Uzákoníme vymahatelnou povinnost všem právnickým osobám, aby v obchodním rejstříku zveřejňovaly

strojově čitelné finanční závěrky, zavedeme veřejný seznam pohledávek po splatnosti ze strany státu a zajistíme dodržování stávajících informačních povinností firem.

12. Zrušíme výjimky v registru smluv pro státní firmy, firmy obchodované na burze včetně firmy ČEZ, společnosti s účastí obcí a krajů a pro nejvyšší orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Výjimky v registru smluv byly prolobbovány s jasným záměrem zastřít hospodaření státních a veřejných firem. Tuto situaci je třeba napravit, aby registr smluv mohl plnit svou funkci v plném rozsahu.

13. Prosadíme efektivní zákon o finanční kontrole s důrazem na princip „single-audit“, aby se odstranily duplicitní kontroly včetně kontroly evropských dotací.

Jednotný systém auditu sníží nároky na jednotlivé úřady a zvýší efektivnost kontroly, přitom ale zachová dostatečné kontrolní mechanismy.

14. Zavedeme zákonnou lhůtu pro rozhodování ÚOHS v délce 30 dnů, podobně jako to správní řád stanoví u jiných odvolacích orgánů.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nyní nemá žádnou lhůtu pro rozhodování, což vede i k několikaletým prostojům v realizaci veřejných zakázek, pokud se někdo ze zúčastněných výběrového řízení proti jeho výsledku odvolá. Stojí kvůli tomu realizace mnoha veřejně prospěšných staveb.

15. Obnovíme plnohodnotná práva občanů vyjadřovat se v územním a stavebním řízení, například ke stavbám továren, silnic či hypermarketů v jejich obcích.

Navrhujeme, aby spolky byly opět řádně obesílány poštou (i elektronickou), nikoli jen úřední deskou, aby jejich připomínky musely být nejen vypořádány, ale zapracovány, aby jim stavební úřad byl povinen bezplatně zajistit kopie z dokumentací a aby byla odstraněna povinnost registrace a její každoroční obnovování u místně příslušných stavebních úřadů.

Plnohodnotné zapojení dotčené veřejnosti může projektování a následnou výstavbu liniových dopravních staveb urychlit a zlevnit. Nerespektování připomínek občanských sdružení a omezování práv veřejnosti vyjadřovat se v rámci povolovacích procesů k těmto stavbám vedou ve svém důsledku naopak k průtahům a nákladným soudním sporům.

16. Prosadíme, aby práva a povinnosti byly vázány na reálné bydliště, a nikoliv na adresu trvalého bydliště uvedenou v občanském průkazu.

Je pro nás nepřijatelné, aby byli občané ČR a v místě žijící cizinci nuceni obracet se na úřady pouze v místě trvalého bydliště. Veřejná správa má sloužit všem občanům na území daného státu bez rozdílu. Práva a povinnosti by měla být vázána výhradně na místo faktického pobytu.

6. Silnější hlas pro občany a občanky

1. Zavedeme volební právo od 16 let. Zavedeme zásadní zjednodušení voleb pro občany a občanky Česka, kteří žijí v zahraničí, formou korespondenčního hlasování.

Po vzoru Rakouska budeme prosazovat volební právo pro občany a občanky od 16 let. Nejenže do budoucna může poskytnout příležitost k intenzivnějšímu zapojení mladých lidí do ovlivňování věcí veřejných, ale zejména má šanci napomoci udržení generační rovnováhy. Společnost stárne a tím "stárne" i pohled na svět a společenské požadavky. Tato změna by mohla tento trend vyrovnávat.

Ústavní právo českých osob žijících v cizině volit nesmí být ztěžováno praktickými překážkami v podobě nutnosti volit osobně na ambasádách. Rovnost v tomto považujeme za klíčovou a zavedení korespondenčního hlasování, které existuje v mnoha zemích světa, je rychlejším způsobem vyřešení problému v situaci, kdy neexistuje celospolečenská shoda na hlasování přes internet.

2. Zrušíme uzavírací volební klauzuli u komunálních voleb a voleb do Evropského parlamentu, kde postrádá jakékoliv oprávnění. U krajských voleb a voleb do Poslanecké sněmovny budeme usilovat o její snížení.

Uzavírací volební klauzule představuje omezení principů rovnosti hlasů a poměrného zastoupení, na jehož základě jsou volena místní a krajská zastupitelstva, Poslanecká sněmovna i poslanci a poslankyně Evropského parlamentu. Jak uznal i český Ústavní soud, je takové omezení v některých případech (například v zájmu vyšší stability vládnutí) přípustné, ale pouze v nezbytné míře, přičemž její současná výše (5 %) patří v rámci Evropy k těm vyšším.

Je zjevné, že u voleb do Evropského parlamentu volební klauzule k stabilitě vládnutí nijak nepřispívá, což uznal mj. i německý ústavní soud, který uzavírací volební klauzuli pro tento typ voleb zrušil. V komunálních volbách, kde politická příslušnost hraje obvykle menší roli, by měl mít volič možnost volit přímo jednotlivé kandidáty či místní nezávislé osobnosti, čemuž existence 5% klauzule do značné míry brání.

3. Změníme volební systém pro volby do obecních zastupitelstev tak, aby byl přepočít hlasů na mandáty pro voličstvo srozumitelný a aby měli reálnou možnost volit jednotlivé kandidáty.

Volební systém pro komunální volby by měl vycházet ze skutečnosti, že v nich volič/volička častěji hlasuje pro lidi, které přímo zná a kde příslušnost k politické straně hraje menší roli než u jiných druhů voleb. V dnešním systému sice lze křížkovat kandidáty různých politických uskupení, ale fakticky se jedná pouze o zlomky hlasů pro politické subjekty, za které kandidují. Navíc není možné, na rozdíl od voleb do krajských zastupitelstev nebo do Poslanecké sněmovny, udělovat preferenční hlasy kandidátům té politické strany, pro kterou volič hlasuje.

Řešením může být buď přechod na systém kandidátních listin, obdobný jako u voleb do Poslanecké sněmovny, u něhož by mohla být rozšířena možnost udělování preferenčních hlasů, nebo poměrný systém, v němž je možné volit přímo jednotlivé kandidáty (systém jednoho přenosného hlasu), který je používán v místních volbách mnoha amerických a britských měst.

4. Budeme usilovat o to, aby všechna zastupitelstva krajů a obcí nad 2000 obyvatel měla povinnost zveřejňovat přenosy a záznamy svých jednání na internetu a taktéž podklady pro jednání a písemné zápisy z jednání zastupitelstev, rad, komisí a výborů.

Zveřejňování přenosů a záznamů by mělo být povinné pro kraje a větší obce. Malé obce by z této povinnosti měly být vyjmuty. Všechny samosprávy by pak měly zveřejňovat písemné podklady a zápisy z jednání svých orgánů. Považujeme za samozřejmost, aby otevřený a transparentní stát umožnil svým občanům přístup k těmto informacím.

5. U senátních a prezidentských voleb budeme usilovat o využití volebního systému alternativního hlasování.

V systému alternativního hlasování není nutné volit „menší zlo“, ale lze všechny kandidáty seřadit podle preferencí. Tento systém jednak lépe zajišťuje zvolení konsensuálního kandidáta (což vnímáme jako důležité zejména u úřadu prezidenta republiky), a to na základě jediného hlasování (což je naopak důležité zejména u voleb senátních, kde účast ve 2. kole bývá velmi nízká).

6. U voleb do Poslanecké sněmovny upravíme přepočítání hlasů na mandáty tak, aby počet mandátů pro každou politickou stranu odpovídal jejímu podílu hlasů.

Současný volební systém do Poslanecké sněmovny výrazně zvyhodňuje velké strany na úkor malých a středních. V roce 2006 potřebovali například Zelení na získání jednoho mandátu 56 tisíc hlasů, zatímco ODS méně než polovinu (24 tisíc). Vedle

existence volební klauzule se jedná o další nástroj omezování rovnosti volebního práva a principu poměrného zastoupení, které bylo způsobeno účelovou změnou volebního zákona z dob tzv. opoziční smlouvy. Vhodnou možností, jak toto pokřivení narovnat, je návrat k volebnímu systému z 90. let, kdy se mandáty v krajích rozdělovaly pomocí Hagenbach-Bischoffovy formule doplněné o 2. skrutinium na celostátní úrovni.

7. Umožníme občanům a občankám obce či kraje napadnout smlouvy, které se týkají veřejného majetku.

V současné chvíli mají občané a občanky omezené možnosti, jak využít informace, ke kterým se dostanou díky postupnému otevírání veřejné správy. Pokud např. zjistí, že zastupitelstvo jejich obce je zavázalo enormně nevýhodnou smlouvou, u které by byla naděje na její zrušení, nemohou ji u soudu napadnout, ani kdyby jich byl významný počet. Tuto praxi změníme a zavedeme tzv. aktivní legitimaci (oprávnění obrátit se se svým návrhem na soud) pro občany a občanky obce nebo kraje, pokud jejich podíl přesáhne např. zákonnou hranici pro platnost místního referenda.

8. Ztransparentníme a zkvalitníme legislativní proces.

Prosadíme zveřejňování zápisů či záznamů z jednání výborů obou komor Parlamentu ČR včetně jmenného hlasování ve strojově čitelném formátu.

9. Zrušíme hranici minimální účasti pro platnost místních a krajských referend a hranici pro jejich závaznost snížíme na účast 25 %. Umožníme sbírat podpisy za vyvolání referenda elektronicky, stejně jako podpisy petic podle vzoru Evropské občanské iniciativy.

V současné době jsou u místních a krajských referend stanoveny odděleně podmínky jejich platnosti a závaznosti, což považujeme za nesprávné. Referendum (stejně jako volby) má být platné vždy, určitá omezení lze pak ponechat pro podmínku závaznosti.

Možnost sbírat podpisy i elektronicky je důležitým nástrojem k tomu, jak vyvolání místního či krajského referenda usnadnit, aniž by se zrušila podmínka určitého počtu občanů dané obce či kraje.

10. Zasadíme se o vytvoření podmínek pro občanskou a politickou aktivitu v oblasti pracovního práva.

Prosadíme nárok na přestávku v pracovní době na účast na veřejných jednáních samosprávných orgánů, veřejných projednáních stavebních záměrů či územních plánů, demonstracích apod. Osoby pracující v zaměstnaneckém poměru mají jen omezenou možnost zapojovat se do důležitého společenského dění, což je v rozporu s naším zájmem o rozvoj občanské společnosti. Proto budeme vedle existujícího práva na stávku či návštěvu lékaře prosazovat i právo na občanskou účast v pracovní době.

11. Zřídíme plnohodnotné ministerstvo pro lidská práva, rovné příležitosti a migraci.

Se znepokojením sledujeme nárůst autoritářských tendencí u nás i ve světě a posilování populistických stran, jejichž program obsahuje politické myšlenky, které jsou v zásadním rozporu s Deklarací lidských práv OSN. Ostře odmítáme v poslední době stále častější relativizování lidských práv z úst naší politické reprezentace. Lidská práva jsou základním předpokladem kvality života a lidské důstojnosti a jsou jedním z hlavních pilířů politiky Strany zelených. Prosazujeme důsledné a nezpochybnitelné dodržování lidských práv jak v rámci ČR, tak ve světě. Aktuálně jsou lidskoprávní témata v gescích různých ministerstev a je velmi problematické je pojmout jako celek a vytvořit opravdu účinnou celonárodní strategii. Lidskoprávní agenda si zaslouží své vlastní ministerstvo, nikoliv jen odbor na úřadu vlády, kterou vede osoba, jež je ministrem či ministryní pouze jménem.

7. Kultura je srdcem společnosti

1. Hájíme právo kultury na existenci a veřejnou podporu

Kulturu, stejně jako vzdělání, považujeme za veřejnou a nezastupitelnou součást života naší společnosti i každého jednotlivce. Její podpora s sebou nese jak rozvoj místních, krajských, národních i mezinárodních tradic, společenského konsensu a soudržnosti, tak schopnost formulovat představy a identifikovat problémy, které se dotýkají nás, našeho světa i naší civilizace.

Kulturní politika nemůže být pouhou podporou jednotlivostí, určených dle nahodilých preferencí vedení resortu. Musí se stát koncepční tvorbou prostředí, které podporuje vědomí souvislostí a posiluje schopnost čelit komerčním tlakům, a tím brání lidskou svobodu, která se projevuje rozvojem tvořivosti.

Kulturu vnímáme a podporujeme jako součást veřejných statků. Kultura a kvalitní umění jsou významné pro utváření soudržné společnosti a posilování demokratických a humanistických hodnot, proto je stát zodpovědný za jejich soustavnou podporu. Podstatný podíl veřejných rozpočtů na jejím financování je výrazem uznání významu, jaký kultura má pro celou společnost a její soudržnost. Zajistíme vyšší podporu nekomerční a alternativní kultuře, která často přináší neocenitelné hodnoty.

2. Odmítáme privatizaci stávajících veřejných kulturních institucí, podpoříme jejich transformaci na veřejně prospěšné organizace. Spolupráce komerční a nekomerční tvorby musí být transparentní a výhodná pro obě strany.

Budeme prosazovat takovou politiku, která povede ke stabilizaci a efektivnímu fungování kulturních institucí a organizací. Odmítáme privatizaci kulturních institucí (kulturní centra, divadla, filharmonie) a podporujeme jejich citlivou proměnu ve veřejně prospěšné organizace s trvalou a dlouhodobou finanční podporou z různých zdrojů. Komerční kulturní tvorba, stejně jako soukromá (mecenášská) podpora umělecké produkce, jsou potřebné, nemohou však být jediným zdrojem financování, protože nezahrnují nekomerční a alternativní tvorbu.

Způsoby vzájemné spolupráce obou sfér musí být transparentní a výhodné pro obě strany.

3. Navýšíme podporu na kulturu minimálně na 1,5 % ročního státního rozpočtu a zefektivníme práci Ministerstva kultury.

Navýšení peněz na kulturu ze státního rozpočtu je pro nás prioritou. Neutěšená hospodářská situace kulturní oblasti je z našeho pohledu dána nejen dlouhodobým podfinancováním tohoto resortu, ale také nedostatečně a neefektivně využitými finančními možnostmi ze strany Ministerstva kultury.

4. Financování kultury ze státního rozpočtu oddělíme od financování církví a náboženských společností.

Finanční stabilizaci a transparentní financování kultury ze státního rozpočtu zajistíme jejich přehledným oddělením od financování církví a náboženských společností. Zastáváme názor, že tato agenda má být vyčleněna z ministerstva kultury, kde je dosud nesystémovým pozůstatkem režimu státního socialismu.

5. Podpoříme financování kultury 2% daňovými odvody jednotlivců a podporou nadačních a mecenášských fondů. Zasadíme se o odpovídající poměr mezi ziskem z turistiky a financemi vrácenými do kultury.

Další zdroje pro kulturu lze zajistit jednak zavedením systému, ve kterém jednotlivec může určit adresáta 2 % svého daňového odvodu ze seznamu oprávněných kulturních institucí, jednak podporou nadačních a mecenášských fondů. Oba postupy rozšiřují pestrost, rozmanitost a demokratičnost kulturních aktivit.

Možnosti nových příjmů pro kulturu skýtá také turistika. Budeme proto usilovat o koncepční zasazení udržitelné turistiky do kulturní politiky a také o vyrovnanější poměr mezi ziskem z turistiky a financemi vrácenými do této oblasti.

6. Začleníme kulturní a kreativní průmysly do strategií měst a obcí.

Kulturní a kreativní průmysly (KPP) jsou taková odvětví a aktivity, která využívají umění a kulturu jako přidanou hodnotu v produkci zboží a služeb mimo oblast samotného umění a kultury (například malé firmy které produkují užitá umění, design nebo software).

Investice do KKP a jejich podpora posilují ekonomický a kulturní rozvoj obcí, měst a regionů. KKP by proto měly být začleněny do oficiálních dokumentů a strategií měst a obcí, stejně jako dalších územněsprávních celků.

7. Grantový systém podpory živého umění zefektivníme, posílíme víceleté financování.

Zvýšení prostředků v resortu kultury promítneme do objemu rozdělovaných grantů. Grantový systém podpory aktivního (živého) umění je nutno zlepšit a zefektivnit, zejména posilováním nedávno zavedeného víceletého financování. Stát je povinen zajistit přiměřenou finanční pomoc nekomerčním či menšinovým kulturním aktivitám jednotlivých občanů i institucí, přičemž Strana zelených současnou míru i způsob pomoci pokládá za nedostatečnou. Menšinová kulturní politika se musí rozšířit rovněž na nové menšiny a aktivně napomáhat jejich integraci.

8. Veřejný prostor potřebuje nové umění. Zavedeme povinnost věnovat 2 % rozpočtu každé veřejné stavby na vysoutěžená umělecká díla.

Zavedeme povinnost věnovat 2 % rozpočtu každé veřejné stavby na její doplnění výtvarnými uměleckými díly prostřednictvím soutěží. Podpoří se tím vznik nového umění ve veřejném prostoru, ale také pracovních příležitostí pro výtvarné umělce a umělkyně. Zasadíme se za zavedení spravedlivých pracovních podmínek a odměňování osob pracujících v kultuře a výkonných umělců a umělkyně.

9. Památkovou péčí rozumíme nejen ochranu budov, ale i charakteru ulic, čtvrtí, oblastí, měst i krajinného rázu.

V oblasti památkové péče se Strana zelených zasazuje o ochranu nemovitého kulturního dědictví v nejširším možném smyslu slova, tedy nejen o ochranu „schránek“ starých budov, ale i charakteru celých ulic, čtvrtí, oblastí, měst i krajinného rázu. V historických centrech měst musí být možno plnohodnotně bydlet, pracovat i odpočívat. Budeme hledat cesty k tomu, aby památková péče nebyla jen restriktivní, ale aby se stát podílel na financování údržby památkových hodnot.

10. Památková ochrana nemá jen konzervovat, ale i udržovat objekty při životě a přístupné lidem.

Památková ochrana by neměla být brána jako pouhé zakonzervování fyzického stavu za každou cenu, nýbrž jako snaha udržet objekt při životě a přístupný lidem. Velkou výzvou tak je v českých podmínkách konverze industriálních památek a dalších významných budov z 20. století včetně celých industriálních oblastí (brownfieldů), které ztratily svůj původní účel. Prosazujeme zastavení expanzivního urbanismu, který je v rozporu s naším pohledem na kulturu životního prostředí. Také

při zateplování staveb je nutno dbát na kvalitní architektonické zpracování fasády, a to i v případech památkově nechráněných objektů.

11. Místní a regionální kulturní politika je stejně důležitá jako státní. Podpoříme bezplatný vstup do veřejných muzeí a galerií.

Kulturní hodnoty ve veřejném vlastnictví musí být v maximální míře přístupné všem bez rozdílu sociálního postavení a místa života. V tom se konkrétně projevuje skutečnost, že místní a regionální kulturní politiku považujeme za stejně důležitou jako politiku státní. Podpoříme proto zavádění bezplatného vstupu do veřejných muzeí a galerií, zvýhodněné vstupy na divadelní a koncertní produkce pro nízkopříjmové skupiny (včetně studujících a seniorů/seniorek) i dostupnost kvalitní kultury nezávislou na velikosti obce.

12. Kultura a umění mají být přístupné všem, proto podpoříme systematickou digitalizaci kulturních obsahů.

Dostupnost kvalitní kultury a umění pro všechny obyvatele je zájmem státu. Nástrojem k tomu bude systematická digitalizace kulturních obsahů včetně následného umožnění otevřeného přístupu. Digitalizace a zajištění otevřeného přístupu je progresivním a v celé Evropě v posledních letech dobře vyzkoušeným postupem, který výrazně napomáhá dostupnosti kulturních děl a dává možnost plně využít jejich vzdělávacího i společenského potenciálu. Počáteční investice státu v této oblasti přináší výrazný pozitivní efekt v dalších letech, například také pro rozvoj kulturních a kreativních průmyslů mimo velká města. Pro zlepšení dostupnosti rovněž chceme vytvářet ve spolupráci s nadačními a mecenášskými fondy takové podmínky, aby veřejné kulturní instituce mohly vytvářet programy úlev ze vstupného.

13. Podporujeme veřejné knihovny na státní i regionální úrovni.

Veřejné knihovny tvoří přirozená centra demokracie, vzdělání a kultury jednotlivých obcí i regionů. Jejich podpora je zájmem celého státu. Proto je budeme podporovat zajištěním finanční stability a důrazem na jejich využití jako informačních a komunitních center ve větším měřítku než dnes.

Podporujeme rovněž zachování celistvosti bývalých okresních muzeí, aby jejich dělením na dílčí části nedocházelo k omezení jejich činnosti a ke snižování péče o sbírkové fondy.

8. ČR v srdci silné a jednotné EU

1. Patříme do Evropy. Chceme Evropskou unii jako federaci s co největším množstvím sdílených pravomocí v oblasti sociálních věcí, daní, životního prostředí, zahraniční politiky a obrany, zároveň takovou, která bude řízená opravdu demokraticky volenými reprezentanty a reprezentantkami Evropského parlamentu, jemuž musí být plně odpovědná Evropská komise.

Členství v Evropské unii je zárukou míru, stability a prosperity v naší zemi. Abychom mohli v Evropské unii účinně prosazovat zájmy českých a evropských občanek a občanů, potřebujeme si budovat pověst předvídatelného partnera, který umí přijít s rozumnou iniciativou. Je pochopitelné, že Česká republika nesouhlasí se všemi návrhy z pera Evropské komise nebo jiných členských států. V takovém případě je ale nezbytné naši pozici trpělivě vysvětlovat a zároveň předkládat vlastní konstruktivní řešení. Zbytečné otálení s ratifikací Lisabonské smlouvy, uzavírání účelových koalic s neliberálními vládami zemí Visegrádu nebo kategorické odmítání kvót pro přerozdělování uprchlíků a uprchlic představuje plýtvání politickým kapitálem, který by jinak mohla ČR investovat do prosazení skutečně podstatných priorit. Chceme Česko, které se umí a chce dohodnout a v případě potřeby i ustoupit.

Požadujeme, aby byla odstraněna současná dvojkolejnost koordinace evropské politiky na Ministerstvu zahraničních věcí a Úřadu vlády. Je rovněž nepřijatelné, aby prezident a jeho kancelář vedli svou vlastní zahraniční politiku, která je v rozporu s politikou Ministerstva zahraničních věcí či Úřadu vlády. Také se zasadíme o změnu jednacích řádů obou komor parlamentu, která umožní větší demokratickou kontrolu pozice Vlády ČR na jednáních v EU, stejně jako projednávané evropské legislativy.

2. Stojíme o silnou a demokratickou Evropskou unii.

Odchod Velké Británie z EU, integrace statisíců uprchlíků a uprchlic, stabilita eurozóny, vnitřní reforma, ambiciózní klimatická politika, zajištění pracovních příležitostí pro mladé lidi, harmonizace sociálních systémů – to jsou klíčové výzvy pro současnou Evropu. Případné selhání by mohlo vést k ohrožení míru, blahobytu dalších generací a k devastaci životního prostředí nejen na starém kontinentě, ale i po celém světě. Potřebujeme proto silnou a jednotnou Evropskou unii, která dokáže určovat směr a zároveň vyjednat kompromis mezi členskými státy. Snahy o oslabování Evropské unie považujeme za nezodpovědné. Výzvám globalizace

budeme nejlépe čelit společně, po boku našich evropských partnerů. Unijní instituce a pravidla by měly projít reformami směrem ke zjednodušení, zefektivnění a přiblížení k občanům a občankám. Posílení demokratické legitimacy by mělo být průřezovým cílem všech jejích politik. Důvěryhodnost EU ale také závisí na kvalitním informování občanek a občanů nezávislymi a seriózními médii a v neposlední řadě na odpovědném chování politiků a političek členských států.

3. Zasazujeme se o vytváření společné evropské identity.

Má-li být evropská integrace úspěšná, nemůže se omezit jen na institucionální rovinu. Musí se opírat o rozvíjení sdíleného kulturního povědomí a veřejného prostoru. Tento cíl je třeba zohledňovat ve vzdělávání, především ve výuce historie, občanských hodnot, lidských práv a respektu k rozmanitosti.

Vzhledem k tomu, že sdílená řeč je nezbytným prostředkem k porozumění mezi občany a občankami z různých členských států EU, budeme usilovat o to, aby se děti již od předškolního věku setkávali zejména s pracovními jazyky EU.

4. Usilujeme o podporu mobility a rozvoj evropského sociálního modelu.

Evropská integrace podle nás nespočívá jen v propojování politických a administrativních aparátů států, ale také v začleňování jednotlivců do sdíleného evropského prostředí. Na základě svobody pohybu a pobytu se občanky a občané EU můžou rozhodovat o tom, kde v Evropě chtějí žít, pracovat nebo studovat. Mobilita je přínosem jak pro jednotlivce, tak pro celé společnosti. Životní a pracovní podmínky se ale napříč členskými státy liší do takové míry, že vytvářejí prostředí nerovného zacházení, sociálního dumpingu a vykořisťování. V této souvislosti spatřujeme potenciál v iniciativě Evropské komise týkající se tvorby Evropského pilíře sociálních práv. Prosazujeme spravedlivější nastavení životních a pracovních standardů v Evropě: spravedlivé odměňování, ochranu zaměstnanců, výhledově evropskou minimální mzdu, harmonizaci systémů sociálního zabezpečení, podmínky pro zajištění péče a pro sladování osobního a pracovního života. Podpoříme debaty o posilování úlohy inspektorátů práce za účelem lepší kontroly a s cílem srovnání podmínek ve všech státech EU.

5. Podporujeme rozvoj bankovní, monetární a fiskální unie.

Krise z roku 2008 odhalila podstatné nedostatky v regulaci finančního sektoru Evropské unie. Záchrana ohrožených bank stála evropské daňové poplatníky a poplatnice desítky miliard euro. Aby se tato situace neopakovala, je třeba dále

rozvíjet bankovní unii založenou na jednotných pravidlech, dohledu a mechanismu řešení sporů. Česká republika by se měla k této unii připojit. Chceme v EU odolný finanční sektor, který bude sloužit společnosti a pomůže mobilizovat udržitelné investice v reálné ekonomice.

Dalším nezbytným prvkem fungující bankovní unie je systém unijního pojištění vkladů, který přispívá k finanční stabilitě na jednotném trhu. Společná měna euro zůstává symbolem i praktickým nástrojem hospodářské integrace. Česká republika se vstupem do EU zavázala k jejímu přijetí, přes dobré ekonomické výsledky k tomu ale nečiní potřebné kroky.

Podporujeme další rozšiřování společné měny a související nezbytnou harmonizaci daňových a rozpočtových politik, která podpoří její stabilitu. Podporujeme solidaritu s evropskými státy, které se potýkají s vážnými hospodářskými a sociálními problémy. Mezinárodní finanční a obchodní organizace nesmějí nutit státy ke drastickým výdajovým škrtnům prohlubujícím rozdíly mezi bohatými a chudými a ničícím sociální soudržnost.

6. Žádáme navýšení rozpočtu EU a potírání daňových rájů.

Aby mohla být Unie významným hráčem dovnitř i navenek, potřebuje mít k prosazování přijatých opatření odpovídající prostředky. Rozpočet ve výši 1 % celkového HDP členských zemí se ukazuje být nedostatečným. Navrhujeme jej navýšit například prostřednictvím zavedení ekologické daně a přijetí daně z finančních transakcí (FTT, tzv. Tobinovy daně) na úrovni EU. Na jejím zavedení se dosud dohodlo 10 zemí EU, ČR ji odmítá. FTT by přitom mohla být hlavním zdrojem příjmů pro boj s klimatickými změnami a vynášet EU rozpočtu ročně kolem 100 miliard eur. Za klíčovou unijní agendu považujeme zlepšování mezinárodní daňových standardů, omezování přelévání zisků a omezování eroze základu daně z příjmu právnických osob. Podle odhadů takto ročně přichází Evropská unie až o 190 miliard EUR. Tyto peníze jednak chybí ve státních rozpočtech členských zemí, zároveň však aktuální praxe vede k vytváření neférových podmínek na evropském trhu a přenáší daňovou zátěž na zaměstnance a malé a střední podnikatele. Považujeme za nepřijatelné, aby tři unijní státy (Irsko, Lucembursko, Nizozemí) byly mezi deseti nejhoršími daňovými ráji světa. Boj proti agresivní daňové optimalizaci nadnárodních firem a proti daňovým rájům znamená zaměřit se jak na státy, které umožňují skrývat zisky, tak na státy s nulovou nebo velmi nízkou sazbou daně z příjmu.

Žádáme zavedení povinných veřejných registrů skutečných majitelů firem a veřejného vykazování zisků dle jednotlivých zemí pro všechny firmy (tzv. Public

Country-by-Country Reporting). Za důležité považujeme opětovně předložené návrhy na sjednocení způsobu výpočtu základu korporátní daně všech členských zemí a na zavedení společného konsolidovaného základu korporátní daně (tzv. Common Corporate Tax Base a Common Consolidated Corporate Tax Base). Česká republika ze zavedení těchto nástrojů bude mít prospěch. I proto budeme prosazovat, aby začala také v této oblasti hrát konstruktivnější roli.

7. Prosazujeme skutečně jednotnou evropskou azylovou politiku.

Tzv. uprchlická krize v roce 2015 odhalila zásadní nedostatky v azylových systémech států EU. Tato skutečnost ohrožuje životaschopnost celého Schengenského prostoru a princip volného pohybu osob uvnitř EU. Reforma je proto nezbytná.

Evropskou azylovou politiku je potřeba dlouhodobě budovat na principu solidarity jak s lidmi prchajícími před válkou a pronásledováním, tak mezi členskými státy navzájem. Zároveň však podporujeme důslednou identifikaci všech příchozích a zavedení nezbytných opatření tak, abychom minimalizovali bezpečnostní rizika plynoucí z nekontrolované migrace. Klíčové je odstranit současné propastné rozdíly v úspěšnosti azylových žádostí i průběhu samotných řízení mezi jednotlivými členskými státy. Dále je neudržitelné, aby valnou většinu žádostí o mezinárodní ochranu řešilo pouze několik málo nejexponovanějších, navíc politicky křehkých a ekonomicky slabších zemí. Je potřeba, aby i ČR navýšila svůj díl odpovědnosti. S přijímáním a integrací uprchlíků a uprchlic máme dlouhodobé pozitivní zkušenosti. Ve spolupráci veřejných institucí a nevládního sektoru se každoročně můžeme bez obtíží postarat přinejmenším o několik tisíc příchozích.

8. Podporujeme harmonizaci evropských armád.

Bezpečnostní výzvy dneška si žádají užší spolupráci členských zemí v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU. Ta by přispěla k akceschopnosti a jednotnosti Evropské unie ve vztahu ke třetím zemím, ale také by vedla k podstatným úsporám a zvýšení efektivity. V současnosti má Evropská unie téměř tolik armád, kolik má členských států. Celkový počet mužů a žen ve zbrani v EU přesahuje 1,8 milionu, což je více aktivních vojáků, než kolika disponuje USA.

Kombinovaný rozpočet na obranu a bezpečnost členských států EU je zhruba 230 miliard eur, přibližně stejně jako rozpočet Ruska a Číny dohromady. Tyto své kapacity však EU plně nevyužívá. Je nezbytné zlepšit efektivitu unijních složek, především ve vztahu k prevenci konfliktů, ochraně civilistů a podpoře místních institucí. Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU by měla být také schopná

reagovat na hybridní, dezinformační a kybernetické způsoby vedení konfliktů. Účinná obrana proti těmto hrozbám vyžaduje úzkou spolupráci mezi všemi členy EU včetně zlepšení sdílení informací, vždy však při zachování respektu k právu na soukromí a ochrany osobních údajů.

9. Požadujeme udržitelnou evropskou energetickou politiku.

Aby zmírnila svůj dopad na klimatickou změnu, musí evropská ekonomika stavět na energetické udržitelnosti. Klíčovými nástroji jsou využívání méně náročných technologií, rozsáhlé investice do obnovitelných zdrojů energie, znovuvyužití a recyklace surovin. Chceme, aby se programy a investice ve všech oblastech hospodářství opíraly o účinné využití zdrojů a ekologické inovace. Má-li se evropský systém obchodování s emisemi (ETS) stát účinným nástrojem, musí se zásadně změnit. Veřejné instituce, firmy, a především finančnictví se musí postupně zbavit výnosů z činností poškozujících klima. Je zapotřebí ukončit veřejné subvence fosilních paliv a investice do nich.

Chceme investovat do evropských energetických sítí spojujících výrobu obnovitelné energie v různých částech kontinentu, čímž se zvýší energetická bezpečnost a sníží náklady. Jaderná energetika je drahá a riziková, zvyšuje riziko šíření jaderných zbraní a v evropském energetickém mixu pro ni není místo. Žádáme uzavření nejrizikovějších jaderných elektráren a ukončení přímých i nepřímých dotací. Je nutné trvat na tom, že stávající provozovatelé ponесou plnou odpovědnost za škody z případných jaderných havárií.

9. Respektované Česko ve světě

1. Chceme demokratičtější a spravedlivější mezinárodní instituce.

Organizace spojených národů (OSN) je pro nás nejdůležitější mezinárodní organizací, protože poskytuje nepřímé zastoupení téměř všem obyvatelům Země. Tato organizace ale potřebuje důkladnou reformu, která z ní udělá demokratičtější a transparentnější instituci. Evropskou unii vnímáme jako základní rámec pro realizaci zahraniční politiky ČR ve světě. Chceme, aby EU tuto politiku prosazovala jednotným hlasem, a proto také požadujeme vytvoření jednoho křesla pro celou Evropskou unii v Radě bezpečnosti OSN. Zároveň prosazujeme postupné omezení používání práva veta v této instituci.

Rozhodovací mechanismy v mezinárodních organizacích, jako jsou OSN, Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Světová obchodní organizace, by se měly otevřít většímu počtu zemí zastupujících více světových regionů, a tedy i světové populace za cílem posílení jejich demokratičnosti. Váha hlasů jednotlivých zemí v obchodních a finančních institucích musí být nastavena tak, aby se nejchudší a rozvíjející se země mohly podílet na vytváření a hlídání pravidel regulujících globální ekonomické vztahy. Rozhodování a řízení ve Světové bance, Mezinárodním měnovém fondu a Světové obchodní organizaci musí být demokratičtější a transparentnější. Tyto organizace by měly podpořit pravidla mezinárodní ekonomiky, která znemožní tzv. závod ke dnu, v rámci něhož se státy snaží vzájemně konkurovat například snižováním platů či míry ochrany životního prostředí. Znamená to také, že bude prioritně podporována udržitelná ekonomika založená na sociální a ekologické spravedlnosti a čistých zdrojích energie.

Strukturální příčiny chudoby je třeba řešit prosazováním spravedlivého mezinárodního obchodu, regulací činnosti nadnárodních korporací, rušením exportních dotací s negativními dopady na ekonomiky chudých zemí a potíráním daňových rájů. Mezinárodní finanční a obchodní organizace nesmějí nutit státy ke drastickým výdajovým škrtnům, které prohlubují rozdíly mezi bohatými a chudými, ničí sociální soudržnost a v důsledku i základy demokracie. Klíčové oblasti globální mezinárodní spolupráce pro nás představují boj s klimatickými změnami, zachování biologické rozmanitosti a ochrana světového kulturního a přírodního dědictví.

2. Budeme konfliktům předcházet, ne k nim přispívat.

V dnešním světě se stírají rozdíly mezi tzv. tvrdou a měkkou bezpečností. Oblasti jako kybernetika či energetika se čím dál více stávají předmětem bezpečnostních zájmů. Konvenční ozbrojené střety dvou nebo více zemí se stávají raritou, místo toho na mnoha místech propukají nekonvenční konflikty, na které není mezinárodní právo ani mezinárodní komunita dobře připravena.

Je prvořadou zodpovědností volených zástupkyň a zástupců tento vývoj pečlivě sledovat a průběžně budovat takové vojenské i civilní kapacity, které umožní České republice na tyto výzvy reagovat. Vojenské řešení by mělo být až posledním možným, když jsou všechny ostatní alternativy vyčerpány. V takovém případě je nezbytně nutné, aby vojenské operace měly mandát OSN a předvíдалy jasný plán pro postkonfliktní stabilizaci oblasti.

Budeme usilovat o to, aby OSN měla v budoucnu stálé civilní a vojenské jednotky. Vkládáme naději do rozvíjení konceptu odpovědnosti za ochranu (Responsibility to Protect, R2P), který klade do středu zájmu bezpečnost civilního obyvatelstva spíše než suverenitu států. Podporujeme podstatné navýšení účasti žen na klíčových mírových jednáních.

Zároveň si uvědomujeme, že bezpečnost ČR je úzce spjata se systémem kolektivní obrany Severoatlantické aliance. Zelení proto podporují naplňování našich spojeneckých závazků vůči ní. Osoby odpovědné za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny musí být trestány podle mezinárodního práva.

Podporujeme mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech a rozvoj činnosti Mezinárodního trestního soudu (MTS). Devastace životního prostředí by měla být zařazena do Římského statutu jako jeden ze zločinů formálně spadajících do jurisdikce MTS.

3. Usilujeme o zničení všech jaderných zbraní

Jaderné zbraně jsou věcí minulosti, reliktem studené války. Existence jaderných zbraní způsobuje touhu nejaderných států po atomové bombě. Případně šíření jaderných zbraní, především pak do rukou nestátních aktérů, může mít katastrofální následky. Státy vlastníci jaderné zbraně se ve Smlouvě o nešíření jaderných zbraní z roku 1970 zavázaly k jejich postupnému zničení. Prosazujeme koordinované multilaterální zničení všech stávajících jaderných hlavic a ostře vystupujeme proti jakýmkoli pokusům o vývoj nových. Cesta ke světu bez hrozby atomové apokalypsy vede například přes ratifikaci Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek a Smlouvy o zastavení výroby štěpných materiálů pro výrobu jaderných zbraní. Podporujeme také novou iniciativu OSN směřující ke zničení všech jaderných zbraní.

4. Ukončíme vývoz zbraní mimo naše spojenecké struktury.

Téměř polovina exportu zbraní z ČR dnes směřuje do nedemokratických států a navíc chybí přísná kontrola jejich dalšího pohybu. České zbraně jsou na mnoha místech světa používány při porušování lidských práv, slouží represivním režimům a napomáhají prohlubování bezpečnostních krizí, jejichž negativní dopad na nás zpětně působí. Častými konečnými držiteli jsou i teroristické organizace. Munice vyrobená z ČR například patří k vůbec nejpoužívanější mezi bojovníky tzv. Islámského státu. Ti, pro které je obchod se zbraněmi nejvýnosnější, tlačí na rozvolnění pravidel pro udělování licencí vývozcům zbraní.

My naopak chceme tato pravidla významně zpřísnit. ČR v roce 2014 ratifikovala Smlouvu OSN o obchodu se zbraněmi a také musí dodržovat společná pravidla EU pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu. Skutečná míra kontroly vývozu je však zcela nedostatečná. Zbraně a související systémy už nesmějí být vyváženy do států s represivními režimy, nebo dokonce končit v rukou teroristických organizací. Poslední slovo v otázce vývozu zbraní musí mít Ministerstvo zahraničních věcí společně s parlamentem, a ne Ministerstvo průmyslu a obchodu, jako je tomu v současnosti.

Obchod se zbraněmi musí být navíc plně transparentní, aby ho média i veřejnost mohly průběžně kontrolovat. Vláda by měla zveřejnit seznam všech vyvezených zbraní a jejich příjemců.

5. Posílíme a zefektivníme rozvojovou spolupráci

Česká republika patří podle údajů OSN mezi 30 nejvyspělejších států světa. Je naší morální povinností pomáhat lidem, kteří žijí v podmínkách katastrofální chudoby a nedostatku, či dokonce otroctví. V případě kvalitně cílené pomoci lze zároveň předcházet příčinám nucené migrace. Zavázali jsme se, že do roku 2015 budeme chudým zemím přispívat ve výši alespoň 0,33 % hrubého národního důchodu. V praxi ale nedáváme ani polovinu této částky. Zelení chtějí do roku 2021 zdvojnásobit roční objem rozvojové spolupráce na 10 miliard Kč.

Rozvojová spolupráce by měla být co nejvíce přímá a cílená, aby se zabránilo korupci, a měla by splňovat všechny zásady efektivity. Měla by to být pomoc, která pomůže příjemcům dosáhnout soběstačnosti, místo aby zvýšila jejich závislost. Prioritou by měla být oblast udržitelného hospodaření s ohledem na vliv na globální klimatické změny, vzdělávání, tvorby pracovních míst a podpora občanských aktivit s důrazem na rozvoj demokracie. V praxi by česká rozvojová spolupráce měla vždy vycházet z priorit stanovených v Agendě OSN 2030 ve formě Cílů udržitelného rozvoje (SDGs).

Kromě rozvojové spolupráce budeme prosazovat i to, aby obchodní, zemědělská nebo migrační politika ČR a EU měla pozitivní dopad na obyvatele rozvojových a nejchudších zemí. V dlouhodobém výhledu by měla Česká republika dávat na rozvojovou spolupráci prostředky ve výši 0,7 % hrubého národního důchodu, což představuje mezinárodní závazek vyspělých států.

6. Nevyměníme lidská práva za obchodní příležitosti

Silný důraz na dodržování lidských práv byl po dlouhá léta charakteristikou české zahraniční politiky. Historická zkušenost nás vedla k zaměření na politická práva a podporu disidentů především v bývalých i současných totalitních státech. Čtvrt století po sametové revoluci je čas na rozšíření české politiky lidských práv, aby kromě práv politických zahrnovala i práva sociální a environmentální, s vědomím jejich neoddelitelnosti. Dodržování lidských práv bychom měli sledovat ve všech zemích podle zásady padni komu padni.

Jsme přesvědčeni, že ČR nesmí cynicky mlčet tváří v tvář věznění politických oponentů, vraždění novinářů nebo segregaci celých skupin obyvatel v očekávání možných obchodních zisků, jak se tomu v praxi čím dál častěji děje. ČR by měla využívat svého zahraničněpolitického postavení k vyvíjení tlaku na režimy, které se tohoto jednání dopouštějí, a to i pokud by to mělo vést k dílčímu narušení ekonomických zájmů (praxe navíc ukazuje, že tyto obavy většinou nejsou opodstatněné).

Budeme vždy prosazovat spravedlivý obchod a zasazovat se o to, aby u všech připravovaných mezinárodních dohod o mezinárodním obchodu a investicích bylo zaručeno, že budou zohledněny zásady udržitelného rozvoje a zajištěno transparentní projednávání, a že budou ošetřeny spotřebitelské zájmy, zaměstnanecká práva, ochrana soukromí, principy sociální spravedlnosti, zajištěno právo na regulaci ve veřejném zájmu a právo soudní ochrany.

V současné době je třeba dostat pod veřejnou kontrolu stále mocnější nadnárodní korporace a obchodní smlouvy nové generace, jako například TTIP a CETA, by měly právě o to usilovat. Jak Česká republika, tak EU musí mít možnost v rámci svých demokratických procedur stanovovat svou legislativu beze strachu z možných postihů z nevyzpytatelných arbitráží vedených mimo standardní soudní systém.

10. Důstojný život v moderní společnosti

Rodinná politika

1. Urychleně zavedeme zákonný nárok na místo pro dítě ve školce od tří let věku. Zajistíme předškolní zařízení pro děti od jednoho roku věku s postupnou garancí místa pro každé dítě od jednoho roku. S ohledem na demografický vývoj rovněž včas zajistíme i dostatečnou kapacitu školních družin.

Odpovídající počet míst ve školkách lze zajistit kombinací dostatečné finanční podpory ze strany státu i obcí, flexibilními stavebními opatřeními (přestavby či přístavby stávajících objektů nebo tzv. kontejnerové školky) či motivací firem ke zřizování školek pro děti zaměstnanců a zaměstnankyň. Tam, kde se nyní staví nové čtvrti, je třeba důsledně trvat na výstavbě nových městských školek (ideálně za peníze developerů), neboť potřeba míst ve školce tam bude dlouhodobá. Obce a další aktéři přitom budou mít dostatek času se na nové požadavky související se zajištěním předškolní výchovy připravit. Kapacitu lze posílit i podporou lesních školek a dalších alternativ ke klasickým mateřským školám a jejich zařazením do systému. Podpoříme také dětské skupiny či mikrojesle.

Nesouhlasíme s diskriminací neočkovaných nebo jen částečně očkovaných dětí při umisťování do mateřských škol či jiných kolektivních zařízení a při mimoškolních aktivitách (dětské tábory, lyžařské výcviky atp.)

2. Změníme postupně systém podpory rodičovství tak, aby bylo možné čerpat rodičovský příspěvek také v délce 12 měsíců. Zavedeme plošnou peněžitou pomoc v mateřství, která nebude navázaná na nemocenské pojištění.

V současné době má každý rodič nárok na rodičovský příspěvek v celkové stanovené výši. Maximální měsíční výše rodičovského příspěvku je omezena na 11 500 Kč, ale výpočet se odvíjí od příjmů rodičů, takže rodiče z některých nízkopříjmových skupin na vyšší rodičovský příspěvek nedosáhnou, a nemají tudíž možnost si vybrat, jak dlouho chtějí rodičovský příspěvek pobírat. To se týká i čerstvých absolventek a absolventů škol, kteří ještě nemají odvedený dostatek prostředků do systému nemocenského pojištění – přitom právě tato skupina se potřebuje na trh práce vrátit (či na něj vstoupit) co nejrychleji.

Při zkrácení možnosti pobírat rodičovský příspěvek bude umožněno těm rodičům, kteří o to stojí, vrátit se dříve na trh práce. Zároveň bude posílena možnost rodičů vybrat si, jak dlouho chtějí se svým dítětem zůstat doma, a to i u rodičů s nižšími příjmy. V těchto změnách zároveň budeme zohledňovat všechny skupiny obyvatel tak, aby za žádných okolností nedošlo ke zhoršení jejich situace. Na tyto změny pak musí být navázána další opatření (rozvoj flexibilní pracovní doby, nárok na místo ve školce apod.).

Peněžítá pomoc v mateřství by měla být k dispozici všem matkám. Kdo studoval, měl hůře placenou práci nebo pečoval o starší dítě, nemá být trestán nevyplacením mateřské.

3. Podporujeme větší zapojení obou rodičů do výchovy dětí. Budeme páry motivovat ke střídání na rodičovské dovolené prostřednictvím finančního zvýhodnění tak, aby v případě zapojení jednoho z rodičů do výchovy nedocházelo k výrazným propadům rodinného rozpočtu.

Budeme podporovat aktivní otcovství včetně vyšší míry zapojení mužů do péče o děti a domácnost a zavedení otcovské dovolené. Podpoříme osvětu ohledně svěřování dětí do péče rodičů po rozvodu, včetně střídavé výchovy. Z důvodu péče o děti a kvůli obtížným podmínkám při sladění pracovního, soukromého a rodinného života trpí ženy delším přerušením pracovní kariéry, a tak zpravidla nemohou postupovat v profesním růstu stejně rychle jako muži. Muži pak mají sice vyšší platy, ale nepečují tak často aktivně o své děti a tráví s nimi výrazně méně času než ženy (pouze méně než 2 % mužů pobírá rodičovský příspěvek). Z takového stavu neprofitují ani rodiče, ani jejich děti.

V diskusi o střídavé péči budeme vždy preferovat zájem dítěte. Proto je třeba se na toto téma podívat v celé jeho komplexnosti a s vědomím všech důsledků. Důležitá je také osvěta a vzdělávání soudců a soudkyň či zvyšování rodičovských kompetencí otců. Tam, kde jsou pro to vhodné podmínky, budeme podporovat svěřování dětí primárně do střídavé péče obou rodičů po rozvodu.

4. Podpoříme poskytování daňových úlev a pobídek společnostem, které zajišťují kvalitní předškolní vzdělávání a péči o děti v místě pracoviště nebo nabízejí částečné a flexibilní úvazky pro rodiče předškolních dětí, práci na dálku a další zlepšení podmínek pro sladění pracovního a rodinného života.

Tam, kde je to možné, by zaměstnavatelé měli být motivováni, aby částečné úvazky a flexibilní formy práce, jako je pružná pracovní doba, práce na dálku a elektronické zaměstnání nabízeli všem rodičům předškolních dětí. Osamělým rodičům by měly

být udělovány mimořádné příspěvky v nezaměstnanosti podle počtu dětí v jejich péči. (Například po vzoru Německa, které již navýšilo příspěvky v nezaměstnanosti pro matky samoživitelky a otce samoživitele.)

5. Zavedeme institut pečovatelského volna, který usnadní život rodinám, které se starají o seniory nebo o nesamostatné děti i seniory dohromady. Přiměřeně zvýšíme příspěvek na péči, tak aby odrazil skutečné potřeby závislých osob.

Institut pečovatelského volna je v zahraničí obdobou rodičovské či mateřské, která (zpravidla ženám – pečovatelkám) zajišťuje možnost vrátit se zpět do práce v případě, že daná osoba po určitou dobu pečuje někdy až celodenně o seniory nebo o nesamostatné děti a seniory souběžně. Sociologie hovoří o nárůstu fenoménu zvaného „sendvičová generace“. Většinou se do této situace dostávají ženy, zpravidla kolem pětapadesáti let věku. Už dnes je přes 80 tisíc nemocných seniorů a seniorek v Česku každý den odkázáno na pomoc druhých, většinou ve vlastní rodině. Se stárnutím populace bude přibývat i lidí bez schopnosti se o sebe postarat. Desítky tisíc lidí se denně starají o své nemohoucí rodiče, přitom souběžně pečují i o své nezletilé potomky. Už nyní je podle dostupných analýz pro asi pětinu pečujících rodin obtížné se se situací finančně vypořádat.

Příspěvek na péči by měl být tak vysoký, aby pečujícím rodinám v adekvátní míře vykompenzoval výpadek příjmu způsobený nemožností pracovat na plný úvazek. Zvážíme proto nahrazení současných čtyř stupňů závislosti reálným počtem hodin péče, které závislá osoba potřebuje.

Finanční ocenění jedné takové hodiny by mělo odpovídat průměrné hodinové mzdě. Současně s tím je nutné podporovat zaměstnavatele v nabízení částečných úvazků. Pečovatelské volno by navíc mělo být započítáno jako náhradní doba pro účely důchodového pojištění.

6. Zasadíme se o plné uznání vztahu osob stejného pohlaví. Umožníme stejnopohlavním párům uzavřít manželství a adoptovat děti.

Stávající podoba registrovaného partnerství neposkytuje zdaleka tolik právních jistot jako tradiční manželství. Stejnopohlavní páry diskriminuje zejména tím, že jim neumožňuje adoptovat děti a pobírat vdovský/vdovecký důchod.

7. Uvolníme pravidla pro podobu ženských příjmení a volbu společného příjmení novomanželů.

Současná právní úprava neumožňuje používat ženám, které se hlásí k české

národnosti, nepřechýlenou formu příjmení. Osobám uzavírajícím sňatek zase není umožněno, aby si obě zvolily pro manželství takové příjmení, které spojuje jejich původní příjmení. Považujeme tato omezení za zcela zbytečné zasahování státu do osobních věcí občanů.

8. Podpoříme rodinnou formu péče o děti, které nemohou žít ve vlastní rodině, a to tzv. hostitelskou, pěstounskou i adoptivní. Zasadíme se o to, aby byla omezena možnost umístování dětí do 3 let věku do ústavů.

Ústavní péče musí být omezena na nejnutnější případy a zkvalitněna tak, aby starší děti, pokud se do ní přece jen dostanou, lépe připravovala na samostatný život. Je nepřípustné, aby byly děti do zařízení náhradní péče umístovány jen ze sociálních důvodů. Zasadíme se o sjednocení služeb pro ohrožené rodiny s dětmi pod jeden resort, aby k nim podpora putovala cíleně a efektivně. Zasadíme se o vznik úřadu dětského ombudsmana.

Česká republika je stále na špičce v počtu dětí vyrůstajících v ústavní péči. Chceme i nadále podporovat změny v systému péče o ohrožené děti, které dětem zajistí kvalitní prostředí rodiny vlastní či náhradní. Pokud dítě nemůže vyrůst ve vlastní rodině, je třeba je umístit do prostředí, které rodinu co nejlépe nahrazuje – optimálně do pěstounské péče, případně do opatrovnické péče. Budeme nadále prosazovat zvyšování kapacit a profesionalizaci pěstounské péče, a to formou vzdělávání, úpravy dávek pěstounské péče, ale i kontrol apod. Na vysoké počty dětí umístěných v ústavní péči, které jsou stále jedny z nejvyšších v EU, upozorňují nejenom domácí a zahraniční média, ale Evropská unie, Rada Evropy i zahraniční instituce. Děti z dětských domovů a dalších zařízení ústavní péče mají po odchodu z ústavního zařízení oproti dětem z rodin nesrovnatelně těžší přístup k bydlení, vzdělání a zaměstnání.

Jako preventivní opatření slouží systematická podpora ohrožených rodin. Ta však musí být cílená, efektivní a dostupná. To současný systém pomoci rodinám nespĺňuje, protože se o něj dělí tři ministerstva. Pokud má dojít k odebrání dítěte rodině nebo k němu již došlo, je nutné, aby se se sociálně slabou rodinou pracovalo účelně a efektivně, aby dítě mohlo ve své rodině zůstat nebo se k ní vrátit.

Sjednocení systému péče o ohrožené děti pod jedno ministerstvo nejen zajistí účelnost vynakládání veřejných prostředků, ale hlavně udrží více rodin pohromadě.

Zasadíme se o zřízení instituce dětského ombudsmana, k čemuž se Česká republika zavázala ratifikací Úmluvy o právech dítěte.

9. Zvýšíme ochranu práv dětí, kruté tresty do výchovy nepatří.

Výbor pro práva dítěte OSN, který dohlíží na plnění Úmluvy o právech dítěte, opakovaně konstatoval, že tělesné tresty jsou násilím na dětech, a proto vyzval signatářské státy k zákazu a odstranění všech forem fyzických trestů a jiných degradujících a krutých forem trestání dětí. Zákaz bití dětí je zaveden v drtivé většině států EU. Zatímco dospělé osoby požívají zákonné ochrany před všemi formami násilí, násilí na dětech formou fyzických trestů je pácháno zcela legitimně bez možnosti se bránit. Výbor proto vyzval Českou republiku k přijetí explicitního zákazu fyzických trestů na dětech. V zemích, kde byl zákaz tělesných trestů zaveden, bylo prokázáno snížení výskytu násilí na dětech. Tresty za bití dětí se tam však neudělují za jediné plácnutí na zadek. Výbor vyzval Českou republiku k přijetí explicitního zákazu fyzických trestů na dětech v prostředí rodiny, školy i všude jinde a ke zvyšování společenského povědomí o vhodnějších výchovných prostředcích, které ctí důstojnost dětí a vedou děti k respektování druhých. Zákaz fyzického trestání dětí lze považovat za mezinárodněprávní závazek ČR vyplývající z Úmluvy. Legitimita fyzického trestání dětí vnáší do společnosti vnímání násilí jako běžné součásti života. Nemyslíme, že násilím lze naučit dítě respektovat a prosazovat hodnoty demokratické společnosti.

Osoby, které jsou v dětství fyzicky trestány, jsou v dospělosti náchylnější k násilnému chování, mj. i v partnerských vztazích. Zákaz fyzických trestů na dětech je tak možné vnímat i jako jeden z prostředků prevence domácího a partnerského násilí a násilného chování ve společnosti obecně. Žádné násilí na dětech není ospravedlnitelné a každému násilí na dětech lze předcházet.

System sociálního zabezpečení

10. Zavedeme nepodkročitelný základní univerzální starobní důchod nejméně 10 000 korun, k čemuž bude připočítávána zásluhová složka, a pro případ rychlejšího růstu inflace zavedeme i mechanismus automatického navyšování o inflaci.

První složka bude základní univerzální důchod pro všechny občany a občanky ČR, kteří dosáhli určitého věku (maximálně 65 let), bez ohledu na počet odpracovaných let, zhruba ve výši 30 % průměrné mzdy. Zároveň bude mít každý nárok na státní důchod, který bude odpovídat počtu odpracovaných let a výši příjmů a jehož čerpání bude záviset na jeho rozhodnutí.

Současný důchodový systém je velmi komplikovaný, zejména kvůli složité kombinaci

principů zásluhovosti a solidarity, což bylo mimo jiné důvodem Ústavním soudem vynucené „malé důchodové reformy“, která však výraznější posun nepřinesla. Vhodnějším řešením je jasné oddělení obou složek důchodu na základní rovný důchod ve výši 25–30 % průměrné hrubé mzdy a systém tzv. virtuálních důchodových účtů v rámci systému NDC (National Defined Contribution). Podobně nastavený penzijní systém, který jako první zavedli ve Švédsku, doporučila České republice již r. 2003 Světová banka a v současné době je diskutován v Odborné komisi pro důchodovou reformu, k jeho zavedení však stále chybí politická vůle. Kromě lepší přehlednosti umožňuje tento systém lépe řešit některé výzvy, se kterými se potýká současný systém, jako jsou například nižší důchody žen z důvodu „výpadku kariéry“ či možnosti předčasných penzí pro těžce manuálně pracující osoby. U nich by mohla existovat vyšší sazba pojistného odváděného na virtuální účet, jako tomu bylo již za první republiky, což by jim fakticky umožnilo odejít do důchodu o něco dříve.

11. Zjednodušíme systém sociálních dávek, a především jejich vyřizování tak, aby bylo pro uživatelky a uživatele přívětivější a rychlejší. Budeme klást důraz na univerzální dávky. Budeme analyzovat možnosti zavedení základního nepodmíněného příjmu coby nejzazší fáze zjednodušení systému sociálních dávek.

Současný systém sociálních dávek je velmi nepřehledný a vyřizování žádostí složité a leckdy zdouhavé. Úřad práce by si měl maximum dokladů opatřit sám z veřejných zdrojů, zbylé doklady by mělo být možné zaslat poštou či elektronicky. Usnadní se tím práce klientek a klientů, zaměstnanců i zaměstnankyň. Podporujeme spíše univerzální než testované dávky, protože u nich nevzniká past chudoby při překročení určité příjmové úrovně. Univerzální dávkou je de facto i základní nepodmíněný příjem, který může nahradit celou řadu různých dávek, a zjednodušit tak administraci celého systému.

12. Upravíme podporu v nezaměstnanosti tak, aby pružněji reagovala na individuální potřeby příjemkyň a příjemců a aby nevznikaly situace, kdy si lidé kvůli drobnému přivýdělku mohou výrazně pohoršit, protože přijdou o celou výši podpory.

V současnosti není možné si souběžně s příjmem podpory v nezaměstnanosti vydělat ani korunu. To je vysoce demotivující, neboť je možné kvůli drobné brigádě přijít o prostředky nutné k překlenutí období bez zaměstnání na plný úvazek. Toto navrhujeme změnit např. tak, že se podpora bude vypočítávat z rozdílu mezi předchozím příjmem a současným nižším příjmem.

Zároveň by dle nás měla podpora v nezaměstnanosti lépe odrážet, jak dlouho a kolik reálně příjemkyně či příjemce odváděl do systému sociálního pojištění, nesplnění podmínky 12 měsíců v posledních dvou letech by nemělo automaticky znamenat nulovou podporu.

13. Podpoříme změny v sociálních službách, které povedou k rozvoji dostupných komunitních služeb v místě bydliště, podpoře pečujících osob a rodin a odklonu od neosobních velkokapacitních ústavů. Do zákona o sociálních službách prosadíme komunitní plánování sociálních služeb.

Od zřizování a provozu ústavů chceme přesměrovat podporu do bydlení v běžném prostředí. Budeme podporovat přístupnost a dostatek místních, komunitních a flexibilních služeb ve všech regionech a výstavbu bezbariérových a chráněných bytů. Zároveň je třeba jasně stanovit pravidla komunitního plánování – mapování potřeb občanů a občanek (triáda – účast na plánování zřizovatel-poskytovatel-uživatel). Jedině tak vznikne síť služeb, které region a jeho občané potřebují.

14. Dodržování standardů kvality v sociálních službách pokládáme za cestu ke službám, které vycházejí vstříc uživatelům a uživatelkám služby a jejich potřebám. Za tím účelem je třeba zlepšit pracovní podmínky lidí pracujících v sociálních službách.

Standardy kvality v sociálních službách jsou nástrojem, který hlídá individuální přístup a službu šitou na míru člověka (klienta či klientky služby). Inspekce kvality musí být nezávislá bez střetu zájmů, jinak se míjí účinkem. Pouhý kvalifikační kurz pro osoby pracující ve službách a vzdělávání jen 24 hodin ročně nestačí. Je třeba kvalitní, dostatečné vzdělání, supervize a ocenění náročné práce (například povinných pět týdnů dovolené).

Zároveň je nezbytné dostatečně ocenit náročnou práci lidí v sociálních službách a motivovat je nejen výrazným zvýšením mezd. Jedná se o druhé nejhůře placené zaměstnání s vysokoškolským vzděláním. Umožníme též kvalitní vzdělávání pracovníků a pracovníc v sociálních službách.

Ochrana znevýhodněného obyvatelstva

15. Zlepšíme podmínky pro život lidí s postižením a umožníme jim vyšší zapojení do

společnosti. Zvláště se soustředíme na lepší dostupnost sociálních služeb v domácím prostředí klientek a klientů, rozšíření doplňkových služeb (např. kadeřnictví, pedikúra, odvoz autem, volnočasové aktivity) a ulehčení přístupu ke kompenzačním pomůckám.

Zasadíme se o maximální efektivitu poskytování sociálních služeb lidem s postižením. Budeme prosazovat navýšení počtu pracovníků a pracovníc v sociálních službách a zkvalitnění sociální práce. V příštích letech bude stěžejní otázkou právě posílení personálních kapacit služeb a jejich finanční dostupnosti. Lidem s postižením umožníme rychlejší a jednodušší přístup k sociálním službám a kompenzačním pomůckám, které potřebují pro samostatnější život ve společnosti. Je nezbytné posílit financování sociálních služeb, které vedou k zachování rodiny, komunity a života člověka s postižením, seniorů a lidí po úrazech v jejich prostředí, a to podporou služeb, které umožňují uživatelům žít život svobodně v přirozené komunitě za podpory, kterou potřebují (chráněné bydlení, osobní asistence, chráněné dílny, podporované zaměstnávání, raná péče, respitní/odlehčovací služby, pečovatelská služba, home-care / denní stacionáře ad.).

16. Budeme pracovat na odstranění bariér ve veřejném prostoru, vytváření podmínek pro nezávislý život, vyšší osobní mobilitu. Tyto požadavky se týkají všech společenských skupin.

Česká republika nenaplňuje některá z ustanovení Úmluvy OSN o právech lidí s postižením, např. čl. 9 „Přístupnost“: ČR nepřijala žádný zákon, který by definoval termín, do kdy musí být veřejný prostor a budovy přístupné. Pro novostavby a rekonstrukce zákon existuje a je kvalitní, avšak netýká se starších budov. Ne všechna oddělení v nemocnicích např. mají bezbariérovou toaletu apod.

Zasadíme se o nárůst počtu nízkopodlažních spojů veřejné dopravy i v menších městech a obcích. Přístupnost prostředí a služeb je důležitá nejen pro osoby se zdravotním postižením, ale i pro rodiny s dětmi či seniory. Bezbariérovost je barometrem kvality společnosti a Zelení chtějí mít společnost přístupnou všem lidem. Zasadíme se o striktní vymáhání platné legislativy při výstavbě nových projektů a rekonstrukcí starších budov, aby veřejné budovy a veškerý veřejný prostor byly přístupné i lidem s omezenou možností pohybu a orientace. Zelení vnímají odstraňování bariér i jako vzájemné sblížování lidí, nabídnutí pomoci a odstranění bezohlednosti k lidem se zdravotním i mentálním handicapem a k lidem sociálně slabým.

17. Podpoříme integrační sociální podnikání jako prostředek pro zaměstnávání lidí s handicapem a také jako způsob podpory návratu obtížně zaměstnatelných osob na trh práce v rámci modelu prostupného zaměstnávání.

Zasadíme se o zvýšení míry podpory firmám, které zřizují pracovní místa vhodná pro lidi se znevýhodněním (zdravotním či sociálním) v rámci svého běžného provozu. Zaměstnávání lidí se znevýhodněním by mělo být jedním z kritérií při zadávání veřejných zakázek. Budeme podporovat služby podporovaného zaměstnání, sociální rehabilitace a pracovní terapie. Zasadíme se o rychlé přijetí zákona o sociálním podnikání a nastavení odpovídajících podmínek podpory nových i stávajících sociálních podniků.

Prevence sociálního vyloučení

18. Zastavíme současnou praxi exekucí a snížíme maximální výše úroků z prodlení a odměny za exekuce. Sjednotíme mnohdy roztržitěná exekuční řízení proti jednotlivým dlužícím vždy pod jednoho exekutora, exekuční praxi omezíme teritoriální příslušností.

Je třeba prosazovat větší a aktivnější státní dohled nad exekutory. Aby se snížily vysoké náklady, sjednotíme mnohdy roztržitěná exekuční řízení proti jednotlivým dlužníkům vždy pod jednoho exekutora, a to na principu teritoriality. Je třeba i mnohem více podporovat mediační řešení sporů.

Je nutné zbavit společnost strachu z exekucí a exekutorů a zároveň zavést efektivní nástroje oddlužení a pomoci prevence zadlužování. Budeme prosazovat novelizaci občanského zákoníku tak, aby nebylo možné sjednávat neomezené smluvní úroky z prodlení.

Budeme usilovat o odstranění administrativní zátěže kladené na zaměstnavatele zaměstnávající lidi s exekucí, aby se zvýšila motivace nabízet zadluženým lidem práci.

19. Zmírníme podmínky oddlužení v lichvářských soukromoprávních řízeních usnadněním osobního bankrotu.

Připravíme také jednorázovou amnestii dluhových příslušenství (poplatků z prodlení a úroků z těchto poplatků) u dluhů vázaných na veřejnou sféru.

20. Budeme prosazovat maximální zpřísnění regulace hazardu a pravidel jeho provozování.

Výsledkem by mělo být výrazné omezení jeho dostupnosti, ideálně na několik málo registrovaných kasin s kontrolovaným vstupem, se striktním dodržováním nastavených pravidel. Cílem je snížit počet nově přibývajících gamblerů a umožnit těm již závislým se své závislosti efektivně zbavit. Herny uprostřed obcí dlouhodobě slouží jako přirozené shromaždiště lidí páchajících přestupky a trestnou činnost. Současné legislativní změny jdou sice správným směrem, ale považujeme je za nedostatečné.

21. Prosadíme zákon o sociálním bydlení a podpoříme obce v plánování a garanci kapacit kvalitních, dostupných a nesegregovaných sociálních bytů a souvisejících služeb

Odmítáme státní podporu sociálních ubytoven, které segregují chudé. Sociální ubytovna není řešením, ale pouze maskuje problém a pouze umožňuje podnikatelům s chudobou prostřednictvím lichvářského nájemného rozkrádat i tak nedostatečné finanční prostředky sociálně potřebných.

Zákon dá všem subjektům (obcím, neziskovým organizacím, majitelům domů) jednoznačnou definici sociálního bydlení. Neexistence zákona je hlavní důvod toho, že dosud není upraven systém sociálního bydlení. Zákon umožní vyžadovat po obcích jeho naplnění. Zákon jasně specifikuje cílové skupiny všech následných specifických programů a podpor.

Zákon může stanovit obecně platné minimální technické standardy sociálního bydlení, na které pak může být navázána podpora ministerstev. V neposlední řadě zákon umožní snadnější směřování českých i evropských dotací. Je třeba disponovat sociálními byty a byty tréninkovými, případně chráněnými, kde lidé s postižením či lidé v obtížné sociální situaci mohou získat zkušenosti a návyky, které jim umožní později využívat nájemní či vlastní bydlení. To vše v součinnosti se sociálními službami a podporou. Počty osamělých žen s dětmi, seniorů a chudých lidí, kteří se ocitají v situaci bezdomovectví, přibývá.

22. Obnovíme nabídku veřejného nájemního bydlení formou výstavby bytů, primárně v nízkoenergetickém standardu. Podpoříme také výkup a rekonstrukce bytů ze strany obcí.

Vlastní-li obce významný podíl bytového fondu, jsou schopny svou cenovou politikou ovlivňovat lokálně celý segment trhu. Zároveň mohou účinně bojovat i proti sociálnímu vyloučení, protože mají kapacity pro vytvoření dostatečně pestré

nabídky bydlení a mohou předejít prostorové segregaci. Dostupnost obecních bytů zároveň umožní lidem snazší stěhování za prací, a tudíž i rozvoj regionů.

Zvyšuje se i možnost obcí ovlivnit dostupnost bezbariérových bytů. Pro dosažení těchto efektů je však třeba, aby obce vlastnily zhruba třetinu bytového fondu a zároveň se snížily náklady domácností na bydlení. Zavedeme proto opatření, která ztíží privatizaci obecních bytových fondů. Podpoříme výstavbu a nákup bytů do vlastnictví obcí, částečné předkupní právo obce nebo povinnost developerů vybudovat v rámci jejich projektů část bytů pro obec. Zasadíme se o prevenci sociální segregace a rozvoj periferií díky kvalitní nové a energeticky udržitelné architektuře i pro nižší střední vrstvy, které nejsou v bezprostřední sociální nouzi.

Připravíme a spustíme projekt "Bydlením k mobilitě", který přinese široce dostupné nájemní bydlení alepší mobilitu pracujících. Bydlení je stále méně dostupné, obce nemají zdroje na kvalitní bydlení, firmy neumějí nalákat pracující, lidé nemají motivaci stěhovat se za prací. Nabízíme řešení.

Veřejné rozpočty (státní, evropské fondy, obecní) zafinancují výstavbu nebo rekonstrukci za účelem vytvoření nových bytů. Tyto byty budou ve vlastnictví obcí. Obce je pak budou pronajímat přímo zaměstnancům a zaměstnankyním místních podniků a institucí. Obce tím získají zdroje pro rekultivaci chátrajících nemovitostí a nový bytový fond, jejich vlastní investice se jim vrátí z pronájmu a zvýší zaměstnanost v obci. Lidé získají lepší jistotu dostupného bydlení a práci, protože si budou moci více vybírat, firmy získají nové pracující a stát podpoří ekonomickou činnost související s tvorbou nových bytů a lepší zaměstnanost zvýšením mobility. Regionální rozvoj a investice se státu nakonec vrátí na daních.

23. Umožníme seniorům pomocí tzv. zpětných hypoték odprodej jejich bytů do veřejného vlastnictví tak, že budou mít záruku dožití ve vlastním bytě a stát nebo obec jim bude nad rámec důchodu vyplácet měsíční splátku za byt až do smrti.

Po vzoru USA nebo některých evropských zemí zavedeme možnost státem garantovaných tzv. zpětných hypoték. Ty umožní jednak podstatné zvýšení vzrůstu celkových příjmů seniorských domácností, stát či obce navíc získá jako protihodnotu rozptýlený bytový fond, který bude moct dále využít pro účely sociálního nebo nájemního bydlení.

24. Pomůžeme lidem bez domova vrátit se pod střechu.

Na ulici se může dostat každý. Jedině podporou kvalitní terénní sociální práce, dostatečnou sítí sociálních služeb, které lidem bez domova umožní přespát, umýt se, najíst se a pomůžou najít práci, je možné s respektem ke každému lidskému

příběhu připravit návrat pod střechu. Lidem bez domova nabídneme ubytování v obecních bytech, dokud jejich sociální nouze nepomine. K sociálně vyloučeným nesmí být společnost lhostejná.

25. Budeme intenzivně řešit problémy spjaté s chudobou a sociálním vyloučením. Budeme usilovat o zmírnění sociálního i etnického napětí v okolí vyloučených lokalit. Podpoříme tvorbu vhodných pracovních míst, rozvoj sociálních služeb či kvalitnější vzdělávání dětí ze sociálně slabého prostředí.

Státní politika ČR vynakládá naprostou většinu finančních prostředků na sanování negativních důsledků současného stavu oproti cílené a masivní prevenci eskalování problémů spojených se sociálním vyloučením. Přichází tak podle Světové banky minimálně o 9 miliard ročně. Romové tvoří 70 % z celkového počtu občanů v situaci sociálního vyloučení, v níž se nachází celkově přibližně 100 tisíc obyvatel. V sociálně vyloučených lokalitách se míra nezaměstnanosti pohybuje v rozmezí 70–100 %. Přes 20 % dětí žijících v sociálně vyloučeném prostředí navštěvuje segregované základní školy.

Strana zelených připravila soubor ucelených opatření, která povedou k dlouhodobému řešení sociálního vyloučení nejen v kritických lokalitách, ale na území celé České republiky. Opatření spočívají především v pěti klíčových oblastech: vzdělávání, sociální služby, bydlení, bezpečnost a aktivní politika zaměstnanosti, na niž vlády de facto rezignovaly.

Efektivní cesta k řešení sociálního vyloučení nevede skrze samotnou represí, ale především prostřednictvím šance na kvalitní vzdělání a včasnou sociální pomoc. Bezpečnost pro všechny je součástí kvality života. Obce mají klíč k nastavení zodpovědné sociální politiky, avšak stát dnes není pro obce ani neziskové organizace spolehlivou oporou. Proto posílíme roli Agentury pro sociální začleňování a vytvoříme podmínky pro zvýšení participace Romů na hledání řešení a jejich realizaci.

Boj proti diskriminaci

26. Posílíme ochranu proti diskriminaci a bezplatnou právní pomoc

Pohlaví, rasový a etnický původ, náboženství a víra, tělesný handicap nebo sexuální orientace nesmí být důvodem diskriminace. Navrhujeme zvýšit ochranu proti

diskriminaci například tím, že usnadníme obětem diskriminace podávání stížností. Podporujeme také rozšíření pravomoci úřadu ombudsmana na podávání antidiskriminační žaloby a podávání podnětů Ústavnímu soudu na rušení zákonů nebo jejich částí.

Posíláme také přístup k bezplatné právní pomoci, a to nejen diskriminovaným osobám, ale také všem s nízkými příjmy. Bezplatná právní pomoc se bude týkat také pomoci ve správních a insolvenčních řízeních a v mimosoudních jednáních, a budou ji moci poskytovat také specializované neziskové organizace.

Hlásíme se k evropským i mezinárodním lidskoprávním smlouvám, tudíž jsme proti diskriminaci jakýchkoliv skupin obyvatelstva. Podporujeme svobodu náboženského vyznání a dodržování náboženských a kulturních tradic, které neodporují zákonům státu a jsou v souladu s Deklarací lidských práv.

27. Hodláme se zasadit o změnu nepřátelského postoje vůči uprchlíkům a muslimům, založeném na mylných představách a nepřípustném zobecňování. Uvědomujeme si, že nepříznivé postavení Romů je převážně důsledkem jejich sociálního vyloučení. Nápravu situace vidíme v jejich zapojení do rozhodovacích procesů a do přípravy projektů. Jinak bude i nadále docházet z jejich strany k odmítání a nefunkčnosti i dobře míněných programů a projektů.

28. Odmítáme diskriminační přístup k člověku založený na věku a jakékoli další znevýhodňování na základě věku. Rozšíříme prostor pro lidi v seniorském věku k aktivnímu, důstojnému a kvalitnímu životu a umožníme jim být ve společnosti slyšet.

Podpoříme zapojení seniorů a senierek v komunitním a spolkovém životě. Nechceme přijít o mnohostranný potenciál seniorské generace. Názor starší generace je nenahraditelný, teprve jeho doplněním do celkové názorové mozaiky společnosti vznikne plnohodnotný výsledek. Budeme zvyšovat povědomí společnosti o postavení senierek a seniorů, budeme podporovat celoživotní učení, zaměstnávání starších pracujících a zamezení jejich diskriminace na trhu práce, dobrovolnictví a mezigenerační spolupráci a kvalitu života ve stáří. Chceme rozvíjet společnost založenou na úctě ke stáří i respektu k mládí. Přístup k člověku na základě jeho příslušnosti k věkové kategorii omezuje jeho možnosti a zavádí do společnosti stereotypy a rozpory mezi generacemi.

29. Zasadíme se o snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, např. prostřednictvím zlepšení fungování inspektorátů práce či vzděláváním osob

působících v justici. Rovnost v odměňování žen podpoříme snížením daňového základu těm firmám, které prokáží, že odměňují ženy a muže rovnoměrně.

Ženy jsou často diskriminovány, a to nejenom na trhu práce. Jsou často ohodnoceny za stejnou práci nižší odměnou bez racionálního důvodu. Tato diskriminace v přímé návaznosti způsobuje rozdíl v odměňování žen a mužů, kdy ženy v průměru vydělávají o 22 % méně než muži. Ženy obecně pracují v méně výdělečných oborech než muži (většinou jsou obory, kde je více žen, ohodnocovány nižší mzdou, např. státní správa, školství, sociální služby).

30. Podpoříme vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích státní správy a vědeckých institucí.

Nerovné postavení mužů a žen ve společnosti se mimo jiné odráží v oblasti politického rozhodování. Spravedlivý přístup k rozhodovacím pozicím je přitom otázkou lidských práv a sociální spravedlnosti. Vyrovnanější zastoupení žen a mužů v politickém a veřejném rozhodování může zároveň obohatit rozvoj demokratické společnosti a zvýšit kvalitu života jak žen, tak mužů. Poměr mezi ženami a muži ve volených funkcích i ve státní správě by měl více odpovídat jejich podílu ve společnosti. Ženy jsou v současnosti v politických pozicích zastoupeny většinou zhruba ve 20 % (nejméně v Poslanecké sněmovně – 21 %, nejvíce v zastupitelstvech obcí – 27,1 %).

Obdobně nízké zastoupení žen přetrvává i na rozhodovacích pozicích v rámci státní správy (náměstkovské pozice zastává pouze 10 % žen) a ve vedení vědeckých institucí (18 %). Ženy na druhou stranu tvoří 56 % studujících na všech vysokých školách a 60 % ze všech absolujících. Ženy zároveň tvoří 43 % ekonomicky aktivního obyvatelstva ČR. Přesto zůstávají ženy nadále výrazně méně zastoupeny v rozhodovacích pozicích. Tato skutečnost je důkazem toho, že v této oblasti nevyužíváme talent žen dostatečně a že vyšší účast žen v rozhodovacích pozicích je třeba aktivně podporovat.

31. Posílíme služby pomoci obětem domácího násilí: podpoříme vytvoření systému programů pro původce a původkyně domácího násilí a na druhé straně vzdělávací a osvětové aktivity zaměřené na veřejnost, včetně vzdělávání na školách skrze rámcové vzdělávací programy.

Domácí násilí, znásilnění, stalking či sexuální obtěžování představují zásadní společenský problém, který se dotýká životů milionů občanek a občanů ČR. Dle mezinárodních i tuzemských výzkumů některou z forem partnerského či domácího násilí zažívá každá třetí žena. Výzkumy rovněž ukazují, že domácí násilí probíhá ve

více než 70 % případů v rodinách, kde jsou přítomny děti.

V systému prevence domácího násilí a pomoci jeho obětem v ČR přetrvává řada nedostatků. Jedná se zejména o nedostatečné kapacity sociálních služeb, nedostatečnou pozornost věnovanou vzdělávání příslušných orgánů, které přicházejí do styku s oběťmi domácího násilí, a absence systematických programů pro pachatele domácího násilí. Závažným problémem je rovněž skutečnost, že domácí násilí je částí populace nadále považováno za přijatelné. Domácí násilí má rovněž závažný dopad na státní rozpočet. Studie opakovaně ukazují, že následky domácího násilí stojí státní rozpočet ČR každoročně přes 1,3 miliard Kč. Jedná se o náklady na řešení případů domácího násilí (policejní a justiční orgány, sociální služby a zdravotnictví).

Podpoříme proto efektivní prevenci domácího násilí a zajištění regionální dostupnosti služeb pro oběti. Rovněž podpoříme specializaci orgánů Policie ČR a justice na případy domácího násilí a zasadíme se o ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.

32. Podporujeme právo transgender osob na seburčení.

Zasadíme se o možnost úřední změny pohlaví bez povinné sterilizace.

33. Zasadíme se o vznik legislativy regulující sexuální práci.

Česká republika v současné době sexuální práci jako takovou na celonárodní úrovni právně neupravuje. Otázky veřejného pořádku jsou v pravomoci obcí, jejichž právní předpisy (obecně závazné vyhlášky) stanovují místa zákazu výkonu (zejména pouliční) sexuální práce. Porušení těchto vyhlášek je sankcionováno. Diskuse o fenoménu sexuální práce a možnostech jeho právní úpravy zatím nebyla společensky otevřena, je nutné diskuzi otevřít a vytvořit legislativu, která zajistí možnost bezpečně vykonávat sexuální práci, snadno sexuální práci opustit a zároveň efektivně bojovat proti obchodu s lidmi.

11. Právo na zdravý život

1. Zlepšíme dostupnost kvalitní zdravotní péče pro všechny – finanční i geografickou.

Nemocnice v menších obcích mají významnou funkci (nejen) při poskytování zdravotní péče. Zasadíme se proto o jejich zachování a tam, kde byly zrušeny, o jejich obnovení. Nastavíme strukturu zdravotních služeb tak, aby zajistily kvalitní péči. Zabráníme další privatizaci nemocnic a spekulacím s jejich využitím pro jiné účely, než k jakým mají sloužit.

Specializovaná a superspecializovaná péče patří do velkých center, jen tam může být prováděna na dostatečně kvalitní úrovni. Musí však zůstat dostupná, a to nejen dopravně. Doplatky na léky nesmí být překážkou léčby pro žádného pacienta či pacientku. Jsme proti finanční spoluúčasti pacientů a pacientek na poskytované zdravotní péči.

2. Zavedeme nemocenskou už od prvního dne nemoci.

Přecházení nemocí nejen zhoršuje zdravotní stav zaměstnaných, ale ve výsledku zvyšuje náklady. Zrušíme tzv. karenční dobu tří dnů, kdy se neplatí nemocenská.

3. Budeme prosazovat stejné podmínky v nemocenské pro pacienty a pacientky s přiznaným invalidním důchodem, jako mají ostatní zaměstnaní.

V současné době mají osoby s invalidním důchodem daleko kratší hrazenou dobu nemocenské, což nepokládáme za spravedlivé.

4. Zvýšíme minimální tarifní mzdu zdravotních sester a pracujících v sociální oblasti, kteří mají vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání, na 25 000 korun měsíčně (oproti dnešním 17 000). Zlepšíme také jejich pracovní podmínky.

Ve fakultních nemocnicích jsou dnes lékaři a lékařky často zaměstnáváni na zkrácené úvazky, ačkoliv ve skutečnosti pracují na úvazky plné, případně jsou zaměstnáváni jako doktorandi a doktorandky za nízký plat, resp. stipendium.

Personální situace nelékařského, ale i lékařského personálu je dramaticky špatná. Zasadíme se o zvyšování platů a zlepšení pracovních podmínek, například v oblasti přesčasů. Chceme novelizovat zákon o nelékařských zdravotnických povoláních tak,

aby k výkonu samostatné ošetrovatelské péče bylo i nadále nutné vysokoškolské vzdělání (zrušíme dosavadní systém 4+1, tedy 4 roky střední zdravotní škola doplněná 1 rokem na vyšší odborné škole).

5. Navrhne a prosadíme transformaci existujících zdravotních pojišťoven do jedné.

Konkurence při poskytování zdravotního pojištění u nás nefunguje. Naše zdravotní pojišťovny si prakticky nekonkurují v nabídce zdravotních služeb, a tudíž je jejich další existence zbytečná. S jednou zdravotní pojišťovnou bude systém přehlednější a ušetří se finanční prostředky.

6. Zvýšíme přísun peněz do zdravotního systému.

Navrhne a prosadíme zákon o valorizaci plateb za státní pojištěnce a zákon o neziskových a univerzitních nemocnicích (pokud to nestihne současná vláda).

7. Umožníme flexibilní očkovací kalendáře a možnost rodičů rozhodovat o očkování svých dětí.

Očkování je jednou z nejdůležitějších metod prevence infekčních onemocnění. Jeden očkovací kalendář ale nevyhovuje všem a rodiče musí mít možnost po poradě s lékařem či lékařkou zvolit alternativní očkovací schéma.

8. Zasadíme se o takovou restrukturalizaci zdravotní péče, která zohlední stárnutí populace a vyšší potřebu následné a dlouhodobé péče.

Rozšíříme možnosti a zlepšíme financování následné, dlouhodobé a paliativní péče a péče na konci života primárně v domácím prostředí. Zlepšíme financování domácích hospiců, zvýšíme příspěvek na péči a zavedeme možnost pečovatelského volna.

9. Zaměříme větší pozornost na geriatrickou péči.

Současný stav této důležité složky lékařské péče, která sdružuje sociální, zdravotní a komunitní péči, pokládáme za neutěšený. Zasadíme se proto, mimo jiné, o vytvoření sítě geriatrické péče v návaznosti na péči praktických lékařů a lékařek. Podpoříme denní stacionáře a aktivizační programy pro seniory a seniorky.

10. Připravíme a přijmeme zákon o ochraně práv duševně nemocných a podpoříme

transformaci systému psychiatrické péče, která umožní lidem se zkušeností s duševní nemocí dostat se z ústavů do komunitní péče a vrátit se co nejrychleji do běžného života.

V zemích EU je v posledních desetiletích patrný znatelný nárůst počtu psychicky nemocných, neustále narůstá počet lidí, kteří vyhledávají či potřebují psychiatrickou péči. Všechny vyspělé západní země mají, na rozdíl od České republiky, samostatný zákon o ochraně práv duševně nemocných. V naší zemi je psychiatrická péče dlouhodobě podfinancovaná a koncentrovaná do velkých ústavů. V průběhu léčby i následné péče je často zasahováno do řady základních práv pacientů a pacientek, a to zejména:

- práva na osobní svobodu a bezpečnost
- práva na zachování lidské důstojnosti
- práva na soudní ochranu a účast v soudním řízení
- práva na informace a ochranu svých osobních údajů

Tato práva přitom vyžaduje Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, která se v únoru 2010 stala součástí českých zákonů. Jedním z projevů podfinancování je i nedostatečná návaznost mezi ústavní péčí, ambulantní péčí a sociální pomocí, což činí systém méně efektivním a v konečném důsledku i dražším. Podporujeme proto rozvoj komunitních, terénních služeb pro duševně nemocné, chráněné či sociální bydlení a chráněnou práci, a to především formou zřizování sociálních firem.

11. Odstraníme současnou situaci, kdy se pečující osobám doba péče nezapočítává do důchodového pojištění.

Ačkoliv dnes existuje možnost příspěvku na péči, pečující osoba, kromě ztráty zaměstnání, přijde o část důchodového zabezpečení, protože doba, po níž péči vykonávala, se jí nezapočítává do doby, kterou musí odpracovat pro přiznání důchodu. To bývá důvodem, proč si lidé v ČR často nemohou dovolit pečovat o své blízké, přestože by chtěli.

12. Umožníme ženám zvolit si způsob, místo a okolnosti porodu a zajistíme bezpečnou porodní i poporodní péči.

Umožníme ženám se svobodně rozhodnout, zda chtějí родit v porodnici, porodním domě či doma. Zasadíme se o úpravu postavení porodních asistentek, která umožní výkon jejich profese v plném rozsahu jejich kompetencí. Zasadíme se o to, aby byly služby porodních asistentek plně hrazeny ze systému veřejného zdravotního

pojištění.

13. Zasadíme se o zlepšení dostupností léčebného konopí a léčebného využití psychedelik. Prosadíme legalizaci držení konopí a jeho pěstování v malém množství.

Konopí a výrobky z něj se ukazují jako účinné léky s minimem nežádoucích účinků. Jejich předepisování a vydávání proto nesmějí být kladeny zbytečné překážky. I jako rekreační droga s sebou konopí nese velmi nízká rizika. Zákaz jeho užívání a pěstování v malém množství proto nemá smysl.

Psychedelika účinně pomáhají při některých psychiatrických onemocněních a měly by být k této léčbě dostupné.

12. Kvalitní školy, věda a výzkum

1. Navýšíme celkový objem investic do vzdělávání alespoň na úroveň průměru zemí OECD a zvýšíme platy učitelek a učitelů na důstojnou úroveň.

Česká republika je ze strany domácích i mezinárodních organizací dlouhodobě kritizována za to, že její investice do vzdělávacích institucí se nachází hluboko pod průměrem zemí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Zaostáváme především ve výdajích na primární a sekundární vzdělávání. Zelení jsou přesvědčeni, že investice do vzdělávání jsou investicí do budoucnosti, a proto by měly být pro stát prioritou.

Učitelská profese je jedno z nejnáročnějších a společensky nejodpovědnějších povolání. Chceme z ní udělat povolání nejžádanější a dodat jí prestiž, kterou zasluhuje. Učitelé a učitelky mají být ohodnoceni nadprůměrně, tedy alespoň na úrovni mediánu mzdy ostatních vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a pracovníc.

2. Budeme odstraňovat nerovnosti v přístupu ke vzdělání a zvyšovat jeho dostupnost.

Kvalitní vzdělání má být dostupné všem bez ohledu na jejich rodinné zázemí a materiální podmínky. Se znepokojením sledujeme, že vzdělání v České republice stále reprodukuje sociální a kulturní nerovnosti, místo aby je pomáhalo překonávat. Systém základního a středního školství, v němž si rodiče, kteří si to mohou dovolit, připlácejí školným či „dobrovolnými příspěvky“ na lepší kvalitu vzdělávání pro své děti, nepokládáme za spravedlivý, zejména vůči ostatním dětem.

3. Změníme způsob přípravy učitelů a učitelek tak, aby hlavním kritériem pro výkon této profese nebylo absolvování jednoho typu studia s minimem praxe, ale aby pedagogická, psychologická a didaktická příprava („pedagogické maximum“) byla dostupná absolventům a absolventkám všech vysokých škol, např. formou ročního kurzu.

Příprava učitelek a učitelů musí odpovídat náročnosti této profese. Hlavním kvalifikačním kritériem by však nemělo být absolvování jediného typu bakalářského či magisterského studia s minimem praxe. Specializované fakulty mají zajišťovat pedagogickou, psychologickou a didaktickou přípravu a trénink v podobě např. ročního kurzu, který má být otevřený všem absolventům a absolventkám vysokých

škol. Pro financování těchto fakult nemá být nejdůležitějším kritériem vědecký výkon, ale jejich nezastupitelná společenská úloha. Státní zkouška pro vstup do kariérního systému má na vysoké škole nezávisle ověřovat odborné a pedagogické kompetence, podobně jako je tomu u zkoušek soudcovských, včetně čekatelství/referendariátu.

Zajistíme stabilní zdroje pro to, aby každá škola měla k dispozici psychologa či psycholožku, dále podpoříme jejich specializovanou vysokoškolskou přípravu.

Na všech stupních škol je problém s bariérami. Základní a střední školy nemají dostatek podpory pro začlenění žactva s některými formami znevýhodnění do běžných škol, a to především pro zajištění speciálních pedagogických a asistentských sil. Proto posílíme financování asistentů a asistentek vyučujících z centrálního rozpočtu tak, aby bylo možné asistentské síly více využívat a výuka díky tomu mohla probíhat ve třídách s menším počtem žáků a žákyň.

České školy také navštěvuje čím dál větší množství žactva, jejichž mateřským jazykem není čeština, a na tuto situaci musí vzdělávací systém reagovat. Kroky, které v tomto ohledu dosud činí MŠMT, nepokládáme za dostatečné.

4. Vyučující i ředitele a ředitelky škol zbavíme zbytečné administrativní zátěže a poskytneme jim perspektivu platového postupu, dalšího vzdělávání, mentoringu a supervize. Zavedeme nárokové tvůrčí volno pro vyučující na ZŠ a SŠ.

Kariérní řád, připravovaný MŠMT od roku 2017/18, stejně jako zvýšení platů pedagogů a pedagožek v roce 2016, vítáme, nepokládáme však tyto kroky za dostačující. Kariérní řád podle našeho názoru zasluhuje podstatnou revizi. Pokud má mzda vyučujících v roce 2020 dosahovat 130 % průměrné mzdy, jak chce ministerstvo, je třeba razantně zvýšit učitelské platy i mimo rámec kariérního řádu. Budeme také prosazovat, aby součástí kariérního řádu pro vyučující na základních a středních školách bylo nárokové tvůrčí volno každý pátý rok v délce minimálně šesti měsíců.

5. Podporujeme rozmanitost škol a vzdělávacích programů a respektujeme právo rodičů na volbu způsobu vzdělávání pro jejich děti, včetně domácího vzdělávání a možnosti volby vzdělávací instituce pro povinné vzdělávání. Prioritu pro nás ale představuje společné vzdělávání na veřejných školách. Učinit společné vzdělávání atraktivním a přínosným pro co největší počet žáků a žákyň a studujících je náš prvořadý cíl.

Společné vzdělávání na veřejných školách, které je dostupné všem bez ohledu na finanční možnosti, kulturní předpoklady nebo prostou vzdálenost, je naší prioritou.

Alternativní a reformní pedagogiku chápeme jako výrazný inspirační zdroj, který může hlavní vzdělávací proud obohatit především o výchovu k samostatnosti a tvořivosti a o individuální přístup k dětem.

6. Chceme, aby předškolní vzdělávání představovalo jak pomoc rodičům, tak cílenou podporu dětem, které ji potřebují. Podpoříme rozvoj lesních školek a školek s alternativními pedagogickými přístupy. Budeme se zasazovat o dostatečnou kapacitu předškolních zařízení pro děti od dvou let, ale také o podporu domácího vzdělávání.

Zelení si uvědomují, že dobré a dostupné předškolní vzdělávání pro všechny děti tvoří základ jejich úspěchu v dalším vzdělávání i v začlenění do společnosti. Přispívá také k udržitelné kvalitě života v českých obcích. Je tedy nutné brát v potaz jednak právo všech dětí na zabezpečení dobrého začátku školního vzdělávání, jednak potřeby zaměstnaných rodičů.

Jsme přesvědčeni, že čím obtížnější jsou sociální podmínky, v nichž dítě vyrůstá, tím dříve ho mají instituce předškolního vzdělávání začít podporovat. Podporujeme rozvoj lesních školek a alternativních přístupů k předškolnímu vzdělávání, včetně vzdělávání domácího. Nesouhlasíme s diskriminací neočkovaných či částečně očkovaných dětí při umisťování do mateřských škol.

7. Zkvalitníme základní školy, zejména jejich druhý stupeň.

Naším ideálem pro celou dobu povinné školní docházky je společná škola, která podpoří nadání každého dítěte, zohlední jeho individualitu a specifické vzdělávací potřeby. Nebudeme proto dále rozšiřovat počet tříd víceletých gymnázií.

Za zásadní považujeme zvyšovat úroveň základních škol a především jejich druhého stupně, aby všechny děti měly přístup ke kvalitnímu vzdělávání a rodiče neměli důvod víceletá (zejména osmiletá) gymnázia vyhledávat.

Na základních školách vytvoříme finanční podmínky pro individuální práci v malých žákovských skupinách. Posílíme svobodu vyučujících ve školních vzdělávacích programech, zvláště v oblasti časových a tematických plánů (časové rozlišení by mělo být orientační, měla by se zohledňovat situace jednotlivých tříd z důvodů pedagogických, sociálních či psychologických). Posílíme spolupráci rodičů, vyučujících a škol – zvětšíme počet členů/členek školských rad, posílíme jejich roli ve formativním hodnocení (hodnocení pro zlepšování) a cílenou kampaní budeme informovat o jejich pravomocích a možnostech.

8. Budeme podporovat komunitní a otevřené školy a v jejich rámci občanské vzdělávání v politické, mediální, finanční a ekologické gramotnosti. Podpoříme výchovu ke kritickému myšlení a toleranci a posílíme výchovu dětí i dospělých k aktivnímu občanství. Zavedeme systémovou podporu neformálnímu vzdělávání.

Vzdělávání nemá připravovat na předstížení druhých, ale má především každému žákovi a žákyni pomoci maximálně rozvinout jejich schopnosti a podporovat jejich sociální integraci a orientaci ve stále složitějším světě. Rozšíříme učení formou samostatné práce vedené vyučujícím (learning by doing).

Vzdělávací a výchovný rozměr od sebe nelze oddělit, stejně jako nelze oddělit školu od společnosti. Budeme proto podporovat komunitní charakter základních škol. Občanské vzdělávání a výchova k aktivnímu občanství má mít větší a pevné místo nejen ve školním kurikulu, ale i jako nabídka pro veřejnost. Má sloužit jako nástroj prevence před nedemokratickými a nenávistnými tendencemi.

9. Chceme, aby školy jako centra celoživotního vzdělávání připravovaly všechny občany a občanky na společenské výzvy, před které nás staví globalizace a digitalizace. K tomu je třeba spolupráce resortů školství, práce a sociálních věcí a kultury, stejná materiální vybavenost všech škol a učitelé a učitelky kvalifikovaní v informačních a komunikačních technologiích. Zvláštní pozornost v tomto ohledu soustředíme na strukturálně slabé regiony.

Technologie se dnes vyvíjejí takovým tempem, že kritickému a efektivnímu zacházení s nimi se musíme učit po celý život. Technologie mohou mít i negativní dopad: nezáměr o veřejné dění, snazší ovlivnitelnost a manipulovatelnost, polarizaci či informační izolovanost. Mohou člověka osvobodovat od práce, dávají mu nové možnosti, ale zároveň mohou v dlouhodobém horizontu vést k nezaměstnanosti. Škola by měla vychovávat tak, aby tyto technologie byly jednotlivcům i společnosti prospěšné.

Bude také zahájen proces soustavné podpory regionů, které jsou strukturálně socioekonomicky postižené, například přímou finanční podporou pedagogům a pedagožkám působícím v regionech nebo intenzivnějším budování infrastruktury a vybavenosti škol digitálními technologiemi.

10. Zasadíme se o lepší podmínky pro přístup lidí s handicapem ke vzdělávání a metodicky a finančně podpoříme vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem.

Posílíme financování asistentů a asistentek vyučujících z centrálního rozpočtu tak aby bylo možné asistentské síly více využívat a výuka mohla probíhat ve třídách s menším počtem žáků

11. Odmítáme povinnou jednotnou přijímací zkoušku na maturitní obory.

Stavíme se proti takovému testování, které neslouží studujícím a vyučujícím jako průběžná zpětná vazba pro zkvalitnění vzdělávání. Testování nesmí vést k zúžení vzdělávání na přípravu na testy ani k vytváření žebříčků škol. Proto nesouhlasíme ani s povinnou centrální přijímací zkouškou na maturitní obory.

12. Přeneseme praktickou výuku oborů odborného vzdělání včetně rozvoje měkkých dovedností studujících přímo do firemního prostředí. Firmy si náklady na vzdělávání učňů a učnic i studujících SŠ uplatní jako daňově odečitatelné. Zároveň na odborných školách zvedneme úroveň vzdělávání zaměřeného na zvyšování všeobecných kompetencí.

Praktická složka středoškolského vzdělávání se bude realizovat u nejlepších odborníků a odbornic, u konkrétních společností a firem, ale i neziskových organizací, vysokých škol a dalších partnerů. Žáci a žákyně tak získají konkrétnější představu o nárocích praxe, ale i o svých představách a schopnostech, díky čemuž budou připravenější na profesní výzvy v budoucím životě. Taková výuka dále podpoří jejich schopnost adaptovat se na prostředí práce a otevře studujícím oči. Firmy budou mít možnost uplatnit slevu na dani ve výši nákladů takového partnerství se školami v rozsahu daleko vyšším, než umožňuje dnes platná zákonná úprava.

Absolventi a absolventky středních odborných škol si ale vedle odborných kompetencí musí osvojovat také kompetence všeobecné, a to na vyšší úrovni, než je tomu dnes.

13. Zasadíme se o maximální otevřenost vzdělávání. Zahájíme budování úplně digitalizované databáze moderních učebních pomůcek, které budou jako veřejný statek bezplatně k dispozici všem.

Učební pomůcky, které jsou vytvořeny z veřejných peněz, musí být v digitalizované knihovně dostupné všem. Tyto učební pomůcky budou dále rozvíjeny ve vztahu k nejnovějším trendům obsahu učení i vědění a budou k dispozici i pro celoživotní vzdělávání.

Budeme podporovat naplňování Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 a Strategie digitální gramotnosti, které sice vláda ČR schválila, avšak dosud nejsou naplňovány uspokojivě. Zasadíme se o zpřístupnění všech materiálů, které byly podpořeny z veřejných zdrojů, pod otevřenou licencí. Budeme podporovat

mezinárodní spolupráci na modernizaci vzdělávání prostřednictvím platformy Open Government Partnership, které je ČR členem.

Pro vzdělávací materiály a výstupy podpořené z veřejných projektových zdrojů budeme požadovat aplikování principů universal design (design pro všechny) a zasadíme se o publikování informací z oblasti vzdělávání ve formátu otevřených dat.

14. Odmítáme zavádění školného na jakémkoli stupni vzdělávání, včetně VŠ a VOŠ.

Strana zelených pokládá vzdělání za základní lidské právo, a proto odmítá zpoplatnění jakéhokoliv jeho stupně, tedy i zavedení školného na veřejných vysokých školách za standardní dobu prvního studia.

Prosazujeme také zrušení školného na veřejných vyšších odborných školách. Na vysokých školách budeme vedle stávajících sociálních stipendií uvažovat o bezúročných státních půjčkách na životní náklady spojené se studiem.

15. Odmítáme jakékoli zásahy do autonomie vysokých škol, proto podpoříme opatření vedoucí k tomu, aby udělování docentur a profesur mělo charakter otevřených výběrových řízení.

Do autonomie vysokých škol nesmí zasahovat politická moc, např. prostřednictvím jmenování profesorů a profesorek. Místo řízení na žádost uchazeče či uchazečky (a udělování osobních přenositelných titulů) by udělování vyšších akademických titulů podle Zelených mělo mít podobu otevřených výběrových řízení. Akademická hodnost by se tedy pojila s pracovním místem na dané škole: vypisovala by se konkrétní pozice docenta/docentky či profesora/profesorky (na dobu určitou nebo neurčitou) se stejnými kvalifikačními podmínkami, jaké si dnes pro habilitační nebo jmenovací řízení akreditují jednotlivé školy.

16. Změnou koeficientů ekonomické náročnosti zrovnoprávníme financování společenskovědních oborů univerzit. Zavedeme takový způsob hodnocení vysokých škol, který bude zohledňovat i kvalitu výuky.

Výuka společenskovědních oborů není řádově méně finančně náročná, jak by se zdálo při pohledu na současné koeficienty ekonomické náročnosti. V mnoha těchto oborech je naopak obsažen tvůrčí charakter, který musí reagovat na měnící se společenské podmínky. Narovnáme proto poměry ve financování všech vysokoškolských oborů.

Kromě toho, že provozují vědu a výzkum, jsou univerzity stále školami, kde výuka probíhá tím způsobem, že se studující podílejí na vědecké a tvůrčí činnosti. Tuto formativní roli vysokých škol je třeba podpořit tím, že budou kromě počtu studujících, výsledků výzkumu a uplatnění absolventů a absolventek hodnoceny i na základě kvality výuky. Přitom je možné zohlednit například počet hodin přímé kontaktní výuky, poměr studujících na jednoho vyučujícího nebo studentské a externí evaluace výuky. Z tohoto důvodu také nesouhlasíme s případným vyčleněním vysokých škol z gesce MŠMT.

17. Budeme prosazovat, aby hodnocení vědeckých institucí a jejich výsledků probíhalo v delším horizontu.

Díváme se kriticky na bezvýhradnou aplikaci volnotržních principů na veřejnou vědu. Neustálé soutěžení od grantu ke grantu vede mnohdy k diskontinuitě výzkumu a k tomu, že nadějní badatelé a badatelky vědu kvůli nejisté perspektivě opouštějí. Je proto třeba najít rovnováhu mezi institucionálním a projektovým modelem a financováním vědy. Zasazujeme se za hodnocení vědeckých institucí a jejich nejlepších výsledků odborným panelem v horizontu delším, než je převažující tříletý grantový cyklus.

18. Otevřeme program podpory nekomerčního aplikovaného výzkumu.

Grantová agentura ČR podporuje pouze základní výzkum, Technologická agentura zase převážně jen zpeněžitelný výzkum aplikovaný. U něj logicky požaduje spoluúčast žadatele. Existuje ale široká oblast aplikovaného výzkumu pro veřejné služby, typicky v meteorologii, klimatologii, hydrologii atd., která není příliš zpeněžitelná, má však zásadní význam pro společnost. Proto v rámci Technologické agentury ČR založíme stálý program na podporu takového výzkumu, který bude přinejmenším pro neziskové organizace (vysoké školy, veřejné výzkumné instituce apod.) možné dotovat až ze 100 %.

19. Prosadíme, aby výsledky výzkumů financovaných z veřejných prostředků byly veřejně přístupné.

Z vědeckého poznání musí mít prospěch všichni. Odmítáme proto, aby výsledky výzkumu financovaného z veřejných prostředků sloužily soukromým ziskům. Není možné, aby si několik významných soukromých nakladatelství zprivatizovalo publikaci a šíření vědeckých výsledků. Plně podporujeme princip otevřeného přístupu (open access) k výsledkům vědeckého bádání.

20. Provedeme zásadní revizi a podpoříme rozšíření spolupráce mezi resorty školství a práce a sociálních věcí při organizaci vzdělávání již ekonomicky činných osob. Cílem je zvýšit kvalifikaci a rozšířit kompetence u dospělé populace tak, aby byla připravena na dynamiku spojenou s fungováním moderní ekonomiky a nástupem změn v kontextu Průmyslu 4.0.

Myšlenka celoživotního vzdělávání patří k základním kamenům společnosti. Při změnách, které přináší vývoj technologií, je pak schopnost učit se po dobu celého života klíčovou kompetencí pro široké vrstvy obyvatelstva. Celoživotní učení má dva základní cíle: podporovat aktivní občanství a podporovat zaměstnatelnost.

Posilování celoživotního vzdělávání v oblasti aktivního občanství je základem pro udržení demokratického systému naší společnosti a jeho odolnosti před nedemokratickými a nenávistnými tendencemi. Aktivní občanství také posiluje soudržnost společnosti.

Díky postupující automatizaci a z ní vyplývajících změn nahradí v některých oborech nová generace automatizovaných systémů člověka, což nám umožní dělat věci, ve kterých jsme dobří a jež nám přinášejí radost. V jiných oblastech se stroje stanou spolupracovníky, doplňujícími naše vlastní schopnosti a dovednosti. Oba přístupy vyžadují širokou spolupráci vzdělávacích a sociálních politik mezi resorty školství, sociálních věcí a průmyslu a informatiky tak, aby byly minimalizovány negativní dopady těchto širokých změn a posilovány kompetence potřebné v novém prostředí.

13. Oživení ekonomiky a kvalitní pracovní místa

Politika zaměstnanosti

1. Zavedeme důstojnou minimální mzdu nad hranicí chudoby ve výši 60 % mediánové mzdy, přibližně 15 000 korun.

K práci nelze motivovat snižováním sociálních dávek pod životní minimum. Motivací naopak musí být zvýšení mezd, proto je třeba zvýšit minimální mzdu a oddlužit uchazečky a uchazeče o práci. Vhodným kritériem pro určení minimální mzdy může být 60 % mediánové mzdy, hranice uznávaná v rámci EU jako práh chudoby. Je třeba odstraňovat i další bariéry pro vstup na trh práce (špatná a drahá dopravní dostupnost, nedostupnost předškolní péče pro děti atd.). Zároveň aktivně povedeme debatu o zavedení všeobecného základního příjmu.

Zasadíme se o navázání výše životního a existenčního minima na minimální mzdu tak, aby tyto dávky dosahovaly 40 %, resp. 30 % výše minimální mzdy a začaly znovu plnit svůj účel, tj. aby poskytovaly zajištění prostředků pro základní životní výdaje. V minulých letech došlo ke zvýšení minimální mzdy, životní a existenční minimum ale stále zůstaly na stejné úrovni a přestaly plnit svoji funkci.

Aktivní politika zaměstnanosti musí stát na pozitivní motivaci. Současná podoba veřejné služby účinná od letošního roku ovšem trestá ty nejchudší propadem na ještě hlubší dno. Budeme proto prosazovat zásadní úpravu tohoto nástroje tak, aby umožnil dlouhodobě nezaměstnaným skutečně zlepšit jejich situaci.

2. Budeme posilovat ochranu práv zaměstnankyň a zaměstnanců. Zintenzivníme dohled nad pracovními agenturami.

Zasadíme se o zlepšení situace lidí pracujících v různých neplnohodnotných, a tedy pro ně nevýhodných formách zaměstnání (dohody, smlouvy na dobu určitou apod.). Je třeba důsledná inspekce fungování pracovních agentur (místo aby agentury dočasně přidělovaly zaměstnankyně a zaměstnance, využívají smlouvy o dílo). Zároveň je třeba zamezit obcházení zaměstnaneckých práv prostřednictvím fiktivních částečných úvazků, neproplácených či vynucovaných přesčasů, tzv. švarc

systemu apod.

Cesta z levné práce – oživení ekonomiky

3. Zrušíme investiční pobídky pro „montovny“ a nahradíme pracovní místa s nízkou přidanou hodnotou. Naopak podpoříme podniky (startupy i zavedené firmy), které přinášejí inovativní produkty a služby s vysokou přidanou hodnotou, vysokým podílem výzkumu a vývoje.

Podporujeme opatření, která povedou k prolomení začarovaného kruhu nízkonákladové ekonomiky stojící na levné práci, zvýší cenu práce a přesunou ekonomickou aktivitu do produkce s vyšší přidanou hodnotou. Musíme být dobří v tom, co děláme, ne za kolik děláme. Budeme spolupracovat na vytvoření dlouhodobého strategického plánu, který vyvede české hospodářství ze stavu závislé ekonomiky.

Jedna z příčin levné práce u nás je, že ČR dosud lákala závody zahraničních firem, ve kterých se provozovala výroba s nízkou přidanou hodnotou navázaná na dodavatelský řetězec. Zahraniční firmy využívaly naší levné, ale kvalitní práce a k tomu byly příjemci rozsáhlých a masivních tzv. investičních pobídek realizovaných z veřejných peněz, které přitom byly prakticky nedosažitelné pro domácí firmy. Nejen že tím ČR poškozují domácí firmy, které podobné výhody nedostaly, ale také nás to předurčuje k levné práci.

4. Zabráníme pracovním agenturám nekale konkurovat umělým snižováním ceny práce a zhoršováním pracovních podmínek českých i zahraničních pracujících.

Masové využívání pracovních agentur považujeme za obcházení zákoníku práce. Budeme tlačit na důsledné dodržování důstojných pracovních podmínek pro agenturní pracovníky z Česka i ze zahraničí. Podpoříme opatření pro zvýšení transparentnosti dodavatelských řetězců, aby nebylo možné skrývat neodpovědné chování firem.

5. Přijetí eura je naším konečným cílem. Budeme podporovat takové kroky, které podpoří vstup do eurozóny za co nejlepších podmínek.

Zapojení do eurozóny považujeme za přínosné nejen z ekonomického, ale také bezpečnostního a politického hlediska budoucnosti Česka v Evropě. Podmínky jeho

zavedení ale nesmějí znemožnit další konvergenci Česka k vyspělým evropským zemím, zejména nastavením nevýhodného kurzu.

Cesta k prosperitě – do budoucnosti je třeba investovat

6. Investujeme do lidí. Budeme podporovat celoživotní vzdělávání, počítačovou gramotnost od útlého věku a jazykovou přípravu, včetně jazyků sousedních zemí.

Za podstatné považujeme také udržování společenské soudržnosti, předcházení a řešení složitých životních situací. Jen lidé, kteří nemají zásadní problémy se zachováním své životní úrovně, mohou přicházet s novými myšlenkami či nápady.

7. Investujeme do infrastruktury: vysokorychlostní železnice, infrastruktura pro přesun nákladní dopravy na koleje, inteligentní přenosové sítě (smart grid), zvýšení kapacity současných tratí, budování vysokorychlostního internetu nebo obchvaty obcí – to vše umožní rozvoj ekonomiky ve všech regionech, nejen v přirozených centrech a v největších městech.

Při investicích do infrastruktury budeme klást priority na regiony, které nejvíce trpí závislostí na zastarávajících průmyslových odvětvích. Pro ně a pro jejich obyvatele je odklon od ekonomiky založené na fosilních palivech k moderní nízkouhlíkové ekonomice v mnoha případech velmi náročný a často bývá spojen se ztrátami pracovních míst. Chytré veřejné investice musí zajistit nejen spravedlivý přechod na čistý průmysl (Just Transition), ale také kvalitní infrastrukturu, která podpoří vznik pracovních míst v oborech s potenciálem rozvoje.

8. Investujeme do výzkumu a vývoje, abychom si nenechali ujet vlak digitalizace a automatizace průmyslu, ale naopak se stali jeho tahouny. Přijmeme právní úpravy preferující ta odvětví a firmy, které u nás provádějí výzkum a vývoj a tvoří finální produkt.

Česká republika je svou velikostí pro mnoho oborů tradičně ideální „laboratoří“ pro testování nových trhů, technologií nebo postupů. Umožníme takové změny, které tuto pozici ještě zdůrazní, a vytvoříme příznivé podmínky pro domácí i zahraniční společnosti, které u nás budou chtít budovat svá výzkumná a vývojová centra.

Vývoj autonomních automobilů na elektrický pohon může využít zkušeností z českého automobilového průmyslu, rozvoj robotizace může navázat na tradiční

strojírenský průmysl, bezpečnostní a finanční počítačové technologie v oblasti blockchainu (speciální distribuované databáze) umožní využít zkušeností českého prostředí z oboru počítačové bezpečnosti. Internet věcí (IoT), 3D tisk i virtuální realita představují nejslibnější obory v oblasti propojování IT sektoru s dalšími průmysly – energetikou, medicínou či zábavním průmyslem.

9. Zdroje z evropských fondů investujeme do lidí: do mladých na pokrytí studijních a pracovních stáží, do lidí se špatnou nebo žádnou prací pro rekvalifikace a adresnou pomoc a do výzkumu a vývoje, včetně mezinárodní spolupráce.

Investice z evropských fondů jsou nezbytným předpokladem pro modernizaci českého hospodářství. Jejich čerpání musí být maximálně transparentní a směřovat pouze tam, odkud se to naší společnosti vrátí.

10. Zjednodušíme zaměstnávání zahraničních pracovníků v oborech, ve kterých je v Česku velký nedostatek pracovní síly, aniž tím ohrozíme mzdovou úroveň v Česku. Zrychlíme a zprůhledníme řízení přidělování pracovních povolení na zastupitelských úřadech.

V současnosti je na pracovním trhu velký nedostatek lidí zejména v oblasti IT, ale také z dalších oborů. Systém udělování pracovních povolení je navíc zkorumpovaný a netransparentní. Zjednodušení zaměstnávání odborných pracovníků umožní další rozvoj českých firem v porovnání s konkurencí ze zemí, které mobilitu kvalifikované pracovní síly umožňují jednodušeji. Opatření navíc také zlepší pověst České republiky v zahraničí; v současné době její systém udělování pracovních víz má pověst netransparentního a korupčního prostředí.

Udržíme kapitál v Česku

11. Nastavením pravidel a podnikatelského prostředí budeme firmy motivovat k reinvesticím zisků v ČR. Součástí opatření bude i efektivnější regulace zejména síťových odvětví s cílem eliminace oligopolních a monopolních tendencí. Zejména vodárenství budeme převádět zpět do vlastnictví měst a obcí.

Česká republika trpí enormním odlivem kapitálu do zahraničí. Tento aspekt má počátky v období 90. let minulého století, kdy byla zavedena řada opatření k přilákání zahraničního kapitálu do ČR. Tyto peníze musíme zadržet u nás

a nasměrovat do růstu mezd a investic do výzkumu a vývoje a do kvalifikace pracujících.

12. Podnikneme všechny legální kroky k narovnání nerovných podmínek, kvůli kterým lidé v Česku platí za mobilní volání a data jedny z nejdražších cen v Evropě. V odvětví jako jsou telekomunikace, ve kterých je trh ovládán oligopoly, budeme usilovat o jejich rozbíjení.

Situace, kdy jsou mobilní služby v Česku mnohem dražší než v okolních zemích, Česko výrazně poškozuje a musí co nejdříve skončit. Cílem je zajistit kvalitní služby za dostupné ceny zejména aktivním postupem proti oligopolním praktikám, odbouráváním bariér pro vstup nové konkurence na trh, přesnějším nastavením povinností operátorů a posilováním práv spotřebitele.

Férové podnikatelské prostředí

13. Investujeme do podnikání v regionech, např. zbudováním sítě regionálních rozvojových bank, které budou pro firmy dostupnější a budou poskytovat výhodnější úvěrování místních projektů.

Naopak nepodpoříme takové dohody o volném obchodu, které zvýhodňují nadnárodní firmy, jako například CETA nebo TTIP.

14. Zrušíme EET

Podporou malých a středních podniků v nerovném boji s velkými korporacemi chceme prohloubit vztah občanů a občanek k regionu, v němž bydlí. Tato snaha je většinou pozitivní i z hlediska životního prostředí (například díky tomu, že je zboží dopravováno na menší vzdálenosti).

15. Zjednodušíme zakládání firem a živností i administrativní zátěž a poskytneme podnikům kvalitní veřejné služby, zejména elektronickou formou.

Firmy potřebují od státu kvalitní služby. A zatímco firemní i soukromý svět již z velké většiny vyřizuje své záležitosti elektronicky, při kontaktu se státem se propadá o mnoho let dozadu. Prostřednictvím postupů tzv. designu služeb budeme zjednodušovat komunikaci se státem tak, aby nebyla pro firmy a živnostníky zátěží.

16. Budeme podporovat vznik inovačních center, inkubátorů a také vzdělávací a poradenské aktivity na podporu začínajícího podnikání. V případě podpory startupů z veřejných financí budeme preferovat kofinancování od soukromých investorů.

Podpora inovativních firem a startupů záleží nejen na dostupnosti kapitálu, ochotného do nových firem investovat, ale také na nastavení celého prostředí. To musí podporovat a motivovat k podnikavosti už do základních a středních škol. Pomoc začínajícím podnikatelům a podnikatelkám je pak potřeba zajišťovat sítí podnikatelských inkubátorů a poradenství. Jejich činnost však musí podléhat analýzám efektivity a dopadů jejich práce. To platí také pro všechny další kroky v oblasti tvorby a podpory startupového ekosystému.

17. Podporujeme participativní lokální ekonomiky založené na družstevních či jiných formách sdíleného vlastnictví, peer-to-peer službách mezi jednotlivci a spoluspotřebitelství. Budeme také usilovat o systémovou podporu sociálního podnikání.

18. Minimalizujeme negativní dopady podnikání založeného na principu sdílené ekonomiky, které zcela mění zavedené podnikatelské obory, jako například AirBnb nebo Uber. Tento typ podnikání může sice přinést narušení dosavadních monopolů a oligopolů, a tedy i výhody pro zákazníky, na druhou stranu ale i rizika v podobě vyhýbání se placení daní a přenášení vlastních externalit na úkor místní ekonomiky.

Pro mnoho byznys modelů v tuto chvíli neexistuje regulace, ani nejsou přesně popsána rizika či negativní externality. Jak ale ukazuje například vliv projektů typu AirBnb na gentrifikaci, tedy zejména zvyšování nájmů a menší dostupnost bydlení v mnoha městech, bylo by pro stát i jeho občany nerozvážné tyto nové modely podnikání nechat bez pečlivé analýzy a následně – pokud se to ukáže jako účelné – i příslušné regulace. Základem je pro nás komunikace a snaha o předcházení problémů, což vyžaduje kvalifikované a vzdělané pracovníky veřejné správy.

Podobně to platí u nových modelů zaměstnávání v podobě tzv. gig economy – ty mohou přinést účastníkům potřebnou svobodu volby nabízení své pracovní síly, pouze pokud nejsou vynucenou možností bez alternativ. Budeme vystupovat proti zneužívání OSVČ formou švarc systému a nedobrovolného „zaměstnávání“ na živnostenský list.

Ekonomická demokracie a ekonomická odpovědnost

19. Podpoříme kolektivní vyjednávání a kolektivní smlouvy na úrovni odvětví nebo regionů.

Sociální dialog mezi zástupci pracujících a zaměstnavatelů považujeme za samozřejmou součást fungování moderního společnosti.

20. Podpoříme jednodušší využívání veřejných zakázek pro preferenci dodavatelů s odpovědným sociálním či ekologickým přístupem, firem s uzavřenou kolektivní smlouvou, družstev a firem nabízejících místní či globálně odpovědné (fair-trade, FSC, fair-wear) produkty a služby.

Kromě zvyšování transparentnosti a otevřenosti veřejných zakázek je třeba je chápat i jako nástroj sociální a ekologické politiky. Veřejné zakázky by měly být nejen transparentní a ekonomicky výhodné, ale měly by svým nastavením umožňovat a upřednostňovat takové dodavatele zboží a služeb, kteří podnikají odpovědně, lokálně a transparentně. Veřejné zakázky mohou podpořit také odpovědnost k zemím globálního jihu tím, že budou upozorňovat a ve svých podmínkách odmítat zboží a služby, které vznikají za nedůstojných pracovních podmínek nebo s negativním vlivem na životní prostředí.

Oběhové hospodářství – využijeme zdrojů chytřeji a šetrněji

21. Podpoříme oběhové hospodářství. Zvýhodníme opětovné používání produktů, například daňovým zvýhodněním opravování, a budeme motivovat spolupráci firem, které si mohou poskytnout odpad z výroby jako zdroj pro produkci.

Myšlenka oběhového hospodářství spočívá v omezení vstupů primárních surovin a v lepším využití – oběhu – materiálů, které v podobě výrobků již k dispozici máme.

22. Nejasnosti, které se po přijetí nového občanského zákoníku objevily v otázce záruční lhůty, vyřešíme explicitním zavedením záruční lhůty o délce minimálně tři roky.

V posledních desetiletích se stalo zvykem vyrábět zboží s malou trvanlivostí, které se nevyplatí opravovat. Tento přístup vede k plýtvání přírodními zdroji a na konci

životního cyklu k nadprodukcí odpadu, často obtížně recyklovatelného, ne-li toxického. Hovoří se i o plánovaném zastarávání, kdy se zboží úmyslně vyrábí tak, aby fungovalo jen nezbytně potřebnou dobu, po jejímž skončení je uživatel nucen koupit si nový výrobek. Zavedením delší záruční lhůty, než bývala dříve, tak vytvoříme tlak na výrobce, aby kladli větší důraz na trvanlivost a opravitelnost svých výrobků. Snížíme tím spotřebu primárních surovin, produkci odpadu a zlepšíme ochranu spotřebitelů.

23. Jako reakci na změny práce a postupující robotizaci připravíme varianty opatření v podobě přechodu na kratší pracovní týden, zdanění robotů nebo nepodmíněného základního příjmu.

V budoucnosti bude kvůli robotizaci a digitalizaci menší potřeba pracovní síly. Je třeba připravit se na možnou situaci, že pracující, které nová technika připraví o zaměstnání, trh práce v plném rozsahu nevstřebá. Vedle celoživotního vzdělávání se jako varianty reakce společnosti na strukturální změny práce nabízí postupný přechod na kratší pracovní týden (zkracováním odpracovaných hodin v jednom dni nebo zavedení dalšího volného dne), zavedení nepodmíněného základního příjmu nebo způsoby zdanění robotické „práce“.

Zkracování pracovního týdne je již na některých místech experimentálně zaváděno, stejně jako probíhají pokusy a analýzy s nepodmíněným základním příjmem, tedy jednotnou dávkou pro všechny občany bez rozdílu. Zasadíme se o to, aby i Česká republika dokázala vyhodnotit tyto kroky a disponovala kvalitními analýzami všech dopadů a možných variant řešení pro jejich případné zavedení.

Zdanění robotů by mělo nahradit výpadky ve státním rozpočtu a systému sociálního a zdravotního pojištění, způsobené nižším objemem zdanitelných příjmů fyzických osob. I pro tento koncept chceme začít analyzovat varianty a možné dopady jeho nasazení ve střednědobém horizontu.

14. Spravedlivější a přívětivější daňový systém

1. Naše daně by měly rozlišovat mezi prospěšnou a zdraví či přírodě škodlivou produkcí. Prosazujeme prohloubení ekologických daní, daňovou progresi a posílení principu „kdo znečišťuje, ať platí“.

V daňovém systému podpoříme vyšší roli ekologických daní, které finančně znevýhodní produkci skleníkových plynů či dalších znečišťujících látek, a naopak zvýhodní čistější technologie, obnovitelné zdroje nebo zemědělskou produkci s nižším podílem nebezpečných pesticidů před vyčerpáváním půdy agresivními chemickými látkami, které se dále dostávají do potravin a do lidského těla. Zvýhodnění šetrnější produkce podpoří inovace a využití moderních technologií, a tím i konkurenceschopnost české ekonomiky.

2. Otevřeme diskusi nad zdaněním práce

Mezi dlouhodobě bolavá místa patří především relativně vysoká výše odvodů tvořících tzv. vedlejší náklady práce a nerovnost ve zdanění OSVČ a zaměstnanců. Zelení navrhují otevřít diskusi o těchto tématech a nalézt takové řešení, které by bylo konsensuálně přijaté hlavními zájmovými skupinami. V těchto diskusích by Zelení prosazovali co nejnižší nerovnováhu mezi zdaněním zaměstnanců a OSVČ a částečné snížení odvodů kompenzované mírným zvýšením jiných daní, aby nedošlo k omezování veřejných služeb nebo k jejich nedostupnosti pro široké vrstvy obyvatel.

3. Výdaje státu dlouhodobě převyšují jeho příjmy. Snížíme počty daňových výjimek, podpoříme progresivní zdanění druhých a dalších nemovitostí nevyužívaných k vlastnímu bydlení či podnikání. Podpoříme ekologické daně.

Neudržitelný způsob hospodaření preferujeme řešit na straně příjmů rozpočtu, úspory ze zefektivnění chodu veřejné správy by měly směřovat na zvýšení kvality a rozsahu veřejných služeb a zvýšení platů ve veřejném sektoru tak, aby byly na trhu práce konkurenceschopné.

4. Snahy o lepší výběr daní nesmí cílit jen na malé firmy a živnostníky. Prosadíme kroky pro zamezení odklánění zisků do daňových rájů. Podporujeme harmonizaci daňových základů na úrovni zemí EU (CCCTB), povinnost firem vykazovat zisky a daně v každé zemi zvlášť a přístup k informacím o konečných vlastnících firem pro veřejnost.

Podporujeme zavedení společného konsolidovaného korporátního základu daně (CCCTB), aby se snížil prostor pro obcházení daňových povinností. Pouze na celoevropské úrovni je možné zásadně omezit agresivní daňovou optimalizaci a přelévání zisků do zemí s nejnižším zdaněním. Podporujeme také návrhy na automatickou mezinárodní výměnu daňových informací a doporučení OECD pro ztížení využívání neevropských daňových rájů.

5. Zjednodušíme daňový systém tak, aby české firmy do roku 2020 strávily vyplňováním daňových předpisů a plněním povinností méně než 120 hodin ročně.

Z mezinárodního srovnání provedeného Světovou bankou plyne, že české firmy ročně stráví vyplňováním a plněním daňových předpisů 234 hodin ročně, přitom například na Slovensku je to 192 hodin, v Rakousku 130 hodin a v Estonsku 84 hodin ročně.

Prosadíme možnost darování části daní fyzických osob (několika procent) přímo pro neziskový sektor, ať už jsou to spolky, nadace či školská, zdravotnická nebo sociální zařízení.

Daňové asignace, které fungují v mnoha vyspělých zemích, posílí občanskou společnost a neziskový sektor a umožní občanům ovlivnit, kam jejich daně putují.

6. Podporujeme snížení odvodů pro rodiče malých dětí. Navrhujeme snížení sazby sociálního pojištění o 5 procentních bodů z ročního základu pojistného nepřesahujícího 60 % průměrné roční hrubé mzdy u toho rodiče, který intenzivněji pečuje o dítě do 11 let věku, což jsou v drtivé většině ženy.

Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci, prodlužuje přerušování jejich kariéry, má negativní dopad na jejich příjmy a snižuje budoucí výdělků. Snížením zdanění práce pro rodiče dětí do 11 let umožníme jejich rychlejší návrat do zaměstnání, protože budou pro zaměstnavatele atraktivnější.

7. U příjmů ze závislé činnosti změním dílčí vyměřovací základ pro daň z příjmu fyzických osob ze superhrubé mzdy na mzdu hrubou.

Superhrubá mzda, resp. její zdanění, znehodnocuje daň z příjmu fyzických osob

a umožňuje úpravy zdanění, které jsou běžnému občanu či občance nesrozumitelné. Daň z příjmu, která je u naprosté většiny obyvatel stanovena na 15 %, je tak reálně vyšší a činí zhruba 20 % z hrubé mzdy. Zastropování odvodů na sociální pojištění navíc vytváří u vysokopříjmových skupin obyvatel ve výsledku degresivní zdanění, což je kompenzováno solidárním zvýšením daně. Tento český unikát nemá rozumné zdůvodnění, místo toho přináší řadu negativ.

8. Zajistíme zdroje pro levné, státem zajištěné půjčky a daňové zvýhodnění úvěrů na zelené technologie, jako například ostrovní energetické systémy a komunitní obnovitelné zdroje, zařízení pro skladování energie, inteligentní domy, elektromobily nebo zateplení.

Preferujeme příklon od systému čistých dotací k systému státem zajištěných či zvýhodněných půjček, které zpřístupní technologické a energetické inovace pro domácnosti nebo menší firmy za současného zapojení soukromých peněz, tedy s vyšším multiplikačním efektem.

15. Čistá energetika: nižší účty za energii a nová pracovní místa

1. Posílíme pozornost státu vůči otázkám ochrany klimatu. Otevřeme jednání o zřízení nové instituce pro klimatickou politiku.

Globální změna klimatu a opatření na snižování nadprůměrně vysokých českých emisí skleníkových plynů staví před naši společnost velké výzvy. Česká republika se v rámci Pařížské dohody k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu přihlásila k naplnění cíle společně s ostatními členskými státy EU snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů o 40 % ve srovnání s rokem 1990 a zároveň k cíli zbavit se v tomto století závislosti na fosilních palivech. Kvůli tomu bude potřeba skloubit práci jednotlivých ministerstev a dalších orgánů státní správy nejen z resortu zemědělství, průmyslu, životního prostředí, ale také zahraničních věcí i vnitra. Po vzoru jiných obdobných institucí (například The Climate Change Committee ve Velké Británii) by měla být založena obdobná malá a efektivní instituce pro koordinaci klimatické politiky i u nás.

2. Podpoříme zákon, který by stanovil jasné tempo snižování emisí a snižování závislosti na uhlí, ropě a plynu.

Průmyslové podniky právem žádají od státu dlouhodobou jistotu, aby věděly, jaké podmínky mají očekávat za deset, dvacet, třicet let. Po vzoru Velké Británie navrhne zákon, který stanoví konkrétní, závazné tempo snižování emisí skleníkových plynů, konkrétně o 2 % ročně. Rozhýbeme tak investice do moderních řešení – čisté energetiky a energetické renovace domů, pohodlné veřejné dopravy, individuální a nákladní dopravy z obnovitelných zdrojů energie, snadné recyklace nebo výroby místních potravin.

3. Prosadíme moderní energetickou koncepci, která zbaví českou energetiku závislosti na spalování uhlí, dá spotřebitelům nezávislost na energetických společnostech a umožní postupně zrušit stárnoucí jaderné reaktory.

Budeme hledat cesty, jak lze postavit domácí energetiku na zvyšování energetické efektivity a posilování podílu stále levnějších obnovitelných zdrojů. Stavba nových velkých zdrojů, jako jsou reaktory v Dukovanech či Temelíně, a prodlužování provozu stávajících, by jen oddálilo nezbytnou hlubokou proměnu naší

elektroenergetiky a přinášelo zbytečné riziko. Rozhodnutí pro postupné utlumení jaderné energetiky podporují také zkušenosti s těžbou uranu, která zanechala v české krajině nevratné škody. Ukončení provozu jaderných reaktorů rovněž zabrání hromadění stále většího množství vysoce radioaktivního odpadu s možnými riziky pro životní prostředí. Velké atomové reaktory pak blokují možnost decentralizace energetiky a budování pružnějších sítí, které by zvýšily možnosti využívání obnovitelných zdrojů.

4. Podpoříme investice do zateplování domů, výměny oken a dalších potřebných opatření pro energetickou modernizaci budov pomocí stabilního a dlouhodobě funkčního programu Zelená úsporám. Tím se sníží výdaje domácností za teplo i znečištění ovzduší.

Podporou energetické renovace budov a výstavby energeticky vysoce účinných domů oživíme stavebnictví a dáme lidem práci: každá miliarda veřejné podpory investovaná do energetické modernizace domů vytvoří až 1 000 pracovních míst a vrátí se státu zpět ve výši v průměru jedné miliardy korun na daních, sociálním a zdravotním pojištění a nevyplacených sociálních dávkách. Každá miliarda investovaná do projektů energetické renovace budov také současně indukuje růst HDP ve výši 2 až 3,6 miliard korun. Zelení usilují, aby stát každoročně podpořil investice do modernizace budov 12 miliardami korun, což podle ekonomů vyvolá jednocentní růst HDP každý rok.

Rodiny uspoří tisíce až desetitisíce korun ročně za vytápění. Účty za energii v pasivním domě jsou oproti běžné stavbě o 80–90 procent nižší. K financování programu využijeme evropské fondy (a sjednotíme podmínky i způsob administrace), část miliard z dividend ČEZ a výnos z aukcí emisních povolenek pro nastartování investic do energetické renovace budov. Připravíme také nedotační finanční nástroje (například garanční schéma pro banky nebo investiční rámec pro nebankovní kapitál, jako jsou penzijní fondy), které by vlastníky budov motivovaly k úsporám energie v budovách po roce 2020. Také prosadíme novelu stavebního zákona a jeho vyhlášek, které umožní vymahatelnost požadavků na energetickou náročnost budov ve stavební praxi.

Využijeme finanční prostředky v rámci tzv. kotlíkových dotací pro podporu moderních biomasových kotlů a tepelných čerpadel, nebudeme dotovat uhelné a plynové kotle.

Kotlíkové dotace vyhlašované Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s kraji pomáhají snižovat znečištění ovzduší. Bohužel podpora se týká i tzv. kombinovaných kotlů na uhlí a biomasu. Taková podpora však vede k prodlužování

závislosti ČR na fosilních palivech, omezuje efekt pro zlepšení ovzduší a navíc žene domácnosti vstříc nejistotě – české uhlí se totiž postupně vyčerpává nebo přestává těžit a v budoucnu bude buď drahé, nebo nebude vůbec. Upravíme pravidla podpory, aby dotace získaly pouze kotle na biomasu, tepelná čerpadla a další obnovitelné zdroje pro vytápění domů.

6. Pomůžeme průmyslu nastartovat investice do úspor energie i lepšího využití materiálů. Při zachování současné výroby mohou podniky ušetřit až miliardy korun ročně. Nespotřebovaná energie je nejlepší investice do konkurenceschopnosti české ekonomiky.

Průmysl může snížit spotřebu uhlí, zemního plynu a dalších paliv o čtvrtinu. Zvyšování energetické efektivity lze dosáhnout levnými opatřeními, např. vylepšováním energetického managementu a optimalizací systémů výroby a distribuce tepla. Podniky investující do šetrných technologií podpoříme granty na školení managementu, zvážíme úlevu na dani za pořízení šetrných technologií. Budeme motivovat podniky ke snížení materiálové náročnosti ekonomiky. Například spotřeba energie při recyklaci hliníku je dvacetkrát nižší než při jeho výrobě z přírodní suroviny.

7. Podpoříme nástup inovací jako šanci na zvýšení energetické soběstačnosti domácností, firem i obcí. Zaměříme se na investiční podporu bateriových systémů, budování chytrých sítí a s nimi související oblasti vědy a výzkumu.

Investiční podpora a bezúročné půjčky z prostředků Státního fondu pro životní prostředí nastartují zcela novou etapu energetické nezávislosti na elektrárenských společnostech. Energeticky soběstačné domy se musí stát běžným a dostupným standardem. Cíleně budeme podporovat přechod na takzvané chytré sítě, které umožní aktivní roli dosud pouhým spotřebitelům elektřiny. Nová podoba sítí dá jejich uživatelům možnost vyššího využití samovýroby a umožní bezproblémovou integraci vysokého podílu obnovitelných zdrojů. Zároveň podpoříme výzkum a vývoj orientovaný na mezinárodní spolupráci v oblasti energetické transformace postavené na rozvoji obnovitelných zdrojů.

8. Opětovně zřídíme Českou energetickou agenturu jako odborný orgán podporující výkon státní a veřejné správy pro naplňování cílů v oblasti úspor energie, energetické efektivity a využívání obnovitelných zdrojů energie.

Česká energetická agentura již existovala. Byla vytvořena za účelem přípravy, realizace a důsledného vyhodnocování státních podpůrných programů pro zavádění

energeticky úsporných zařízení a snižování negativních vlivů na životní prostředí, vznikajících při energetických procesech. Její činnost byla ale ministry průmyslu postupně omezována a převáděna na jiné organizace, až byla v roce 2007 zrušena údajně z úsporných důvodů. V situaci, kdy je nutnost snižovat spotřebu energie z fosilních paliv stále urgentnější, považujeme existenci nezávislého expertního tělesa s tímto zadáním za vysoce přínosnou. Existence takové organizace totiž zajistí, že důležité koncepční materiály budou kromě jiného připomínkovány také s ohledem na úspory energie a snižování externalit, což v současné praxi chybí. Agentura pomůže také zapojení České republiky do mezinárodních projektů na poli energetické efektivity: v Evropě existuje síť 24 státních energetických agentur, naše země však chybí.

9. Prosadíme obnovení podpory pro větrné elektrárny s majetkovou účastí obcí, malé bioplynové stanice na energetické využití odpadu nebo solární panely na střeších domů, možnosti ukládání energie a možnosti prodávat přebytečnou energii do sítě.

Rozvoj obnovitelných zdrojů v podmínkách, kdy ceny elektřiny z fosilních a jaderných zdrojů v sobě nezahrnují všechny náklady, není možný bez obnovení podpory výkupu elektřiny. Možnost získat výkupní ceny budou mít nově také menší obecní a občanské projekty větrných elektráren, fotovoltaických elektráren, kogenerace z biomasy a malých bioplynových stanic do 300 kW. V souladu s platnou legislativou musí být podmínkou podpory bioplynových stanic to, že bioplyn bude pocházet z biologicky rozložitelných komunálních nebo zemědělských a lesních odpadů a zdrojů z plantáží rychle rostoucích dřevin. Naopak nepodporujeme budování nových bioplynových stanic a technologie, kde je z větší části využívána kukuřice. Velkým přínosem pro společnost je úspora za skládkování i výstavbu spaloven.

Energii z větru budeme podporovat pouze v územích vhodných pro výstavbu větrných elektráren, které vymezil Ústav fyziky atmosféry AV ČR. V případě stavby větrných elektráren nesmí docházet ke střetu s ochranou přírody a k vážnému narušení krajinného rázu.

Pro připojování malých fotovoltaických elektráren a dalších obnovitelných zdrojů zavedeme nový nefinanční nástroj podpory formou takzvaného net-meteringu a budeme prosazovat motivační podmínky v rámci cenových tarifů pro elektřinu. Net-metering neznamená vyšší zátěž pro spotřebitele elektřiny. Zjednoduší se administrativa připojování nových malých zdrojů a odstraní zbytečné byrokratické překážky. Uživatelé jednou za rok vyúčtují rozdíl mezi dodanou a odebranou elektřinou ze sítě. Protože jde o zdroje malého výkonu, nehrozí zatížení

elektrárenských sítí, ale naopak budou fungovat jako stabilizující prvek v soustavě. Budeme prosazovat dohodu mezi distributory elektřiny, Energetickým regulačním úřadem a průmyslem obnovitelných zdrojů na takových tarifních podmínkách, které budou motivovat k samovýrobě elektřiny a zajistí spravedlivé rozdělení nákladů na distribuční síť.

10. Zastavíme nesystémovou podporu spalování komunálního odpadu a omezíme podporu pro společnou výrobu elektřiny a tepla z uhlí.

Na rozdíl od obnovitelných zdrojů zůstaly zachovány dotace v ceně elektřiny pro spalovny komunálního odpadu. Přitom výstavba spaloven brání dlouhodobě daleko levnějšímu třídění a recyklaci cenných surovin. Současně zákon dále umožňuje podporovat společnou výrobu elektřiny a tepla ve velkých zdrojích z fosilních paliv. Pálení fosilních zdrojů přitom ovlivňuje negativně naše zdraví. Podpora kogenerace by měla motivovat především k rozvoji zdrojů malého výkonu.

11. Odmítáme veřejnou finanční podporu pro stavbu nových reaktorů v Dukovanech a v Temelíně. Investice do dalších jaderných reaktorů za mnoho set miliard korun jsou extrémně rizikové a zbytečné.

Reálně hrozí, že nové jaderné reaktory bude možné postavit jen za cenu desítky let garantované podpory elektřiny z peněz spotřebitelů nebo daňových poplatníků. Zkušenosti ukazují, že se navíc téměř nikdy nepodaří dokončit výstavbu jaderných reaktorů v předepsaném termínu a za deklarovanou cenu, takže reálný dopad by byl nakonec mnohem vyšší než předem uváděný. ČEZem kulantně nazvané „kompenzační schéma“ pro Temelín nás může stát během příštích desetiletí až biliony korun. Další jaderné reaktory nepotřebujeme, pokud úsilí a veřejnou podporu budeme věnovat energetické efektivitě a obnovitelným zdrojům energie.

12. Nastavíme tržní prostředí pro pojištění jaderných reaktorů.

Stát omezením odpovědnosti poskytuje provozovatelům jaderných reaktorů speciální úlevu a zbavuje je finančního rizika při případné jaderné nehodě. Pravidla umožňují energetickým společnostem koupit si pojistku na limitovanou odpovědnost. Odvětví tak není vystaveno tržní soutěži s rovnými podmínkami. ČEZ má atomovým zákonem sníženou odpovědnost na 8 miliard korun. Hrozí tak, že by při jaderné havárii musel škody nad tuto částku krýt stát. Oproti tomu například v Německu jsou záruky stanoveny až do výše 2,5 miliardy eur (62,5 miliardy korun).

13. Snížíme poplatky za distribuci elektřiny tím, že stanovíme stropy nákladů pro distribuční společnosti.

Překvapivě největší položkou za výdaje rodin není podpora obnovitelných zdrojů, ale platby za přivedení elektřiny – státem regulované distribuční poplatky. Na ty připadá skoro polovina ročních výdajů rodiny s běžnou spotřebou. Lepší nastavení systému může ušetřit až deset procent z ročních rodinných výdajů za elektřinu.

14. Rozšíříme pravomoci Nejvyššího kontrolního úřadu – ten musí získat možnost kontrolovat i polostátní společnosti jako ČEZ. Změníme systém dosazování zastoupení státu do dozorčí rady ČEZu.

Přestože energetická firma ČEZ je ve většinovém vlastnictví českého státu, nemá Nejvyšší kontrolní úřad právo kontrolovat, jak hospodaří, a jakákoliv snaha toto změnit naráží na silný odpor ČEZu a jím získaných politiků zejména vládních stran. Proto v roce 2016 přes Senát neprošla změna zákona, která dnešní stav měla napravit. Po volbách chceme zákon předložit opět. Vláda ale dlouhodobě nemá dostatečnou kontrolu nad děním ve firmě ani přes dozorčí radu ČEZ. Příkladem může být prosazení biochemika Pačese do funkce předsedy dozorčí rady v posledním období. Chceme změnit systém tak, aby dozorčí radu mohli obsazovat pouze zkušení odborníci hájící zájmy státu.

15. Posílíme bezpečnost jaderných elektráren, aby odpovídala nejlepším dostupným technickým řešením. Zajistíme skutečnou nestrannost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a oddělení jeho odborného zázemí od jaderných provozovatelů.

Zátěžové testy provedené po havárii ve Fukušimě, jakkoliv se týkaly jen odolnosti vůči extrémním přírodním podmínkám, ukázaly, že prakticky všechny hodnocené jaderné elektrárny v EU by měly zdokonalit bezpečnost. Bude naprosto nezbytné realizovat všechna potřebná vylepšení, aby jaderná bezpečnost našich jaderných elektráren odpovídala nejlepším dostupným technickým řešením, anebo je – i předčasně – budeme muset uzavřít. Při tvorbě nové evropské legislativy budeme požadovat, aby normy pro jadernou bezpečnost odpovídaly úrovni těch nejlepších elektráren.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost chceme transformovat tak, aby byl nejen formálně, ale i prakticky nezávislým regulátorem v oblasti jaderné energetiky. Odstraníme nepříjemné zajišťování jeho vědecko-technické a expertní podpory v Ústavu jaderného výzkumu Řež, který vlastní provozovatel jaderných elektráren ČEZ. Takový expertní podpůrný orgán musí být nezávislý na dozorovaných

subjektech i podle evropské legislativy.

16. Nastavíme férové podmínky pro proces vyhledávání hlubinného úložiště vyhořelého vysoce radioaktivního odpadu. Základní podmínkou dalších jednání je nastavení otevřeného transparentního procesu s nepřekročitelným právem obcí a krajů odmítnout úložiště v daném regionu.

Obce i veřejnost, v jejichž katastrálním území má být umístěno jaderné zařízení, dnes nemají možnost o takových záměrech účinně spolurozhodovat. Přitom zahraniční zkušenosti jasně ukazují, že transparentní proces i právo veta obcí posiluje důvěru ve stát a nutí státní úředníky k naprosté zodpovědnosti vůči místním obyvatelům.

17. Odmítáme další těžbu uranu. Podpoříme co nejrychlejší odstranění radioaktivních hald, odkališť i znečištění podzemních vod. Rozhodně odmítáme možnost znovuoživení chemického loužení uranu.

Poslední funkční uranový důl v Evropě u Dolní Rožínky ukončil těžbu, státní podnik DIAMO a jemu nadřízené Ministerstvo průmyslu a obchodu ale připravují kroky, které by mohly v budoucnu znamenat otevření nového dolu u Brzkova na Českomoravské vysočině. Samozřejmě za příspěví miliard korun ze státního rozpočtu, přestože ekonomika vlastní těžby by za výhledu cen uranu na světových trzích byla dlouho ztrátová. Minulá desetiletí těžby po sobě přitom zanechala kvantum radioaktivních hald a stovky hektarů zářících odkališť po bývalé těžbě a přepracování.

Chemické látky využívané při těžbě uranu kontaminovaly podzemní pitné vody na Liberecku. Státní rozpočet tak sanace chemické těžby přijdou až do roku 2030 každoročně na dvě miliardy korun. Přípravu nové těžby uranu musíme rázně odmítnout. Už proto, že by způsobovala další znečištění okolí a riziko z přeplněných odkališť u Rožné. Objevující se úvahy o chemickém loužení uranu na Liberecku a Českolipsku v oblasti rozsáhlých podzemních zásob vod České křídové pánve jsou pak pro nás zcela nepřijatelné.

18. Prosadíme revokaci usnesení vlády o částečném prolomení limitů těžby hnědého uhlí a zasadíme se o jejich definitivní legislativní zajištění. Odepíšeme zásoby uhlí za územně-ekologickými limity a prosadíme postupné opuštění jeho spalování.

Ochráníme obyvatele ohrožených obcí, českou krajinu i globální klima před plány na

pokračování těžby uhlí. Chceme revokovat rozhodnutí vlády, kterým byla povolena těžba za územně-ekologickými limity dolu Bílina, zajistit bezodkladný odpis všech ložisek hnědého uhlí za platnými limity těžby a černého uhlí v Beskydech a zabránit návratu vyvlastňovacích paragrafů ve prospěch těžby, která by ohrozila domovy desítek tisíc lidí. Též je třeba podstatně zvýšit poplatek za těžbu hnědého uhlí. V těžebních oblastech podpoříme nové pracovní příležitosti pomocí rekvalifikačních programů a podporou podnikání v oblasti energetické efektivity a čistých zdrojů energie. Zabráníme snahám umožnit vyvlastnění a další omezení vlastnických práv v dobývacích prostorech a v ložiskových územích.

Uhlí je jednou z hlavních příčin špatné kvality ovzduší, devastace a zaostávání rozsáhlých oblastí České republiky i enormních tuzemských emisí skleníkových plynů. Z dlouhodobých výzkumů dopadů povrchové těžby uhlí v Severočeské hnědouhelné pánvi (SHP) vyplývá jednoznačně jejich negativní vliv na životní prostředí, a tím i na zdraví tamějších obyvatel. Těžba uhlí vedla prokazatelně ke zvýšení úmrtnosti a zpomalenému vývoji dětí a poznamenala také genetickou výbavu dotčených obyvatel s negativním vlivem na další generace. Externí náklady vyvolané těžbou uhlí podle výpočtů vědců z Univerzity Karlovy stojí každoročně 60 miliard korun. Platí je stát a domácnosti, zatímco mnohamiliardové zisky tečou opačným směrem. Vedle zdraví má těžba výrazně negativní vliv také na podobu sociální struktury obyvatel a v neposlední řadě na bezpečí obyvatel a životní prostředí v předhůří Krušných hor obecně. Těžba pod úpatím Krušných hor odlehčuje patu jejich svahů na delším úseku a představuje geologicko-stabilitní a bezpečnostní riziko.

19. Podpoříme odstavení zastaralých uhelných elektráren, které znečišťují ovzduší a poškozují veřejné rozpočty.

V České republice aktuálně funguje pět velkých starých nemodernizovaných uhelných elektráren, které produkují 15 milionů tun CO₂ ročně (cca 14 % českých emisí), znečišťují ovzduší, a přitom dohromady vyrobí méně elektřiny, než kolik ČR exportuje. Tyto elektrárny navíc způsobují škody výrazně převyšující příjmy státu z daní a dividendy ČEZu. Prosadíme proto zavedení finanční penalizace nízkoúčinné výroby elektřiny do energetického zákona, jak ukládá Státní energetická koncepce ČR. Zabráníme také renovaci a prodlužování provozu uhelných elektráren.

20. Prosadíme zákaz škodlivého průzkumu i těžby břidličného plynu na území ČR včetně podzemního zplyňování uhlí.

Cílem je zákonná úprava novely horního zákona, která zakáže průzkumné vrty na

těžbu břidličného plynu na území České republiky a těžbu tohoto plynu metodou hydraulického štěpení (frakování), která se také při podzemním zplyňování uhlí používá. Zástupci ČR se zároveň budou zasazovat o schválení stejného zákazu na evropské úrovni a budou prosazovat chytřejší a odpovědnější přístup k náhradě konvenčních fosilních paliv. Těžba břidličného plynu metodou hydraulického štěpení s sebou nese množství výrazných environmentálních, zdravotních a sociálních rizik, včetně nebezpečí kontaminace podzemních vod toxiny, karcinogeny, radioaktivními látkami či hormonálními disruptory. Zmíněné metody patří k tzv. nekonvenčním metodám průzkumu či těžby fosilních zdrojů uhlovodíků, které česká legislativa nezná. Proto je nutné tuto zásadní legislativní mezeru ČR v rámci bezpečnostních, ekonomických, zdravotních i ekologických rizik zaplnit, a to již z důvodu rizika možných arbitrážních procesů v rámci schvalovaných mezinárodních obchodních dohod TTIP a CETA. Tyto dohody jsou nastaveny jako podpora tunelování státního rozpočtu či prosazení těchto metod korporacemi na půdě EU právě pomocí průniku nekonvenčních metod do Evropy.

21. Nastartujeme opatření, která pomohou snížit českou závislost na dovozu ropy. Budeme prosazovat zlepšení standardů efektivity dopravních prostředků. Maximálně podpoříme rozvoj alternativních pohonných systémů v dopravě, například elektromobilů. Podpoříme budování sítě nabíjecích stanic pro elektromobily napájených obnovitelnými zdroji. Navrhne změnu poplatků za využívání komunikací zohledňující dopady provozu vozidla na životní prostředí.

Automobily využívající benzín nebo naftu budou muset splňovat zpřísnující se standardy na efektivitu. Zejména ale chceme podporovat proměnu vozidel zaplňujících naše ulice a silnice tak, aby spotřebovávaly méně ropy a méně zatěžovaly naše plíce. Nejde jen o rozvoj elektromobility, ale i ostatních alternativních systémů, například využití stlačeného zemního plynu v městské hromadné dopravě. Brzdou rozvoje elektromobility je kromě vysoké ceny pořízení vozidel zatím nedostatečná síť nabíjecích míst. Veřejnou podporu si zaslouží taková nabíjecí místa, která budou využívat elektřinu vyráběnou ve fotovoltaice, ale i v dalších obnovitelných zdrojích, a přispějí tak ke skutečně čisté náhradě ropy na pohon vozidel.

22. Zasadíme se o racionalizaci podpory biopaliv.

Biopaliva nepředstavují plnohodnotnou náhradu za pohonné hmoty založené na ropě a jejich dřívější podpora ze strany EU se ukázala jako kontraproduktivní. Kvalitní zemědělská půda by měla být vyživována primárně pro produkci potravin.

Energeticky je výhodnější využívat půdu na produkci biomasy pro kombinovanou výrobu tepla a elektřiny. Při pěstování a výrobě biopaliv by v ČR i v celém světě měla být uplatňována přísná ekologická a sociální kritéria, aby kvůli biopalivům nedocházelo např. ke kácení pralesů či likvidaci polí místních zemědělců.

23. Zahájíme skutečnou sociálně citlivou ekologickou daňovou reformu.

Fosilní paliva se stále uplatňují, neboť jejich producenti či uživatelé (například uhelné elektrárny) neplatí za škody, které způsobují. Pokud by se do ceny fosilních paliv započítaly skutečné náklady, rázem by byly obnovitelné zdroje levnější. Proto je nutné postupně zohledňovat skutečnou cenu fosilních paliv v daních a dalších poplatcích. Budeme proto prosazovat zvýšení spotřebních a energetických daní u fosilních paliv a energií v ČR, aby zahrnovaly alespoň část škod, které způsobují. Výnosy daní využijeme například na pomoc domácnostem (zateplování domů, výměna uhelných kotlů za obnovitelné zdroje vytápění atp.).

16. Média, internet a informační společnost

1. Budeme posilovat veřejnoprávní média, nikoli je omezovat.

Se znepokojením vnímáme prolínání politické a mediální moci a také stupňující se útoky na veřejnoprávní roli České televize, Českého rozhlasu a České tiskové kanceláře. Média veřejné služby musí být garantem nezávislého zpravodajství, které je objektivní, vyvážené a postavené na obraně demokratických hodnot. Proto odmítáme jakékoli omezování jejich veřejnoprávní role. Postavíme se proti sloučení ČT a ČRo a jejich zestátnění, neboť financování médií veřejné služby musí být i nadále nezávislé na státním rozpočtu.

Jsme připraveni diskutovat o zřízení tištěného a internetového deníku veřejné služby, který by spravovala rada konstruovaná obdobně jako rady veřejnoprávních médií.

2. Postavíme se dezinformacím za pomoci veřejnoprávních médií a kvalitního občanského vzdělávání, nikoli prostřednictvím odboru na ministerstvu.

Odbor proti dezinformacím, zřízený v roce 2017 na ministerstvu vnitra, nepovažujeme za vhodný nástroj pro zastavení šíření dezinformací v mediálním prostoru. Dezinformacím nelze čelit pod záštitou politického ministerstva. Vhodnější je využití zázemí a zkušeností veřejnoprávních médií, která informace vyhodnocují podle ustálených a veřejně známých kritérií. Problém však musíme řešit zejména od jeho příčiny. Za účelem posílení kritického myšlení a schopnosti pracovat s informacemi podpoříme vznik instituce zajišťující kvalitní občanské vzdělávání, fungující nadstranicky.

3. Změníme způsob obsazování mediálních rad. Rozhodující má být nejen politická či zájmová profilace, ale také odborná způsobilost.

Strana zelených na základě dosavadních zkušeností nepokládá současný způsob konstrukce mediálních rad (volba Poslaneckou sněmovnou) za dostatečnou garanci nezávislé a veřejně prospěšné správy vysílacích licencí a dohledu nad vyváženým obsahem veřejnoprávních médií. Jakákoli změna ve volbách do mediálních rad musí zároveň respektovat zastupitelskou demokracii a nesmí se stát pouze výtahem k moci pro úzce profilované a nikým nevolené subjekty. Na členy mediálních rad

musí být kladeny nejen formální požadavky. Musí současně prokázat odbornou způsobilost a profesní zájem, který bude zárukou jejich kvalifikace pro vykonávání takové funkce.

4. Omezíme vliv vládnoucích politických stran v radničních periodikách, protože znemožňuje vyvážené zpravodajství.

U periodik městských a krajských samospráv a státních institucí budeme prosazovat zákonné omezení politického vlivu vládnoucích stran. V situaci, kdy je nezávislá lokální žurnalistika zatlačena do pozadí, zejména z důvodu své nerentabilnosti, je vyvážené zpravodajství v radničních periodikách mimořádně důležité.

5. Ochráníme soukromí a základní práva na internetu. Budeme usilovat o ochranu před šířením nenávisti.

Žijeme v době informační společnosti, v době, kdy se velká část komunikace přemístila do online prostředí, zejména pak na sociální sítě, jejichž vlastníci často sídlí mimo ČR. To však neznamená, že v prostředí online diskusí neplatí zákony České republiky.

Budeme usilovat o dodržování zákonů ČR v internetových diskuzích, zejména s důrazem na zajištění ochrany lidských práv a ochrany před hate speech (nenávistné projevy), výhrůžkami a mobbingem (šikana na pracovišti, například zneužívání údajů ze sociálních sítí pro zvyšování tlaku v práci apod.).

6. Jsme proti cenzuře internetu. Budeme dbát na ochranu rovnosti a síťové neutrality. Zajistíme svobodu výměny informací a zajistíme rovnoprávnost všech služeb na internetu.

Ctíme svobodu slova, zároveň chceme hledat cestu, jak bez jejího omezení zabránit podněcování k nenávisti, výhrůžkám a kyberšikaně. Nechceme cenzurovat diskuse a sdílený obsah na internetu, proto budeme usilovat především o osvětu a větší efektivitu vzdělávání s důrazem na mediální výchovu a digitální gramotnost.

Uznáváme internet jako prostor pro svobodnou výměnu informací. Naším cílem je zajistit rovnoprávnost všech služeb na internetu. Odmítáme „dvourychlostní“ internet, který by některé služby přesunul do pomalejšího pásma.

7. Postavíme vysokorychlostní internet na úroveň veřejné služby (podobně jako jiné druhy infrastruktury). Zároveň chceme snížit administrativní překážky při

výstavbě infrastruktury potřebné k jeho rozšíření.

Vysokorychlostní přístup k internetu musí být tam, kde se nedá předpokládat komerční investice, financován státem jako veřejná služba, podobně jako stát staví silnice, mosty či energetickou infrastrukturu. Nejde o vybudování státní sítě, ale o kofinancování soukromé investice. Veškerá státem kofinancovaná internetová infrastruktura musí být nediskriminačně nabídnuta k dispozici všem operátorům (tzv. open access). Podpora výstavby internetové infrastruktury umožní snižovat rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi. Zdůrazňujeme princip open access, tedy možnost kteréhokoli operátora za nediskriminačních podmínek vstoupit do sítě a nabízet své služby.

8. Budeme rozšiřovat zpřístupnění informací jako tzv. otevřených dat.

Budeme podporovat další rozvoj zveřejňování všech státem poskytovaných informací a dat v otevřeném a přístupném formátu, včetně kodifikování otevřených licencí. Zajistíme dodržování povinnosti zveřejňovat informace ve formě tzv. otevřených dat a rozšíříme ji i na města, obce a další veřejné instituce.

Subjekty státního sektoru vytvářejí, shromažďují nebo mají v držení velké množství informací a obsahu, od statistických či ekonomických údajů nebo údajů o životním prostředí po archivní materiály a sbírky knih nebo uměleckých děl. Tato data nejsou často vůbec, nebo pouze složitě, přístupná veřejnosti, ačkoliv byla pořízena z peněz daňových poplatníků a poplatnic.

9. Zpřísníme ochranu před sledováním činností uživatelů a uživatelů internetu a ochráníme jejich soukromí na internetu.

Profilovací a sledovací techniky, které se používají bez souhlasu těch, jichž se týkají, přerůstají v nový, sofistikovaný způsob diskriminace. Obranou je trvat na základním lidském právu na soukromí i na internetu. Strana zelených bude hledat rovnováhu mezi právem na soukromý život a bezpečností, aby bylo obojí zaručeno.

Mnoho zájmových skupin se snaží na internetu získat soukromé informace, ať už jde o reklamní společnosti či protipirátské organizace, spammery nebo vykradače online účtů a kreditních karet. Některé z těchto osob a organizací se pro své aktivity dokonce snaží najít oporu v zákoně. Budeme vystupovat proti aktivitám, které narušují lidské soukromí na internetu. Pravidla musí být nastavená tak, aby vedla k účinné ochraně soukromí.

10. Zaručíme kvalitní koordinaci IT projektů státu a e-governmentu tím, že doplníme ministerstvo průmyslu o resort informatiky. Dále zřídíme úřad, který bude koordinovat digitalizaci veřejné správy a bude mít na starosti digitální agendu jako celek.

Česká republika je jednou ze zemí, které patří mezi tahouny v oblasti IT. Investice do kvalitní IT správy se státu vyplatí, proto budeme trvat na tom, aby byli odborníci a odbornice v těchto oblastech dostatečně oceněni. Zároveň budeme požadovat, aby při hodnocení otevřených výběrových řízení byly jako jedno z hlavních kritérií brány dosavadní výsledky daného dodavatele služeb. Chceme, aby stát využil „mozků“, které v České republice máme. Ohlídáme přihrávání zakázek spřáteleným firmám bez prokazatelných výsledků.

U státních IT projektů chceme zajistit ochranu osobních údajů a minimalizovat nutnost sdílení citlivých údajů, které nejsou nezbytně nutné pro provoz dané služby.

11. Podpoříme zkrácení ochrany autorských práv a změnu jejího vymezení tak, aby dostatečně ochránila autorská práva a zároveň neomezovala inovace. Budeme chránit uživatele internetu před neúměrně tvrdými postihy za sdílení dat.

Sdílení dat, informací a myšlenek se stalo fenoménem online světa. Offline svět na něj zareagoval bez potřebné pružnosti – zákazy, příkazy, pokutami a soudy. Je na čase aktualizovat autorský zákon, aby odpovídal dnešní době.

12. Budeme prosazovat, aby veřejná správa používala otevřené a svobodné licence.

V rámci projektů financovaných státem budeme vyžadovat, aby všechny publikované výstupy (texty, multimédia, software) byly volně šiřitelné pod některou z otevřených a svobodných licencí. Budeme podporovat zveřejňování zdrojových kódů programů a aplikací vytvořených za veřejné peníze – to umožní jejich další rozvoj nebo opakované použití. Recyklace je základem efektivity nejen v nakládání se surovinami, ale také s informacemi a počítačovým kódem.

13. Zasadíme se o reformu autorského zákona. Zrušíme poplatky za prázdná média a kopírovací služby a další neopodstatněné poplatky, které jednotlivci a organizace musí odvádět kolektivním správcům práv (OSA, Intergram a další).

Donutíme kolektivní správce zveřejňovat kompletní účetnictví a zajistíme nezávislou kontrolu jejich zacházení s honoráři, tak, aby byla vyloučena možnost

neoprávněných machinací. Zarazíme nemorální praktiky, kterých se kolektivní správci nezdědka dopouštějí.

Zařídíme navýšení financí na státní podporu autorské tvorby. Na rozdíl od kolektivních správců, kteří posílají největší část honorářů velkým, obvykle zahraničním hvězdám, tyto státní finance budou použity především na podporu autorů a autorek českých a začínajících.

14. Podpoříme využívání otevřených formátů a otevřeného software.

Zasadíme se o to, aby veřejná správa využívala otevřené formáty a šetřila finance užíváním bezplatných variant programů, které ke své činnosti potřebuje (např. kancelářského balíku).

Chceme, aby byly ve školách k výuce využívány především programy s otevřeným kódem.

15. Zajistíme digitální kontinuitu v systému datových schránek a ukončíme absurdní „datové trezory“. Zlevníme provoz Informačního systému datových schránek.

Omezení kapacity datových schránek na 90 dní je absurdní, jeho jediný smysl je kromě státu maximálně vysát i koncové uživatele. Je v zájmu ČR, aby v systému datových schránek byly zprávy archivovány trvale a aby bylo možné jejich platnost zjišťovat bez časového omezení. Příliš vysoké náklady na provoz brzdí další rozvoj této služby.